

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΞΣΤ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙΤΗΛ. 72.18.308

15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1989

ΑΡΙΘ. 14

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ «ΚΑΤΑΛΛΑΓΗ»

ΩΣ ΠΡΟ·Υ·ΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΕΩΣ

Εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον μας παρουσιάσαμεν τὰ γνωρίσματα τῆς ἀληθοῦς ἐθνικῆς συμφιλίωσης. Ἄλλ' αὕτη δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ κατὰ τρόπον πλήρη καὶ ρεαλιστικόν, ἐὰν δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς συμφιλιοτικῆς διδασκαλίας. Ἄλλὰ ποῖα εἶναι αὕτη;

1) Ὁ Κύριος εἶναι ὁ ρηξικέλευθος σκαπανεὺς καὶ πρωτεργάτης τοῦ ἔργου τῆς ἀληθοῦς συμφιλίωσης. Εὐρισκόμενος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, προσηυχῆθη ὑπὲρ πάντων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι συνετέλεσαν εἰς τὴν σταύρωσίν Του καὶ ἐβασάνιζον καὶ ἐμυκτήριζον Αὐτόν: «Πάτερ ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδαςι, τί ποιοῦσιν» (Λουκ. ιγ', 34).

Ἡ κορύφωσις τῆς συμφιλιοτικῆς ἐνεργείας τοῦ Κυρίου εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ὁ διὰ τῆς σταυρικῆς θυσίας Αὐτοῦ ἐπιτευχθεὶς «ἰλασμός» (Α' Ἰωάν. β', 2· δ', 10. Ἐβρ. β', 17. Ρωμ. γ', 25) ἔφερε τὴν «καταλλαγὴν καὶ τὴν εἰρήνευσιν τῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὑπ' Αὐτοῦ υἰοθεσίαν αὐτῶν. «Ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ», διὰ τοῦ Ὁποίου «τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν» (Ρωμ. ε', 10-11). Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠυδόκησεν ὁ Θεὸς «ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Σταυροῦ Αὐτοῦ, δι' Αὐτοῦ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Κολ. α', 20). Ὁ Χριστὸς «ἔστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρωθεν ἐν καὶ

τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν, ... καὶ... εὐηγγελίσατο εἰρήνην τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς» (Ἐφ. β', 14-17).

Δὲν δυνάμεθα ἐπομένως νὰ εἴμεθα ἀληθεῖς Χριστιανοί, ἐὰν δὲν ἀκολουθῶμεν εἰς τὰ ἴχνη τοῦ Κυρίου καὶ ἐὰν δὲν διεπώμεθα ὑπὸ συμφιλιοτικοῦ πνεύματος. Τὸ πνεῦμα τοῦτο θὰ μᾶς ἐμπνέη εὐκολώτερον, ἐὰν σκεπτόμεθα, ὅτι οἰοσδήποτε ἄνθρωπος εἶναι ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης τοῦ Σωτῆρος, ὁ ὁποῖος ἐθυσιάσθη ὑπὲρ πάντων. Χαρακτηριστικῶς τονίζει ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος: «Ἄνθρωπός ἐστι τὸ περισπούδαστον τοῦ Θεοῦ ζῶον· κὰν δοῦλος ᾗ, οὐκ ἔστι μοι εὐκαταφρόνητος· κὰν εἷς ᾗ, ἄνθρωπός ἐστι, δι' ὃν οὐρανὸς ἐτανύσθη καὶ ἥλιος φαίνει καὶ σελήνη τρέχει καὶ ἀήρ ἐξεχύθη καὶ πηγαὶ βρούουσι καὶ θάλαττα ἠπλώθη καὶ προφῆται ἐπέμφθησαν καὶ νόμος ἐδόθη· καὶ τί δὴ πάντα λέγειν; Δι' ὃν ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἐγένετο. Ὁ Δεσπότης μου ἐσφάγη καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐξέχεεν ὑπὲρ ἀνθρώπου· κὰγὼ καταφρονῆσαι ἔχω; Καὶ ποῖαν ἔχω συγγνώμην;»⁷.

2) Τὸ συμφιλιοτικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον κατ' ἐξοχὴν ἐκδηλοῦται εἰς τὴν συγχωροῦσαν ἀγάπην, εἶναι ἄριστον μέσον καρπώσεως τοῦ θείου ἐλέους καὶ τῆς σωτηρίας. Ἡ πεμπτουσία τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ καλωσύνη, ἡ εὐσπλαγχνία, τὸ συγχωρεῖν. Ὁ-

7. Migne Ἐ.Π. 48, 1029.

θεν καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ συνδεδεμένος ἄνθρωπος, τὸ τέκνον τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ ἐμφορῆται ὑπὸ τῆς συγχωρούσης ἀγάπης. Μόνον ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος συγχωρεῖ, δύναται νὰ ἀναμένη συγχώρησιν ἐκ τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἐκφράζεται ἐποπτικῶς καὶ σαφῶς ἐν τῇ παραβολῇ τοῦ πονηροῦ δούλου, ἣτις ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου πρὸς διασάφησιν τῆς διδασκαλίας του, καθ' ἣν πρέπει νὰ παρέχωμεν συγχώρησιν ἀκόμη καὶ ἐβδομήκοντα ἐπτάκις (Ματθ. ιη', 22). Κατὰ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, ὁ ἀριθμὸς οὗτος (δηλοῖ τὸ ἀπειρον καὶ διηνεκὲς καὶ αἰεὶ ὡς περ γὰρ τὸ μυριάκις τὸ πολλάκις δηλοῖ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα. "Ὅστε οὐκ ἀριθμῶ συνέκλεισε τὴν ἀφῆσιν, ἀλλὰ τὸ διηνεκὲς ἐδήλωσε καὶ αἰεὶ"⁸. Ὁ πονηρὸς δούλος τῆς παραβολῆς κατεδικάσθη διότι, — ἂν καὶ ὡς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων» ἔτυχε τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ κυρίου του, ὁ ὁποῖος «τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ», ἐν τούτοις — ἔδειξε σκληροκαρδίαν, ἐκώφευσε εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ πεσόντος εἰς τοὺς πόδας του συνδούλου του, ὅστις ἐζήτηε μικρὰν ἀναβολὴν πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ μικροῦ χρέους του τῶν («εκατὸν δηναρίων»), καὶ «ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν». Ἀποστομωτικὴ ἦτο ἡ ἐρώτησις, τὴν ὁποίαν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἄσπλαγχνον δούλον ὁ κύριός του: «Οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σε ἠλέησα;» (Ματθ. ιη', 23-34).

Τὸ νόημα τῆς παραβολῆς διετυπώθη σαφῶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου: «Οὕτω καὶ ὁ Πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παροπτώματα αὐτῶν» (Ματθ. ιη', 35). «Ὅθεν εἶναι δεδικαιολογημένον τὸ περιεχόμενον τοῦ αἰτήματος τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου ὑποδειχθείσης εἰς ἡμᾶς προσευχῆς: «Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν» (Ματθ. στ', 12). Ὁ Κύριος μᾶς συνιστᾷ τὴν παροχὴν συγχωρήσεως, ἡ ὁποία, κατὰ τὸν Schiller, εἶναι ἡ «θειοτάτη τῶν νικῶν» («der Siege göttlichster ist das Vergeben»), διότι καθιστᾷ φανερόν, ὅτι δι' αὐτῆς

τὸ κατώτερον «σαρκικόν» ἐγὼ νικάται ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρου «πνευματικοῦ» ἐγώ⁹.

3) Ἡ συμφιλιοτική διδασκαλία αὕτη παρουσιάζεται ἐπανειλημμένως ὑπὸ τῆς αὐθεντικῆς χριστιανικῆς διδαχῆς. Ἴδου δειγματοληπτικῶς μερικὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα:

α) Ὁ Κύριος ἐτόνισε σαφῶς: «Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισούντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς» (Ματθ. ε', 44). Ὁ πραγματοποιῶν τοὺς λόγους τούτους τοῦ Κυρίου γίνεται γνήσιον τέκνον τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς (Ματθ. ε' 45) καὶ βαδίζει πρὸς τὴν ἐν τῇ ἀγάπῃ τελειότητα, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ Θεὸς (Ματθ. ε', 48). Κατὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριον Νύσσης, «τὸ πάσης κακίας ἀλλοτριούσθαι, καθὼς ἂν ἦ δυνατόν..., μίμησις ἐστὶν ὡς ἀληθῶς τῆς θείας τελειότητος»¹⁰.

β) Κατὰ τὸν Κύριον τὰ βήματα πρὸς τὴν συμφιλίωσιν πρέπει νὰ προηγῶνται τῶν βημάτων πρὸς τὴν προσφορὰν τῆς θυσίας εἰς τὸ θυσιαστήριον καὶ πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὴν θείαν λατρείαν: «Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάκει μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὑπάγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλθων πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι εὐνοῶν (=συμβιβαστικὸς καὶ μὲ συμφιλιοτικὰς διαθέσεις)¹¹ τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ...» (Ματθ. ε', 24-25).

γ) Χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὁ ὁποῖος παραγγέλλει: «Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους» (Ρωμ. ιγ', 8). «ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ» (Ἐφ. δ', 6). δι' αὐτὸ «μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. Ὁρᾶτε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῶ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς

9. Johannes Hessen, Ethik-Grundzüge einer personalistischen Wertethik, Leiden 1954, σ. 66.

10. Π.Ν. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 108.

11. Αὐτόθι, σ. 95.

8. Π.Ν. Τρεμπέλα, Ἐπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον, Ἀθήναι 1958, σ. 338.

ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας» (Α΄ Θεσ. ε΄, 15).

Ἄξια ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶναι καὶ αἱ ἐξῆς προτροπαὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταραῖσθε..., εἰ δυνατόν τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ... Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν, ἐὰν διψᾷ πότιζε αὐτόν... Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν» (Ρωμ. ιβ΄, 15-21).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων συνάγεται, ὅτι ἡ ὁμοψυχία καὶ ἡ ἐθνικὴ συμφιλίωσις πρέπει νὰ ἐπιδιώκωνται οὐ μόνον διὰ λόγους ὠφελιμιστικούς, δηλ. διὰ τὸ συμφέρον τοῦ ἀτομικοῦ, τοῦ κοινωνικοῦ καὶ τοῦ ἐθνικοῦ συνόλου, ἀλλὰ καὶ πρὸς συνεπῆ ἐφαρμογὴν ἐν τῇ πράξει τῶν γνησίων ὀρθόδοξων χριστιανικῶν ἀρχῶν.

Ἵνα ἀποφευχθῆ ὀιαδήποτε παρεξήγησις, πρέπει νὰ ἐπισημανθῆ ὅτι τὸ καθ' ὅλου χριστιανικὸν συμφιλιωτικὸν πνεῦμα δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ αἴτημα περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς ἠθικῆς τάξεως διὰ τῆς καταπολεμήσεως τῶν ἀδικιῶν εἰς βάρος τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου καὶ περὶ λειτουργίας ἐλευθέρως καὶ ἀδεκάστου δικαιοσύνης.

Τὸ αἴτημα ἀκριβῶς αὐτὸ δικαιολογεῖ τὴν ὑπαρξίν καὶ ἐπιβάλλει τὴν εὐρυθμον λειτουργίαν τῆς δικαστικῆς καὶ ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας τοῦ ἀναγνωριζομένου ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ Κράτους, ἡ ὁποία κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον πρέπει νὰ ἀναχαιτίζῃ τοὺς «τὸ κακὸν πράσσοντας» (Ρωμ. ιγ΄, 4) καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ, κατὰ τὴν κλασσικὴν διατύπωσιν τοῦ Hugo Grotius (1583-1645), τὴν ποινὴν ὡς *malum passionis*, ὡς ἀναγκαῖον «κακὸν παθήματος», διὰ νὰ περιορίζεται ἢ προλαμβάνεται ἡ αἰτία αὐτοῦ, ἥτοι τὸ *malum actionis*, τὸ κακὸν τῆς (ἀξιοποίνου) πράξεως¹², τὸ ὁποῖον διαταράσσει τόσον τὴν

προσωπικότητα τοῦ πράττοντος ταύτην, ὅσον καὶ τὸ κοινωνικὸν σύνολον. Ἐν τῇ γνησίᾳ συμφιλιωτικῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἀκόμη καὶ αἱ δικαστικαὶ ποιναὶ, — αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλονται διὰ τὴν ἐνοχὴν ἐκ συνειδητῆς ἐλευθέρως προαιρέσει παραβάσεως νόμου τινός (*nulla poena sive lege — nulla poena sive culpa*)¹³ — πρέπει νὰ ἀποβλέπουν οὐχὶ εἰς ἐκδίκησιν, ἀλλ' εἰς τὸν μὴ προσβάλλοντα τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν σωφρονισμόν, δηλαδὴ εἰς τὴν ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει ἀνύψωσιν τῆς προσωπικότητος τοῦ δικαζομένου, καὶ εἰς τὴν προστασίαν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Ὡσαύτως δὲν πρέπει νὰ δημιουργηθῆ παρεξήγησις ἐξ ὀιασδήποτε ὑπονοίας περὶ τοῦ ὅτι τὸ χριστιανικὸν συμφιλιωτικὸν πνεῦμα εἶναι δυνατόν νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀθεμίτους συγκρητισμοὺς καὶ συμβιβασμοὺς. Πρέπει νὰ τονισθῆ ὅτι ἡ συμφιλίωσις ἀφορᾷ εἰς τὰς συναισθηματικὰς σχέσεις μεταξὺ συνανθρώπων καὶ οὐχὶ τυχόν εἰς παραδοχὴν τοῦ κακοῦ καὶ ἀπαραδέκτων ἰδεῶν. Αἱ συναινετικαὶ διαδικασίαι εἶναι παραδεκταὶ μόνον εἰς ὅ,τι δὲν ἀντιτίθεται εἰς τὴν χριστιανικὴν κοσμοθεωρίαν καὶ βιοθεωρίαν. Ἐπὶ τοῦ κοσμοθεωρητικοῦ καὶ βιοθεωρητικοῦ πεδίου ἰσχύουν πάντοτε οἱ λόγοι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις... Μὴ οὖν γίνεσθε συμμετοχοὶ αὐτῶν» (Ἐφ. ε΄, 6 ἐξ.)· «μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομία; Τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστῶ πρὸς Βελίαλ; Ἡ τίς μερίς πιστῶ μετ' ἀπίστου;... Ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε... καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε» (Β΄ Κορ. στ΄, 14-18).

Ἄς εὐχηθῶμεν, ὅπως τὸ αἴτημα περὶ τῆς ἐθνικῆς ὁμοψυχίας καὶ συμφιλώσεως καὶ περὶ ἀναπτύξεως συναινετικῶν διαδικασιῶν ἐν τῇ πνευματικῇ, κοινωνικῇ, πολιτιστικῇ καὶ πολιτικῇ ζωῇ τοῦ τόπου γίνῃ πραγματικότης ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ἐλληνορθόδοξου παραδόσεως ὑπὸ τὰς ὑπομνησθείσας εἰς τὰ τρία σχετικὰ ἄρθρα μὸς

12. Hugo Grotius, *De jure belli ac pacis libri tres* (1625): «Poena est malum passionis, quod infligitur (=ἐπιτίθεται) propter malum actionis», ἐν Eberhard Schmidhäuser, *Vom Sinn der Strafe*, 1971.

13. Περισσότερα σχετικῶς βλ. ἐν Eberhard Schmidhäuser, ἐνθ' ἄνωτ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΣΩΤΑΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΗΣ*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος πρέπει πάντοτε νὰ ἀκολουθῇ τὴν κλήση του, χωρὶς νὰ κρίνῃ τί κάνουν οἱ ἄλλοι ἢ νὰ ἐπιζητῇ νὰ ἐκπείρασῃ, νὰ ἀναγκάσῃ, τὸν Θεό, κι ὅτι τὸ ἔργο ἐτοῦτο δὲν διέπεται ἀπὸ ἀνθρώπινη σοφία, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ὑψιστὴ σοφία τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν μυστικῶν ἐμπνεύσεων τοῦ πνεύματος.

Τώρα προχώρα στὸ θέμα μας ποὺ εἰδικὰ περιέρεται σὲ τούτα τὰ γραφόμενα γιὰ σένα καὶ γιὰ ὅλους ποὺ ἐνδιαφέρονται ὅπως καὶ σὺ μὲ μόνην ἐτούτη τὴ διάθεσιν. Ἀφοῦ λοιπὸν αὐτὴ εἶναι ἡ θύρα, πρέπει ὁ ἄνθρωπος ὅταν βρῇ τὴν θύρα, τὴν πόρτα, νὰ στέκεται ἐδῶ κι ἐκεῖ καὶ νὰ μὴν προχωρῇ νὰ μπαίῃ μέσα; Σοῦ ἀπαντῶ καὶ σοῦ λέω: Εἶναι καλὸ καὶ ὠφέλιμο νὰ εἰσέλθῃ μέσα, ὅταν ἡ μεγάλη σκουριά τῆς ταραχώδους σωματικότητάς του καθαρῶς κατὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος της, σύμφωνα μὲ τὴν ἐσωτερικὴ μαρτυρία τοῦ πνευματικοῦ του συμβούλου, καθὼς καὶ τῆς συνειδήσεώς του. Καὶ εἰδικὰ μέχρι νὰ λάβῃ τὴν κλήση νὰ εἰσέλθῃ μέσα διὰ τῆς ἰδιαίτερης διδασκαλίας τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, αὐτὴ ἡ διδασκαλία εἶναι ἡ ἐτοιμοτάτη καὶ ἡ βεβαιότατη ἀπόδειξη καὶ μαρτυρία, ποὺ μπορεῖ νὰ πάρῃ στὴ ζωὴ του μ' αὐτὴν τὴν κλήση καὶ μὲ τὸ σπρώξιμο τῆς ψυχῆς ἐσώτερα σὲ περισσότερη καὶ εἰδικὴ διεργασία τῆς χάριτος.

Τεκμήριο καὶ ἀπόδειξη αὐτῆς τῆς πάρα πάνω διδασκαλίας ποὺ ἐγγίζει καὶ ζωογονεῖ τὴν ψυχὴ, εἶναι, ὅτι ἤρθε καὶ τὴν ἔλαβες, ὅταν αἰσθάνεσαι κατὰ τὴν συνεχῆ ἐξάσκηση τοῦ πῶς ἐκείνη γίνεται ὡς ἓνας μαλακός, ποὺ συνεχῶς αὐξάνεται, πῶς νὰ πλησιάσῃ ὅσο τὸ δυνατώτερο στὸν Θεὸ κατὰ τὴν ζωὴν ἐτού-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 353 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13 τεύχους.

προϋποθέσεις καὶ πάντοτε ὑπὸ τὰς ἐνοποιεῖς πτέρυγας τῆς Ἐκκλησίας. Μόνον ἡ στοργικὴ αὐτὴ Μήτηρ τοῦ Ἔθνους ὑποβοηθεῖ κατὰ τὸν καλύτερον δυνατὸν τρόπον τὴν δημιουργίαν τῶν προϋποθέσεων τούτων καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἀρίστην ἐγγύησιν πρὸς πραγμάτωσιν τῶν ἐπὶ μέρους ἀξιών καὶ πνευματικῶν ἐκείνων κατακτήσεων, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐπὶ μέρους συνιστῶσαι ὁδηγοῦν εἰς τὴν συνισταμένην τοῦ θεμελίου τῆς ἐθνικῆς συμφιλίωσης, δηλαδὴ τῆς ἀγάπης ἐκείνης, ἡ ὁποία «μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ... οὐ ζη-

τη, ὅπως ἐὰν ὁ πόθος αὐτὸς θὰ ἦταν ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐξαιρετικῆς πνευματικῆς αἰσθησης, καθὼς τὴν περιγράφουν ἄνθρωποι ποὺ τὴν αἰσθάνθησαν κι ὅπως ἀπὸ παρόμοια πρόσωπα ἔχει περιγραφῆ σὲ βιβλία. Γιατὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν αἰσθάνθηκε αὐτὴν τὴν πνευματικὴ αἰσθησιμότητα καὶ δὲν παρακινήθηκε ἢ γιὰ νὰ ἀκούσῃ ἢ γιὰ νὰ διαβάσῃ ἐπάνω στὶς πνευματικὲς αὐτὲς ἐπιδόσεις καὶ εἰδικὰ κατὰ τὴν καθημερινή του ἐξάσκηση νὰ τίς κινή ὁ συνεχῶς αὐξανόμενος πόνος γιὰ τὸ σταθερὸ πλησίασμα πρὸς τὸν Θεό, τότε ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἂς σταθῇ μπροστὰ στὴν θύρα, σὰν ἓνα ἄτομο ποὺ ἐκλήθη μὲν γιὰ τὴν σωτηρία, ἀλλ' ὄχι ἀκόμη γιὰ τὸ ἔργο τῆς τελειότητος.

Τώρα σε προειδοποιῶ γιὰ ἓνα πρᾶγμα. Ὅποιοσδήποτε, εἴτε διαβάσεις, εἴτε ἀκροᾶσαι κι ἀκοῦς ἐτούτα τὰ γραφόμενά μου, κι εἰδικώτερα σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ποὺ μιλάω γιὰ τὴν διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν ποὺ ἔχουν λάβῃ τὴν κλήση γιὰ τὴν σωτηρία καὶ αὐτῶν ποὺ ἐκλήθησαν γιὰ τὴν τελειότητα, δηλαδὴ σ' ὅποια ἀπ' τις δύο κλήσεις αἰσθάνεσαι ὅτι ἔχεις κληθῆ, πρόσζεε νὰ μὴν κρίνης οὔτε ν' ἀσχολῆσαι καὶ νὰ κουβεντιάζῃς ἐπάνω στὸ θέμα τῶν ἔργων, οὔτε τοῦ Θεοῦ, οὔτε τῶν ἀνθρώπων, οὔτε τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ σου. Δηλαδὴ νὰ μὴν σὲ ἀπασχολῇ ποῖος διαθέτει τὴν παρακίνηση καὶ ἔχει λάβῃ τὴν κλήση γιὰ τὸ στάδιο τῆς τελειότητος καὶ ποῖος δὲν τὴν ἔχει λάβῃ τὴν κλήση ἢ γιὰ τὴν βραχύτητα, γενικὰ, τοῦ χρόνου, ἢ γιὰ ποῖον λόγον αὐτὸς ἔχει τὴν κλήση καὶ ἐκεῖνος δὲν τὴν ἔχει. Ἐὰν θέλῃς νὰ μὴν σφάλῃς, νὰ μὴν κρίνης, ἀλλὰ μόνον νὰ διαβάσῃς καὶ νὰ ἀκοῦς καὶ νὰ κατανοῆς καὶ νὰ ἐμβαθύνῃς. Ἐὰν αἰσθάνεσαι, ὅτι ἔχεις λάβῃ τὴν κλήση, νὰ δοξάζῃς τὸν Θεὸ καὶ νὰ τὸν παρακαλῆς νὰ σὲ προφυλάξῃ ἀπὸ τυχόν καμμιὰ πτώση. Ἐὰν πάλι καταλαβαίνῃς ὅτι δὲν σὲ ἔχει ἐπισκεφτῆ ἀκόμα ἡ κλήση, παρακάλεσε ἡρεμὰ καὶ ταπεινὰ τὸν Θεὸ νὰ σοῦ χαρίσῃ τὴν κλήση, ὅταν κι ἐφ' ὅσον Ἐκεῖνος θελήσῃ. Μὴν προτείνῃς στὸν Θεὸ τί νὰ κάνῃ. Ἄφησε τὴν Παντοκρατορία Του νὰ κάνῃ ὅ, τι θέλει κι Αὐτὸς μόνος

λοῖ, οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογιζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα ἐλπίζει, πάντα (=τὰς καλὰς προθέσεις τῶν ἄλλων) πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει» (Α' Κορ. ιγ', 4-7).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ν' ἀποφασίση. Ἐκεῖνος εἶναι ὄχι μόνον Παντοδύναμος ἀλλὰ καὶ Πάνσοφος, πού ἐπιθυμεῖ σταθερὰ κι ἀμετακίνητα νὰ κἀνῃ καὶ νὰ προσφέρῃ τὸ καλύτερο καὶ γιὰ σένα καὶ γιὰ ὅλους ἐκείνους τοὺς εὐτυχεῖς πού βαθεῖα Τὸν ἀγαπᾶνε. Εἰρήνευσε μὲ τὸν ἑαυτό σου καὶ μὲ ὅλα ὅσα ἀγαθὰ μέχρις ἐτούτῃ τῇ στιγμή κατέχεις καὶ γιὰ ὅποια ἀπ' τὶς δύο κλήσεις ἔχει λάβει. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ παραπονεῖσαι, γιὰτι καὶ τὰ δύο εἶδη τῶν κλήσεων εἶναι πολὺτιμα. Τὸ πρῶτο τῆς σωτηρίας εἶναι καλὸ καὶ χρειάζεσαι πάντοτε νὰ τὸ κατέχεις. Τὸ δεῦτερο τῆς τελειότητος εἶναι καλύτερο καὶ τὸ παίρνει ὅποιος τὸ ἀξίζει, ἢ (γιὰ νὰ εἶμαι ἀκριβέστερος), τὸ ἐμπιστεύεται αὐτὸ ἢ Χάρη τοῦ Θεοῦ στοὺς ἐκλεκτούς, σ' ἐκείνους δηλαδὴ πού ἀξίζουν καὶ καλοῦνται ἀπ' τὸν Κύριό μας νὰ τὸ πάρουν. Μπορεῖ μὲ ἐπιμονὴ ὑπερηφάνειας νὰ πιέσης γι' αὐτὸ, ἀλλὰ φοβᾶμαι ὅτι στὸ τέλος θὰ σκοντάψῃς γιὰτι ἀληθινὰ χωρὶς Ἐκεῖνον τίποτε δὲν ἤμποροῦμε νὰ κατορθώσουμε, σύμφωνα καὶ μὲ τὰ Ἰδια Του τὰ λόγια πού εἶπεν ὅτι, «χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰωαν. 15,5). Στὰ πάρα πάνω λόγια τοῦ Χριστοῦ, ἐμεῖς καταλαβαίνουμε τὰ πάρα κάτω: Χωρὶς Ἐμένα, τὸ πρῶτο παρακίνημα καὶ ἡ βασικὴ κίνηση, κι ἀκόμα τὰ μόνα δικά σου, ἡ συγκατάθεση καὶ οἱ θλίψεις, δυνατόν νὰ μὴ κατορθώσουν τίποτε πού τέλεια νὰ Μὲ εὐχαριστοῦν. Κι αὐτὰ ἀκόμη κι ἂν γινόταν μὲ τὸν τρόπο πού τὰ γράφουν τὰ γραφόμενα ἐτούτου τοῦ βιβλίου μου. Κι' ὅλα ἐτούτα πού λέω, γιὰ τὴ σύγχυση τῆς λανθασμένης τους ἀλαζονικῆς ἀποψῆς, ἢ ὅποια μὲ τὴν περιεργειακὴ ἀπόκλιση τῆς μάθησής τους καὶ τῶν φυσικῶν τους διανοητικῶν ιδιοτήτων, θὰ παίρνουν τὴ θέση πάντοτε τῶν κυριώτερων ἐργατῶν τοῦ ἔργου τούτου, αὐτοὶ δὲ οἱ ἴδιοι καὶ τὸν ἴδιο τὸ Θεὸ τὸν βάζουν σὲ θέση, σὴν τοῦ ὑποφέροντος καὶ συγκατατιθέμενου ἀνθρώπου, ὅταν τὸ ἐντελῶς ἀντίθετο εἶναι ἡ ἀλήθεια γιὰ τις περιπτώσεις πού σχετίζονται μὲ τὴν μυστικὴ θεωρία. Γιατι μ' αὐτὰ, μὲ τις θλίψεις καὶ μὲ τὴν συγκατάθεση τοῦ ἀνθρώπου, ὅλη ἡ περιεργειακὴ λογικὴ τῆς γνώσης καὶ τῆς φυσικῆς ἐπιστημοσύνης, θὰ πεταχτοῦν καὶ θὰ τεθοῦν πίσω, ὥστε ὁ Θεὸς νὰ καταστῇ καὶ νὰ γίνῃ καὶ νὰ μείνῃ ὁ κυριώτερος ἐργάτης στὸ ἔργο τοῦτο. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως, ὅσον ἀφορᾷ σὲ πράγματα σύννομα καὶ πρακτικὰ ἢ μάθηση τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ φυσικὴ του ἐπιστημοσύνη μποροῦν νὰ συνεργάζονται μὲ τὸν Θεὸ, λογικὰ καὶ φυσικὰ, ὅπως θὰ λέγαμε, χέρι μὲ χέρι, μόνο μὲ τὴν πνευματικὴ συγκατάθεση, καθὼς καὶ τὴν προαίρεση τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ πού θὰ βεβαιώνονται τὰ πάρα πάνω, μὲ τις πάρα κάτω τρεῖς ἐπιβεβαιώσεις: Πρῶτο, μὲ τις Ἁγίες Γραφές, δεῦτερο, μὲ τὴν σύμφωνη γνώμη τοῦ Πνευματικοῦ Ὁδηγοῦ ἢ τοῦ φωτισμένου Ἐξομολόγου καὶ τρίτο μὲ τὴν κοινὴ συνήθεια πού ἀφορᾷ στὴν φύση, στὸν βαθμὸ, στὴν ἡλικία καὶ στὴν ἐπιδερμίδα. Σύμφωνα μὲ τὰ πάρα πάνω, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ ἀκολουθήσῃ αὐτὴν τὴν παρόρμηση τοῦ πνεύματος, αὐτὸ, φαίνεται, ὅτι οὐδέποτε θὰ εἶναι οὔτε τόσο ποθητὸ οὔτε τόσο πολὺ ἅγιο — ἐννοῶ τις περιπτώσεις τοῦ πρακτικοῦ Χριστιανοῦ — ἐκτὸς ἐὰν στὴν περι-

πτώση αὐτὴ ἐκεῖνο πιέση κάτω ἀπ' τὴ μάθησή του καὶ κάτω τῆς φυσικῆς γνώσης, ἂν κι αὐτὸ τὸ γεγονός, οὐδέποτε θὰ ὑποστηριχθῇ πολὺ γερὰ ἀπὸ ὅλες ἢ ἀπὸ τὴ μιὰ ἀπὸ τις τρεῖς ἀποδείξεις, τις τρεῖς αὐτὲς ἐπιβεβαιώσεις πού ἀνάφερα πάρα πάνω. Κι ἀληθινὰ ὑπάρχει σοβαρὸς λόγος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἐπάνω ἀπ' τὰ ἔργα του. Σχετικὰ μὲ τὸ τελευταῖο τοῦτο, ἀπὸ τὸ θεσμὸ καὶ τις διατάξεις τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ δύσκολα θὰ ὑπάρξῃ κατάλληλος ἄνθρωπος νὰ γίνῃ Ἐπίσκοπος — πού ἡ κατάσταση τῆς Ἀρχιερωσύνης εἶναι ὁ ἀνώτατος βαθμὸς τῆς ζωῆς τῆς πρακτικῆς, δηλαδὴ τῆς ζωῆς τοῦ πρακτικοῦ σὲ ἀντιπαράθεση μὲ τὴ ζωὴ τῆς θεωρίας, τοῦ θεωρητικοῦ* — ἐκτὸς ἐὰν τὸ ἀξίωμα, ἢ μὲ ἄλλα λόγια ἐκεῖνη ἡ ὑπηρεσία γιαντὴ τῆ φροντίδα θὰ γινόταν νὰ ἔπεφτε κάτω ἀπὸ τὴ γνώση του, ἢ ὅποια θὰ διερευνιόταν καὶ θὰ βεβαιωνόταν μὲ τὸν γνώμονα τῆς πάρα πάνω ἐξέτασης. Ἔτσι γιὰ τις περιπτώσεις τῆς ζωῆς τοῦ πρακτικοῦ, ἢ μάθηση τοῦ ἀνθρώπου καὶ οἱ φυσικὲς του γνώσεις θὰ εἶναι κατὰ κύριο λόγο ἀφρονες, ὅπως ἄς ποῦμε, θὰ συμβαδίζουν — τοῦ Θεοῦ μὲ χάρη συγκατανεύοντος — μὲ αὐτὲς τις τρεῖς ἐπιβεβαιωμένους ἀποδείξεις πού ἐπὶ πλέον θὰ πιστοποιοῦν. Λογικὰ λοιπὸν ὅλα τὰ τοῦ πρακτικοῦ εἶναι κάτω καὶ ὑπὸ τὴ σοφία τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ γιὰ τὰ ἀφορῶντα στὸν θεωρητικὸ, κι ἡ μεγαλύτερη σοφία πού εἶναι δυνατόν νὰ ἀπαντᾷ στὸν ἄνθρωπο, σὴν ἄνθρωπο, εἶναι καὶ τίθεται πολὺ πῶς κάτω, ὥστε ὁ Θεὸς νὰ καθίσταται ὁ κύριος εἰς τὸ ἔργον, καὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ γίνεταί μόνον ἐκεῖνος πού συγκατατίθεται καὶ θλίβεται.

ὑπὸ αὐτὲς τις ἐννοίες καταλαβαίνουμε αὐτὸ τὸ λόγιο τοῦ Χριστοῦ στὸ Εὐαγγέλιο «χωρὶς Ἐμένα τίποτε δὲν μπορεῖτε νὰ κάνετε», ἀπ' ἐνός γιὰ τοὺς πρακτικούς καὶ ἀπ' ἐτέρου γιὰ τοὺς θεωρητικούς. Ὡς πρὸς αὐτοὺς πού ἀσχολοῦνται μὲ τὴν Πράξη, πρακτικούς, τὸ λόγιο ἀνταποκρίνεται στὶς λύπες ἢ στὴ συγκατάθεση ἢ συγχρόνως καὶ στὰ δύο, ἐὰν θὰ συνέβαινε νὰ συνυπάρξουν ἀμφοτέρω, κι ἀκόμη ἐὰν θὰ ἦσαν τὰ πάρα πάνω εἴτε ἐννομα καὶ εὐχάριστα σ' αὐτὸν εἴτε ὄχι. Ὡς πρὸς αὐτοὺς πού ἀσχολοῦνται κατὰ κύριο λόγο μὲ τὴ θεωρία, θεωρητικούς, δὲν ζητεῖται τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον ἡ ἀνοχή, ἢ ὑπομονή, καὶ ἡ συγκαταθετικὴ προαίρεσή τους. Ἔτσι γιὰ νὰ καταλάβουμε γενικὰ, γιὰ ὅλα ὅσα, καὶ γιὰ ὅτι πράττουμε, εἴτε τὰ ἔργα μας αὐτὰ εἶναι ἐννομα καὶ συνηθισμένα, εἴτε ἀντιθέτως ἔργα Πράξης, εἴτε εἶναι ἔργα Θεωρίας, ἀπολύτως τίποτε δὲν ἤμποροῦμε νὰ κάνουμε, νὰ ἐνεργήσουμε καὶ νὰ ἐπιτύχουμε, χωρὶς Αὐτόν. Ἐκεῖνος εἶναι μαζί μας, στὴν κατάστασή μας, στὴν ἁμαρτία, μὲ λύπη κι ὄχι ἀκόμα μὲ συγκατάθεση γιὰ τὴν τελικὴ καταδίκη μας μέχρις ὅτου ταπεινὰ καὶ μετανοητικὰ διορθωθοῦμε καὶ ἐπιτρέψουμε σ' Αὐτόν (κατὰ τὸν μεταγλωττιστὴ Παράβαλε Ἰεζεκιήλ 18,23. 33,14). Στὰ καλὰ ἔργα τῆς Πρά-

*Σημείωση μεταγλωττιστῆ: Εἰς τὴν Ἐκκλῆση. Ἱστορικῶν ὑπάρχουν περιπτώσεις Ἐπισκόπων, οἱ ὅποιοι ἀπόθεσαν τὴν ἀρχιερωσύνην γιὰ νὰ ἀφοσιωθοῦν στὸ ἔργο τῆς Θεωρίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 2198
Διεκπ. 1008

Ἀθήνησι τῆ 28-8-1989

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὴν παράγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ὡς καὶ τὸν διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 412/183/13-2-1989 Συνοδικοῦ ἐγγράφου δημοσιευθέντα Προκαταρκτικὸν Πίνακα τῶν ὑποψηφίων πρὸς

ἐγγραφὴν εἰς τὸν Κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν ἐκλογίμων, δημοσιεύομεν κατωτέρω τὸν καταρτισθέντα ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς 25-8-1989 Πίνακα ὑποψηφίων Κληρικῶν, ἐχόντων τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα τυπικὰ προσόντα πρὸς ἐγγραφὴν αὐτῶν εἰς τὸν ὡς προεῖρηται Κατάλογον τῶν δι' Ἀρχιερατεῖαν ἐκλογίμων.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

α/α ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

1. Ἀρχιμ. ΣΙΛΑΣ ΚΟΥΚΙΑΡΗΣ
2. » ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ
3. » ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ
4. » ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΙΓΓΑΛΑΣ
5. » ΙΕΡΟΘΕΟΣ ΤΣΟΛΙΑΚΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΙΣ ΗΝ ΑΝΗΚΕΙ

Ἀττικῆς
Παροναξίας
Τρίκκης - Σταγῶν
Θηβῶν - Λεβαδείας
Μεγάρων - Σαλαμίνος

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιερατὴς

Ἀρχιμ. ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ - ΓΚΙΝΗΣ

ξης, συμπαραστέκεται στὶς λύπες καὶ μᾶς βοηθῆ στὴν πρόθεση καὶ στὴν συγκατάθεσή μας. Μᾶς ἐπιτιμάει, ἐὰν ὀπισθοδρομοῦμε καὶ μᾶς βραβεύει, ὅταν προοδεύομε πνευματικά. Στὰ ἔργα τῆς Θεωρίας, Ἐκεῖνος εἶναι μαζί μας καὶ βασικά μᾶς παρακινεῖ καὶ μᾶς χαρίζει τὰ ἐπιτεύγματα τῆς προσπάθειάς μας, ἐνῶ ἡμεῖς ἀντιπροσφέρουμε μόνο τὶς λύπες μας καὶ τὴν πηγαία συγκατάθεσή μας, γιὰ τὸ ἔργο τῆς μεγάλης τελειότητας τῆς πνευματικῆς ἔνωσης τῆς ψυχῆς μας μετ' Ἐκεῖνον, μέσα σὲ ἀγαπητικὴ εὐσπλαχνία. Κατὰ συνέπεια ὅλοι οἱ ἄνθρωποι σ' ἐτούτῃ τῇ ζωῇ διαιροῦνται σὲ τρεῖς κατηγορίες: στοὺς ἁμαρτωλοὺς, στοὺς πρακτικοὺς καὶ στοὺς θεωρητικούς, γιαντὸ γενικά, σύμφωνα μετ' τὴν πάρα πάνω διαίρεση, τὰ λόγια τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, θὰ μπορούσαν νὰ ἐρμηνευτοῦν περίπου ἔτσι: Χωρὶς Ἐμένα, εἴτε εἴστε λυπούμενοι καὶ μὴ συγκατατιθέμενοι, ὅπως οἱ ἁμαρτωλοὶ, εἴτε εἴστε κι ἀπ' τὰ δυὸ καὶ λυπούμενοι καὶ συγκατατιθέμενοι, ὅπως οἱ Πρακτικοί, εἴτε εἴστε (ποὺ εἶναι καὶ τὸ ἄριστο) παρακινούμενοι καὶ ἐργαζόμενοι στὸ κυριῶς πνευματικὸ ἔργο, δηλαδὴ εἴστε Θεωρητικοί,

ὅλοι, χωρὶς ἐξαιρέση, «ἄνευ ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν».

ᾠ! Πολλὰ ἦταν τὰ λόγια καὶ λίγη ἡ οὐσία. Τέλος πάντων ὅμως ἐγὼ ἐδῶ ἐφρόντισα νὰ σοῦ πῶ καὶ νὰ σὲ κάνω νὰ γνωρίσης, σὲ ποιὲς περιπτώσεις θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιήσης τὰ προϊόντα τῆς διανόησής σου καὶ πότε νὰ τὰ παραθεωρήσης, καὶ ἀκόμη πῶς ὁ Θεὸς εἶναι μαζί σου κατὰ τὸ ἓνα εἶδος τοῦ ἔργου καὶ πῶς κατὰ τὸ ἄλλο. Κι ἂν κατὰ τύχη, μετ' ὅσα ἔγραψα, καὶ τὰ διάβασες, σ' ἔκαναν ν' ἀποφύγης πλάνες στὶς ὁποῖες θὰ μπορούσες νὰ ἔχεις πέσει, ἐὰν δὲν εἶχε μεσολαβῆσει ἐτοῦτο τὸ Βιβλίον, τότε, ἂς γίνουν κι ἂς ἐφαρμοστοῦν ὅσα διατυπώθηκαν, ἔστω κι ἂν λίγα κατωρθώθηκαν μέχρι τώρα. Ἀλλὰ ἀπὸ δῶ καὶ στὸ ἐξῆς προχώρησε καὶ ἔμπα ἐφαρμοστικά στὴν οὐσία τοῦ ὅλου ἔργου.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Κορίνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Α' ΑΝΤΙΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ἡ ἀμφισβήτηση τῆς Ἑλληνικότητας τῆς Μακεδονίας εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀποτελεῖ μόνιμη καὶ καθόλου ἐπιδίωξη ξένων δυνάμεων καὶ ὀργανώσεων. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ μιὰ ἐργασία μὲ πλούσια τεκμηριωμένο περιεχόμενο, μὲ σαφήνεια καὶ μεθοδικότητα προβαλλόμενο, ἀποτελεῖ ἀσφαλῶς ἓνα ἀπὸ τὰ μέσα ἀντικρούσεως καὶ καταπολεμησέως τῶν ἀνθελληνικῶν ἐπιβουλεύσεων.

Ἡ ταπεινὴ αὐτὴ ἐργασία δὲν ἔχει λογοτεχνικὸ χαρακτήρα, γιατί ἡ ἀνάπτυξη καὶ ἡ παρουσίαση ἐνὸς τόσο σοβαροῦ «Ἐθνικοῦ Θέματος» δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ὠραῖα σχήματα λόγου οὔτε ἀπὸ λογοτεχνικὴ παρουσίαση, ἀλλὰ ἀπὸ ἀναμφισβήτητα ἐπιχειρήματα καὶ ἀπὸ σταθερὰ καὶ ἀτράνταχτα τεκμήρια. Δὲν ἔχει οὔτε ἐπιστημονικὸν χαρακτήρα, γιατί δὲν ἀπευθύνεται σὲ μερικοὺς μόνον ἀνθρώπους, «Ἕλληνες ἢ ξένους», πού θέλουν νὰ μελετήσουν ἓνα εἰδικὸ θέμα, πού ἔχει σχέση μὲ τὴν Μακεδονία, ἀλλ' ἀπευθύνεται πρὸς ὅλον τὸν κόσμον, νὰ διαβάσουν, νὰ δοῦν, νὰ καταλάβουν ποιά εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια. Καὶ κάτι ἄλλο. Δὲν προπαγανδίζει (ἡ ταπεινὴ αὐτὴ ἐργασία) γιατί προπαγάνδα κάνουν μόνον ἐκεῖνοι πού θέλουν νὰ καρπωθοῦν ἄδικα καὶ παράνομα κέρδη. Γι' αὐτοὺς πού ἔχουν τὸ δίκιο μὲ τὸ μέρος τους δὲν χρειάζεται νὰ γίνῃ καμιὰ προπαγάνδα, γιατί, ἡ ἀλήθεια διαφαίνεται καὶ διαλαλεῖται ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ γεγονότα καὶ γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Μακεδονία τὸ δίκιο ἦταν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι πάντα μὲ τὸ μέρος της.

Ἐρέθισμα γιὰ τὴν συγγραφὴ καὶ παρουσίαση αὐτοῦ τοῦ ταπεινοῦ πονήματος, εἶναι ἡ μνήμη τοῦ μακαριστοῦ καὶ αἰοδύμου πατρός μου ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΥΒΕΤΟΥ, ἐκ Ζακύνθου, ὁ ὁποῖος δύο φορές (1912 καὶ 1913) ἐπολέμησε διὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας καὶ ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ μὲ κατέστησε Μητροπολίτη τῆς ἀκριτικῆς ἱστορικῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας, καί, διότι πάρα πολλὰ λέγονται, γράφονται καὶ γίνονται στίς μέρες μας, γιὰ τὴν Μακεδονία καὶ εἰδικὰ γιὰ τὴν Ἑλληνικότητά της, καὶ ἐπειδὴ γνωρίζω καλῶς τὴν Ἑλληνικὴ Ἱστορία καὶ τὴν Ἱστορία τῶν γειτόνων λαῶν καὶ Ἑθῶν, ὡς καὶ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, τὸ Ἱερώτατον Βιβλίον τοῦ κόσμου, λόγῳ τῆς Θεολογικῆς ἡμῶν γνώσεως καὶ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν ἀξιώματος, καὶ ἡ ὁποία Ἁγία Γραφή ἀναφέρει πολλές φορές τὴν Μακεδονία καὶ τοὺς Μακεδόνες, ἐθεώρησα Ἱερόν χρέος καὶ Ἐθνικὸν καθήκον νὰ προσφέρω ταπεινῶς στὰ Ἑλληνικὰ Ἀρχαιολογικὰ λιθάρια τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας καὶ τὸν Ἱερόν ἀρογατωῖαιον Λίθον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅπου βεβαιώνεται καὶ ἀπο-

δεικνύεται περίτρανα ἡ Ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας.

Ἐπιθυμοῦμε, ἐπιδιώκουμε καὶ θέλουμε νὰ δεῖξομε σ' ὅλον τὸν κόσμον τίς πραγματικὲς διαστάσεις καὶ τὴν σημερινὴν πραγματικότητα τοῦ Μακεδονικοῦ Ζητήματος. Δὲν ἐκφράζουμε μνησικακία πρὸς κανέναν, οὔτε θέλουμε νὰ καλλιεργήσουμε κλίμα μίσους καὶ διχασμοῦ πρὸς ὅποιαδήποτε κατεύθυνση. Δὲν κηρύσσουμε σωβινιστικὲς ιδέες οὔτε στρεφόμεστε ἐναντίον τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως τῶν λαῶν.

Πρόθεσή μας εἰλικρινῶς εἶναι νὰ διακηρύξομε μὲ τὴν πραγματικὴ ἀλήθεια πρὸς κάθε κατεύθυνση γιὰ ἓνα φλέγον θέμα, πού ἔχει ἀμση σχέση μὲ τὴν ἐπιβίωση τῆς φυλῆς μας. Στήριζεται σὲ ἀποδείξεις τρανές καὶ γερές, σὲ ἀναμφισβήτητα γεγονότα. Δὲν κάνουμε ἐπικίνδυνες ἀκροβασίες καὶ δὲν παρουσιάζομε ἀμφίβλους συλλογισμούς. Ἀπλὰ καὶ ταπεινὰ παίρνομε τὴν Ἁγία Γραφή καὶ τὴν ἐναποθέτομε πρὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων εἰδημόνων καὶ ἀπλῶν, φιλελλήνων καὶ ἐχθρῶν καὶ τοὺς λέμε μὲ παρρησία: Πάρτε μὲ εὐλάβεια καὶ θεία καὶ ἱερὴ συγκίνηση καὶ μελετήστε τὸ Ἱερὸ Βιβλίον τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ μέσα βρίσκεται ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια γιὰ τὴν Μακεδονία καὶ τὴν Ἑλληνικότητά της.

Β' ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

1. Παλαιὰ Διαθήκη

Τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Μακεδόνες μεγαλοῦρησαν χίλια καὶ πλέον χρόνια πρὶν ἐγκατασταθοῦν οἱ Σλάβοι στὴ Βαλκανικὴ, ἀποδεικνύει πόσο ἀβάσιμος εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς γιὰ δῆθεν σλαβικὴ καταγωγή τῶν Μακεδόνων. Δὲν ὑπάρχει θέμα συζητήσεως γιὰ ὅποιαδήποτε σχέση τῶν Σλάβων μὲ τοὺς λαοὺς καὶ μὲ τὰ γεγονότα πού ἔλαβαν χώρα στὴν Βαλκανικὴ μὲ τοὺς Ἕλληνες Μακεδόνες, πού προϋπήρχαν στὴν περιοχὴ αὐτὴ ἐπὶ δύο χιλιάδες καὶ πλέον χρόνια.

Ἡ Μακεδονία μὲ τὴ μεγάλη ἐπὶ χιλιετίες ἀκτινοβολία της δὲν ἐπιτρέπει ἀλλοίωση τῆς Ἱστορίας της. Τὸ ἄκουσμα καὶ μόνον τῶν ὀνομάτων τῶν παγκοσμίου φήμης προσωπικοτήτων, τοῦ Ἀριστοτέλη καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, οἱ ὁποῖοι σφράγισαν τὴν Ἱστορία τοῦ κόσμου ὁ ἓνας μὲ τὴν σοφία του καὶ ὁ ἄλλος μὲ τὴν ἀνδρεία του, τὴν πολιτικὴ καὶ τὴ μεγαλοψυχία του, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε συνετίση τοὺς ἀντιλέγοντας καὶ ἀποτρέψη ἀπὸ μιὰ προσπάθεια, πού δὲν ἀντέχει διόλου σὲ στοιχειώδη κριτικὴ.

Ἡ Μακεδονία ἐπαιξε ἀποφασιστικὸ ρόλο στὴν ἐξέλιξη τῆς Παγκόσμιας Ἱστορίας. Στὴν περιοχὴ της ἔχουν τὴν ἀφετηρία τους γεγονότα μεγάλα, πού ἐπηρέασαν τὴν πορεία τῆς ἀνθρωπότητας. Τὰ γεγονότα αὐτὰ ὑπῆρξαν δημιουργήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ πού

ἔβαλε τὴν σφραγίδα στὴν ἐξέλιξη τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητας. Ἀπὸ τὴν Μακεδονία ξεκίνησε ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος γιὰ τὴ μεγάλη καὶ ἀποφασιστικὴ ἐκστρατεία του, κατὰ τὴν ὁποία δὲν ἐθεωρεῖτο μόνο ὡς βασιλιάς τῶν Μακεδόνων ἀλλὰ καὶ ὡς Ἀρχιστράτηγος ὅλων τῶν Ἑλλήνων. Τὸν τίτλο αὐτοῦ τοῦ ἔδωσαν οἱ Ἕλληνες τὸ 335 π.Χ. στὸ λεγόμενο «Κοινὸ τῆς Κορίνθου»¹.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἄλλαξε τὴ ζωὴ καὶ τὴν πορεία τῆς ἀνθρωπότητας ὄχι μὲ τίς κατακτήσεις του, ἀλλὰ μὲ τίς ἐνέργειές του. Ὁ ἴδιος ἀρχικά, στὴ συνέχεια δὲ οἱ Μακεδόνες διάδοχοί του καθιέρωσαν τὴν Ἑλληνικὴ, τὴν Γλῶσσα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, σὰν ἐπίσημη γλῶσσα τῆς αὐτοκρατορίας του καὶ διέδωσαν τὸν Ἑλληνικὸ πολιτισμὸ. Θὰ μπορούσε εὐλόγα νὰ διερωτηθῆ κανεὶς ἂν ὁ Μακεδόνας Ἀλέξανδρος δὲν ἦταν Ἕλληνας, ἂν ἡ Μακεδονία δὲν ἦταν Ἑλληνική, γιατί τότε νὰ μὴν καθιέρωση τὴν ὁποιαδήποτε Μακεδονικὴ μὴ Ἑλληνικὴ γλῶσσα σὰν ἐπίσημη τῆς αὐτοκρατορίας του καὶ καθιέρωσε τὴν Ἑλληνική;

Ὅμως ἡ Μακεδονία ἦταν Ἑλληνική καὶ ὁ Μακεδόνας βασιλιάς Ἀλέξανδρος Ἕλληνας καὶ τὸ ἔχε καμάρι του καὶ ἔπαινό του, τὴν μητρικὴ αὐτὴ Ἑλληνικὴ γλῶσσα νὰ τὴ διαδώσει καὶ νὰ τὴν καθιέρωση ἐπίσημη γλῶσσα τῆς νεοϊδρυθείσης τρανῆς αὐτοκρατορίας του. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος γεννήθηκε θνητός, ἔδρασε σὰν ὑπεράνθρωπος καὶ πέθανε σὰν ἡμίθεος. Εἶναι χαρακτηρισμός που ἀποδίδεται στὴν καταπληκτικότερη ἴσως ἱστορικὴ μορφή. Εἶναι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ Μέγας Στρατηλάτης, που ὄχι μόνον δὲν μισήθηκε ἀλλὰ καὶ λατρεύτηκε καὶ ἀγαπήθηκε σὰν ἡμίθεος καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λαοὺς που κατέκτησε.

Τὸ Β' π.Χ. αἰῶνα ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μεταφράστηκε στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα γιατί οἱ Ἑβραῖοι τῆς Αἰγύπτου, χάρις στοὺς Μακεδόνες Πτολεμαίους, γνώρισαν μόνη γλῶσσα τὴν Ἑλληνικὴ. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἀναφέρεται στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὅπου προβάλλεται ἡ ἐκθαμβωτικὴ προσωπικότητά του. «Καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ πατάξαι Ἀλέξανδρον τοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα, ὃς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς γῆς Χεττειμ καὶ ἐπάταξε τὸν Δαρεῖον βασιλέα Περσῶν καὶ Μήδων καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ πρότερος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα»².

Ὁ Ἀλέξανδρος ὁ γιὸς τοῦ Φιλίππου ὁ Μακεδὼν μετὰ τὴ νίκη του ἐναντίον τῶν Περσῶν καὶ Μήδων, ἐξόρμησε ἀπὸ τὴ χώρα τῶν Χετταίων καὶ βασίλευσε ἀντὶ ἐκείνου στίς «χῶρες αὐτές, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε γίνει βασιλιάς ὀλόκληρης τῆς Ἑλλάδας». Καὶ διῆλθεν ἕως ἄκρων τῆς γῆς καὶ ἔλαβε σκύλα πλήθους ἐθνῶν καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὑψώθη καὶ ἐπήρθη ἡ καρδιά αὐτοῦ³. Καὶ ὅλος ὁ τότε γνωστός κόσμος ὑποτάχθηκε σ' αὐτὸν καὶ ἡσύχασε ἡ γῆ ἀπὸ τοὺς πολέμους.

Καὶ συνήγαγεν δύναμιν ἰσχυρὰν σφόδρα καὶ ἤρ-

ξε χωρῶν καὶ ἐθνῶν καὶ τυράννων καὶ ἐγένετο αὐτῷ εἰς φόρον⁴. Ἐγένετο ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἄρχων χωρῶν καὶ ἐθνῶν καὶ βασιλέων.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κοίτην καὶ ἔγνω ὅτι ἀποθνήσκει⁵. Μετὰ ταῦτα ὅμως ἔπεσε στὸ κρεβάτι ἄρρωστος καὶ αἰσθάνθηκε ὅτι θὰ πεθάνη. Καὶ ἐκάλεσε τοὺς παῖδας αὐτοῦ τοὺς ἐνδόξους τοὺς συντρόφους αὐτοῦ ἀπὸ νεότητος καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἔτι ζώντος αὐτοῦ⁶. Καὶ ἐκάλεσε κοντὰ του τοὺς ἐνδόξους συντρόφους του, ποὺ εἶχαν συναναστραφεῖ μαζί του ἀπὸ τὴν νεότητά του καὶ μοίρασε τὴν βασιλεία του ἐνῶ ἀκόμα ζοῦσε.

Καὶ ἐβασίλευσεν Ἀλέξανδρος ἔτη δώδεκα καὶ ἀπέθανε. Καὶ ὁ Μακεδόνας Ἀλέξανδρος βασίλευσε δώδεκα ἔτη καὶ πέθανε.

Καὶ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῶν ρίζα ἀμαρτωλὸς Ἀντίοχος Ἐπιφανής, Υἱὸς Ἀντιόχου βασιλέως, ὃς ἦν ὄμηρα ἐν τῇ Ρώμῃ καὶ ἐβασίλευσεν ἐν ἔτει ἑκατοστῶ καὶ τριακοστῶ καὶ ἐβδόμῃ βασιλείας Ἑλλήνων. Καὶ Ἀντίοχος ἔγινε βασιλιάς τὸ ἑκατοστὸ τριακοστὸ ἔβδομο ἔτος τῆς βασιλείας τῶν Ἑλλήνων (Σελευκιδῶν).

Οἱ Ἀδελφοὶ Μακκαβαῖοι ἦταν ἥρωες τῶν Ἑβραίων στοὺς ἀγῶνες τους κατὰ τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἐναντιώθηκαν στὴν βασιλεία Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς, ποὺ πίεζε τοὺς Ἑβραίους νὰ ἀσπαστοῦν τοὺς θεοὺς τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ἀντίοχος εἶχε διατάξει νὰ τοποθετηθῆ ἀγαλμα τοῦ Δία ἀπέναντι ἀπὸ τὸν Ναὸ τῶν Ἑβραίων καὶ οἱ θυσιές νὰ γίνωνται στὸν Δία. Γι' αὐτὸ ἡ προβολὴ τοῦ ἔργου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, δηλαδὴ ἑκατὸν πενήντα χρόνια περίπου μετὰ τὸν θάνατό του καὶ ἰδιαίτερα στὸ βιβλίον Μακκαβαίων Α' ἔχει μεγάλη σημασία.

Ἐνα ἄλλο βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τοῦ Προφήτου Δανιὴλ κάνει λόγο γιὰ τὸν Μ. Ἀλέξανδρο. Ὁ Δανιὴλ ἀπὸ τοὺς Μεγάλους προφῆτες τῶν Ἑβραίων, ποὺ πέθανε στὴ Βαβυλώνα τὸ 535 π.Χ. εἶδε ἀποκαλυπτικὸ ὄραμα γιὰ τὴν ὑπερίσχυση τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλείας πάνω στὴ Μηδοπερσικὴ Βασιλεία. Παραθέτουμε τὸ ὄραμα τοῦ προφήτου Δανιὴλ:

Ἐν ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας Βαλτάσαρ τοῦ Βασιλέως ὄρασις ὤφθη πρὸς με ἐγὼ Δανιὴλ, μετὰ τὴν ὀφθεισαν μοι τὴν ἀρχήν⁷. Κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Βαλτάσαρ παρουσιάσθηκε σὲ μέ, τὸν Δανιὴλ ὄραμα.

Καὶ ἤμην ἐν Σούσοις τῇ βάρει, ἡ ἔστιν ἐν χώρῃ Αἰλάμ καὶ εἶδον ἐν ὄραμασι ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ⁸. Καὶ ἤμουν στὰ Σούσα κοντὰ στὸν ποταμὸ Οὐβάλ.

Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ κριὸς εἰς ἔστηκώς πρὸ τοῦ Οὐβάλ, καὶ αὐτῷ κέρατα

1. Ἀριανῶ, Ἀνάβαση Ἀλεξάνδρου Α-Γ, 2.
2. Μακκαβαίων Α' 1, 1
3. Μακκαβαίων Α' 1, 3

4. Μακκαβαίων Α' 1, 4
5. Μακκαβαίων Α' 1, 5
6. Μακκαβαίων Α' 1, 6
7. Δανιὴλ 8,1
8. Δανιὴλ 8,2

ὕψηλά, καὶ τὸ ἐν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου, καὶ τὸ ὑψηλὸν ἀνέβαιναν ἐπὶ ἐσχάτων⁹. Σήκωσα τὰ μάτια μου καὶ εἶδα, καὶ ἰδοὺ ἕνας κριὸς στεκόταν κοντὰ στὸν ποταμὸ Οὐβάλ καὶ εἶχε κέρατα ψηλά, τὸ ἕνα ψηλότερο ἀπὸ τὸ ἄλλο... κανένα ἀπὸ τὰ θηρία δὲν μποροῦσε νὰ ἀντισταθῇ μπροστά μου.

Καὶ ἰδοὺ τράγος αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ λιβὸς ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς καὶ οὐκ ἦν ἀπτόμενος τῆς γῆς καὶ τῷ τράγῳ κέρας θεωρητὸν ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ⁹. Ἰδοὺ παρουσιάσθηκε ἕνας τράγος αἰγῶν... πού ἔτρεχε μὲ μεγάλη ταχύτητα καὶ φαινόταν ὅτι δὲν ἄγγιζε τὴ γῆ.

Καὶ ἔδραμε πρὸς αὐτὸν ἐν ὀρμῇ ἰσχύος αὐτοῦ. Καὶ ἔτρεχε ὁ τράγος μὲ μεγάλη ὀρμῆ.

Καὶ εἶδον αὐτὸν φθάνοντα ἕως τοῦ κριοῦ καὶ ἐξηγγριάνθη πρὸς αὐτὸν καὶ ἔπαισε τὸν κριὸν καὶ συνετρίψεν ἀμφοτέρω τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἰσχυρὸς τῷ κριῷ τοῦ στήναι ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ ἔριψεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ συνεπάτησεν αὐτὸν καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος τὸν κριὸν ἐκ χειρὸς αὐτοῦ.

Καὶ εἶδα τὸν τράγον νὰ φθάνη καὶ νὰ κτυπᾷ τὸν κριὸ καὶ συνετρίψεν τὰ δύο κέρατά του καὶ δὲν ὑπῆρχε πλέον δύναμη στὸν κριὸ νὰ τοῦ ἀντισταθῇ.

Καὶ τράγος ἐμεγαλύνθη ἕως σφόδρα καὶ ἐν τῷ ἰσχυῶσι αὐτὸν συνετρίβη τὸ κέρας αὐτοῦ τὸ μέγα, καὶ ἀνέβη ἕτερα κέρατα τέσσερα ὑποκάτω αὐτοῦ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ¹⁰. Ὁ τράγος τῶν αἰγῶν ἔγινε μέγας καὶ ἐνδοξος πολὺ, ἀλλὰ ὅταν ἐφθασε στὴ μεγάλη του ἰσχύ, τὸ μεγάλο του κέρατο συνετρίφθη καὶ τότε φύτρωσαν τέσσερα ἄλλα κέρατα στὴ θέση του καὶ μὲ κατεύθυνση πρὸς τὰ τέσσερα σημεία τοῦ ὀρίζοντα.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν με, ἐγὼ Δανιὴλ, τὴν ὄρασιν καὶ ἐζήτησαν σύνεσιν καὶ ἰδοὺ ἔστη ἐνώπιον ἐμοῦ ὡς ὄρασις ἀνδρός¹¹. Ἐγὼ ὁ Δανιὴλ ὅταν εἶδα τὸ ὄραμα σκεπτόμουν καὶ προσπαθοῦσα νὰ κατανοήσω τὴ σημασία του. Ἰδοὺ στάθηκε κοντά μου κάποιος καὶ ἔκουσα ἀνδρική φωνὴ ἐρχομένη ἀπὸ τὸν ποταμὸ Οὐβάλ.

Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀνδρός ἀναμέσον τοῦ Οὐβάλ καὶ ἐκάλεσέ με καὶ εἶπε. Γαβριήλ, συνέτισεν ἐκείνην τὴν ὄρασιν¹². Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἀνδρός μὲ κάλεσε καὶ μοῦ εἶπε. Γαβριήλ ἐζήγησέ μου τὸ ὄραμα.

Καὶ εἶπεν. Ἰδοὺ ἐγὼ γνωρίζω σοι τὰ ἐσόμενα ἐπ' ἐσχάτων τῆς ὀργῆς ἔτι γὰρ εἰς καιροῦ πέρας ἡ ὄρασις¹³. Καὶ ἐγὼ θὰ σοῦ καταστήσω γνωστὰ αὐτὰ πού θὰ συμβοῦν.

Ὁ κριὸς δὲν εἶδες, ὁ ἔχων τὰ κέρατα βασιλεὺς Μήδων καὶ Περσῶν¹⁴. Ὁ κριὸς τὸν ὁποῖον εἶδες εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν Μήδων καὶ τῶν Περσῶν.

9. Δανιὴλ 8,3

10. Δανιὴλ 8,8

11. Δανιὴλ 8,15

12. Δανιὴλ 8,16

13. Δανιὴλ 8,19

14. Δανιὴλ 8,20

Ὁ τράγος τῶν αἰγῶν βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ τὸ κέρας τὸ μέγα, ὃ ἦν ἀναμέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, αὐτὸς ἐστὶν ὁ βασιλεὺς ὁ πρῶτος¹⁵. Ὁ τράγος τῶν αἰγῶν εἶναι ὁ βασιλιάς τῶν Ἑλλήνων. Τὸ μεγαλύτερο κέρατο, πού ἦταν ἀνάμεσα στοὺς ὀφθαλμούς του εἶναι ὁ πρῶτος βασιλιάς τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ τοῦ συντριβέντος, οὗ ἔστησεν τέσσαρα κέρατα ὑποκάτω, τέσσαρες βασιλεῖς ἐκ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἀναστήσονται καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύει αὐτοῦ¹⁶. Τὰ τέσσαρα ἄλλα κέρατα πού φύτρωσαν ἀντὶ ἐκείνου ὑποδηλώνουν τέσσερις βασιλεῖς, πού θὰ ἀναδειχθοῦν ἀπὸ τὸ ἔθνος αὐτοῦ ὅχι ὅμως ὅσον καιρὸ θὰ ἰσχύει αὐτὸς (ὁ πρῶτος Βασιλιάς, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος).

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη λοιπόν, καὶ συγκεκριμένα ὁ προφήτης Δανιὴλ προέβλεψε πῶς τὸν βασιλιά Περσῶν καὶ Μήδων θὰ κερδίσει ὁ βασιλιάς τῶν Ἑλλήνων ὡς πρῶτος καὶ αὐτὸς δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ Ἑλληνα Μακεδόνα πασίγνωστο Μέγα Ἀλέξανδρο. Ὅλοι οἱ ἐρμηνευτὲς τῆς προφητείας τοῦ Δανιὴλ ἀποδέχονται, πῶς ὁ πρῶτος καὶ μέγας βασιλιάς τῶν Ἑλλήνων εἶναι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ Μακεδόνας, ἄρα ἡ Μακεδονία ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων ἦταν Ἑλληνική. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουμε ἀπὸ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τὸν Ἅγιο Ἰππόλυτο Ρώμης (217-222) μ.Χ. πού ἔγραψε σχόλια στὴν προφητεία τοῦ Δανιὴλ καὶ πού διασώθηκαν στὴν Ἑλληνική, Σλαβική καὶ Ἰβηρική καὶ σ' αὐτὰ γράφει:

Τὸν δὲ τράγον τῶν αἰγῶν τὸν ἐρχόμενον ἀπὸ λιβός, Ἀλέξανδρον λέγει τὸν Μακεδόνα τὸν βασιλεῖα τῶν Ἑλλήνων.

(Συνεχίζεται).

† Ὁ Ζιγῶν καὶ Νευροκοπίου ΣΙΠΥΡΙΑΩΝ

15. Δανιὴλ 8,21

16. Δανιὴλ 8,22

Ἐπισκόπου

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Α. ΨΑΡΙΑΝΟΥ

Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

(Πενηνταδύο ὁμιλίαι γιὰ τὴ θεία Λειτουργία.

Ὅχι μόνο γιὰ τὸ λαό, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἱερεῖς).

Ἐκδοση Ἀποστολικῆς Διακονίας, σελίδες 10' + 438, δρχ. 650.

Βιβλιοπωλεῖο Δραγατσάνου 2 — Πλατεία Κλαυθμῶνος.

Γράψατε Ἰασιῶν 1, 115 21 Ἀθήνα, τηλέφ. 722.8008.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟΦΥΛΑΚΙΟΝ ΑΥΤΗΣ(*)

267. (Βενετία 1785). Ἐρμηνεία εἰς τὸ τέταρτον τῆς τοῦ Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ Γραμματικῆς, καὶ ἔκθεσις κατ' ἐρωταπόκρισιν τῆς κατ' αὐτὸν Γραμματικῆς, φιλοπονηθεῖσα χάριν τῶν φιλομαθῶν παρὰ Δαυὶλ Μοναχοῦ Πατριῶν τοῦ Κεραμέως τῆς κατὰ Πάτριον Σχολῆς τῶν Γραμματικῶν Διδασκάλων. Ἐκδοθεῖσα τὸν πρὸ τούτου χρόνον, ἀναλώμασι τοῦ ἐν Ἱεροδιακόνους Ἰωάσαφ τοῦ Κρητός, κατὰ δὲ τὸν ἐνεστώτα ἐνιαυτὸν, δαπάνη τοῦ τυπογράφου ἀφ' ἑ. Ἐνετίσῃ 1785. Παρὰ Νικολάου Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. CON LICENZA DE SUPERIORI E PRIVILEGIO.

Διαστάσεων 0,11X0,17. Σελ. 1-668. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

268. (Βενετία 1503). Εὐριπίδου Τραγῶδιαι ἐπτὰ καὶ δέκα, ἐνίαι μετ' ἐξηγήσεων, εἰσι δὲ αὐταί:

Ἐκάβη	Ὅρεσθης	Φοίνισσαι
Μήδεια	Ἰππόλυτος	Ἀλκηστis
Ἀνδρομάχη	Ἰκέτιδες	Ἰφιγένεια ἐν Αἰδίδι
Ῥήσος	Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις	Βάκχαι
Κόκλων	Τρωάδες	Ἑλένη
Ἴων	Ἡρακλεῖδαι	

VENETIIS APUDALDIA MENSE FEBRUARIO MDIII.

Διαστάσεων 0,10X0,16. Φύλλα ΑΑ-ΩΩ καὶ ΑΑΑ-ΑΑΑ, ἅπαντα τετράδια. Ἄδετον.

269. (Βενετία 1801). Κορνηλίου Νέπωτος Βίοι τῶν ἐξόχων Ἡγεμόνων, μεταγλωττισθέντες ἐκ τῆς λατινίδος φωνῆς παρὰ Σπυριδωνος Βλαντι Δ. τοῦ Φ.Φ. μετὰ καὶ σημειώσεων τινῶν ἀναγκαίων, ἀφιερωθέντες δὲ τῇ κλεινῇ Ἀδελφότητι τῶν Κυρίων Ζωσιμάδων. Ἐκδοσις πρώτη. Ἐνετίσῃ 1801. Παρὰ Πάνου Θεοδοσίου τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. CON LICENZA DE SUPERIORI, VENEZIA LI 26 FEBBRAIO 1801.

Διαστάσεων 0,13X0,18. Σελ. 1-271. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

270. (Λευψία 1837). Πλουτάρχου, Βίοι παράλληλοι καὶ ἡ μετάφρασις εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν μετὰ σημειώσεων φιλοπονηθεῖσα παρὰ Ἰωάννου Νικολάου. Τόμος πρῶτος. Ἐν Λευψίᾳ 1837. Τυπογρ. σῆμα: Κλάδος ἀμπέλου μετὰ σταφυλῆς.

271. Πλουτάρχου, Βίοι παράλληλοι, ἀντίτυπον δεύτερον, τόμος Α'.

272 (Βενετία 1750). Παλαιὰ Ἱστορία τῶν Αἰγυπτίων, Καρχηδονίων, Ἀσσυρίων, Βαβυλωνίων, Μήδων Περσῶν, Μακεδόνων καὶ Ἑλλήνων εἰς τόμους δέκα καὶ ἕξ διηρημένη, συντεθεῖσα μὲν εἰς Γαλλικὴν διάλεκτον παρὰ Κυρίου Πολλὴν νῦν πρῶτον δὲ εἰς τὴν ἀπλήν Ῥωμαϊκὴν διάλεκτον μεταφρασθεῖσα καὶ μετ' ἐπιμελείας διορθωθεῖσα παρὰ Κυρίου Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου, τόμος ὄγδοος. Περιέχων σύντομον ἱστορίαν τε καὶ πολέμους τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὰ κατορθώματα τοῦ μεγάλου Πύρρου, καὶ κατὰ τοὺς Σπαρτιάτας καὶ Ἀχαιοὺς. Ἐνετίσῃ 1750. Παρὰ Ἀντωνίου τῷ Βόρτολι. CON LICENZA DE SUPERIORI.

Διαστάσεων 0,11X0,17. Σελ. 1-623. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

273. Ἱστορία Παλαιὰ τῶν Περσῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων, ἀκολούθησις τοῦ δεκάτου βιβλίου. Σελ. 1-665. Τόμος VI χαρτόδετος.

274. (Veronae 1529). Τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστομοῦ, Ἐρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολὴν Α'. Λόγοι α-ια. Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β' ἐπιστολῆς. Λόγοι α-ε. Τοῦ αὐτοῦ ἐρμηνεία εἰς τὴν πρὸς Κολοσσαεῖς. Λόγοι α-ιβ. Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Κορινθίους Α' ἐπιστολῆς. Λόγοι α-μδ.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου ἐπιγράμμα εἰς σχῆμα κωνικὸν ἔχον οὕτω: Ἐν Βηρόνῃ ἐπὶ Στεφάνου τοῦ Σαβιέως καὶ τῶν αὐτοῦ Ἀδελφῶν, ἐνετυπώθη, οὐ μόνον ἀνεπιμελείας πολλῆς, ἀλλ' ὅμως ἀνθρωπίνης, καὶ ταῦτα τοῦ βιβλίου, ἐξ οὗ ταῦτα παρελήφθησαν, παλαιστάτων ὄντος, καὶ ἐπὶ τοῦ γήρους ἤδη σαθροῦτε, καὶ ἡμιβρότου, καὶ τὸ δὴ μέγιστον, μόνον τοῖς ἐντυπώσει παρόντος. Ἐπειδὴ οὖν ἀνθρωποι τυγχάνομεν ὄντες καὶ τὸ σφάλεσθαι ἀνθρώπινον μάλιστα ἐστὶ, τοῖς μὲν χαλκογράφοις εἴ τι πον ἀδιορθώτῳ ἐντεύξει, συγγνώσκων προσήκει, τῷ δὲ Ἰωάννῃ Μαθαίῳ τῷ Γιβέρτῳ, τῷ τῆς Βηρόννης Ἐπισκόπῳ παναριστῳ τε, καὶ θεοσεβεστάτῳ πλείστον εἰδέναι χάριν, ὅστις δαπάνης μηδὲ μίας φεισάμενος ἐσπούδασε, ὥστε οὕτως ὠφέλιμά τε, καὶ πολύτιμα συγγράμματα εἰς τὰς τῶν εὐσεβῶν, καὶ σπουδαίων χείρας ἐπεξεῖναι. Ἐκατομβαιῶνος ὀγδόῃ φθίνοντος, ἔτει μετὰ τὸν τῆς Παρθένου τόκον αφ'θ'. VERONAE TYPIS AEREIS EXCUTUM PER STEPHANUM ET FRATRES A SABIO QUARTO KALENDAS ET EX COM POENA V T IN PRIN CONT.

Διαστάσεων 0,25X0,35. Τετράδια αα-ωω καὶ Αα-Ββ, ἅπαντα πεντάδια πλὴν τῶν Αα καὶ Ββ ἅπαντα εἰσι τετράδια. Ἐλλείπει ἡ σελὶς τῶν τίτλων.

275. (Οὐζκρόνῃ 1532). Ἐξήγησις τῶν

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 535 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13 τεύχους

πάλαι Ἀγίων Ἀνδρῶν ὑπὸ Ἀρονόμου, ἢ καὶ ὑπὸ Οἰκουμένιου ἐκ διαφορῶν ὑπομνημάτων συλλεχθεῖσα τε καὶ ἀκριβωθεῖσα εἰς Σύνωψιν εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Ὑπόθεσις τῆς Καθολικῆς Ἰακώβου ἐπιστολῆς, εἰς ἑπτὰ Καθολικὰς, Ρωμαίους, Κορινθίους Α' καὶ Β', Γαλάτας, Ἐφεσίους, Φιλιππησίους, Κολοσσαεῖς, Θεσσαλονικεῖς Α' καὶ Β', Τίτον, Φιλήμονα, Ἐβραίους. Ἐκ τοῦ τέλους πληροφορία: Ἐν Οὐκρόνῃ παρὰ Στεφάνῳ καὶ Ἀδελφοῖς Σαβίσις, ἔτει ἀπὸ τῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐνσάρκου Παρουσίας χιλιοστῶ πεντηκοσιοστῶ τριακοστῶ δευτέρῳ, μὲνός Φεβρουαρίου MDXXXII.

Διαστάσεων 0,23X0,33. Ἀκέφαλον ἀπὸ 1-1014. Βιβλιοδεσία ἐφθααρμένη.

276. (Veronae 1529). Τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, Ἐρμηνεῖα εἰς τὴν πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολὴν Α'. Λόγοι α-ια. Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β' ἐπιστολῆς. Λόγοι α-ε. Ἐρμηνεῖα εἰς τὴν πρὸς Κολοσσαεῖς, Λόγοι α-ιβ. Ὑπόθεσις τῆς πρὸς Κορινθίους Α' ἐπιστολῆς. Λόγοι α-μδ. Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους Β' ἐπιστολὴν. Λόγοι α-λ. Ἐρμηνεῖα Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου τῆς πρὸς Τίτον ἐπιστολῆς. Λόγοι α-στ. Τοῦ μακαρίου Ἰωάννου κ.τ.λ. Ἐρμηνεῖα εἰς τὴν πρὸς Ἐβραίους ἐπιστολὴν, ἐκτεθεῖσα ἀπὸ σημείων μετὰ τὴν κοίμησιν αὐτοῦ παρὰ Κωνσταντίνου πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας, μόνον εἰσαγωγικά. (Ὁ τόπος ἐκδόσεως παρελήφθη ἀπὸ ἕτερον ἀντίτυπον ὁμοιον ἐν τῇ Μονῇ Ζάβορδας ἀποκείμενον).

Διαστάσεων 0,25X0,35.

277. (Veronae 1529). Τοῦ ἐν Ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου Ἐρμηνεῖα εἰς τὰς κάτωθι Ἐπιστολάς: Εἰς τὴν πρὸς Ἐβραίους, λόγοι . . . Εἰς τὴν πρὸς Φιλιππησίους, λόγοι . . . Εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον Α', λόγοι . . . Εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον Β' λόγοι . . . Εἰς τὴν πρὸς Φιλήμονα, λόγοι . . . Εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας, λόγοι . . . (Ὁ τόπος ἐκδόσεως καὶ τὸ ἔτος παρελήφθη ἀπὸ ἕτερον πληρέστερον ἀντίτυπον ἐν τῇ Μονῇ Ζάβορδας ἀποκείμενον).

Διαστάσεων 0,25X0,35. Ἔχει ἀρίθμησην κατὰ φύλλα ἥτοι 131-204 καὶ 1-100. Τὸ βιβλίον εἶναι ἀκέφαλον καὶ κολοβόν.

278. (Λευρία 1800). Ἐρμηνεῖα εἰς τὴν Ἱερὰν Ἀποκάλυψιν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, πονηθεῖσα παρὰ τινος εὐσεβοῦς, ὀδηγηθέντος εἰς τὴν ἔρευναν αὐτὴν ἀπορορητοτέρα δυνάμει, οὗ ἢ κλήσις καὶ τάξις φέρει τοὺς ἀκολούθους κεφαλαῖους ἀριθμούς, κο βφ κε βρξγ. Ἡδη πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα πρὸς ὠφέλειαν τῶν φιλοῦντων τὴν ἀλήθειαν. Ἐν Λευρία τῆς Σαξωνίας, παρὰ τῷ τυπογράφῳ Βραϊτκόπφ καὶ Ἀυτελ γαῦ.

Διαστάσεων 0,25X0,40. Σελ. α-ιη καὶ 1-412.

279. (;). Τοῦ ἐν Ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, Βιβλίον Πρῶτον, Ὀμιλία Α-ΞΕ'. Ὀμιλία Α', εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς πρὸς τὸ ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ἐπισέλιδος εἰκὼν τοῦ Ἀγίου μετ' ἀρχιερατικῆς στολῆς.

Διαστάσεων 0,24X0,34. Σελ. 1-500. Βιβλιοδεσία δερμάτινος ἐφθααρμένη.

280. (; 1591). Τὰ Πρακτικὰ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ἥτοι πρακτικὰ τῆς Οἰκουμένης Τρίτης Συνόδου τῆς ἐν Ἐφέσῳ συγκροτηθείσης. Ε. ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΗΙΕΡΟΝΥΜ ΣΜΜΕΛΙΝΙ Σ | | ΧCΙ-1591.

Διαστάσεων 0,21X0,31. Σελ. 1-319. Βιβλιοδεσία ἐφθααρμένη.

281. (Παρίσιοι 1714). ACTA CONCILIORUM ET EPISTOLAE DECRETALES, τόμος QUARTUS.

Διαστάσεων 0,25X0,37.

282. (Βασιλεία 1545). Τῆς Θείας Γραφῆς Παλαιᾶς δηλαδὴ καὶ Νέας ἀπαντα. DIVINAE SCRIPTURE VETERIS NOVI TESTAMENTI OMNIA BASILEAE PER JOHN HERUAGIUM MDXLV MENSE MARTIO. Τυπογρ. σῆμα: Ἀράβδωτος κίων παρ' οὗ ἐξέρχεται σῶμα μετρεῖς κεφαλὰς, κρατεῖ δύο ὄφεις ἐλισσομένους εἰς ράβδον.

Διαστάσεων 0,20X0,34. Σελ. 1-969. Βιβλιοδεσία ἐφθααρμένη.

283. (Μόσχα 1821). Τὰ Βιβλία τοῦτέστιν, ἢ Θεία Γραφή τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἡ μὲν Παλαιὰ κατὰ τοὺς ἑβδομήκοντα, ἐκ τοῦ ὡς οἶόν τε ἀκριβῶς ἐκδοθέντος ἀρχαίου Ἀλεξανδροῦ χειρογράφου. Ἡ δὲ Καινὴ ἐκ τῆς κατ' ἐπιμέλειαν τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου Κυρίλλου ἐκδόσεως, ἔτει ΑΩ' γενόμενης, ἐξετυπώθη εὐλογία μὲν τῆς Ἀγιωτάτης Διοικούσης Συνόδου πασῶν τῶν Ρωσσιῶν παρὰ τῆς κατὰ τὴν Μόσχαν Ἱεροβιβλικῆς κοινότητος, διὰ δαπάνης δὲ τῆς πολυθρῦλου καὶ φιλοχρίστου Αὐταδελοφότητος Ζωσιμάδων τῶν ἐν Ἰωαννίνων. Ἐν Μόσχᾳ ἐν τῷ τῆς Ἀγιωτάτης Συνόδου τυπογραφείῳ, ἔτει αωκα'.

Διαστάσεων 0,23X0,28. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

284. (Βασιλεία 1538). Δημῶσθ ἐνοῦς Λόγοι, δύο καὶ ἐξήκοντα. BASILEAE PER JOHN HERUAGIUM MENSE SEPTEMBRI MDXXXII.

Διαστάσεων 0,23X0,33. Σελ. 1-532 καὶ 1-207. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΦΕΡΡΑΡΑΣ - ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ

Ἡ συμπλήρωσις 550 ἐτῶν ἀπὸ τῆς συγκλήσεως τῆς συνόδου Φερράρας-Φλωρεντίας προβάλλεται ἰδιαίτερος εἰς τὴν Δύσιν κατ' ἀναφορὰν προφανῶς καὶ πρὸς τὸν διεξαγόμενον ἐπίσημον Θεολογικὸν Διάλογον μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐνωτικὴ σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας ἐθεωρήθη ὀρθῶς ὡς ὑπεύθυνος ὄχι μόνον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς λατινικῆς «Οὐνίας» εἰς τὰς ἐμπεριστάτους Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μεταγενεστέραν ἔκρηξιν τῆς προτεσταντικῆς Μεταρρυθμίσεως εἰς τὴν Δύσιν. Πράγματι, ἡ σύγκλησις τῆς συνόδου Φερράρας-Φλωρεντίας καὶ ἡ εἰς αὐτὴν ἐπίσημος συμμετοχὴ καὶ ἐκπροσώπησις τῶν πατριαρχικῶν θρόνων τῆς Ἀνατολῆς ἀπεδυνάμωσαν τὴν πανίσχυρον μεταρρυθμιστικὴν σύνοδον τῆς Βασιλείας (1431-1438), ἡ ὁποία ἐπεδίωκε διὰ τῆς «συνοδικῆς θεωρίας» τὴν ἐξουδετέρωσιν τῆς ἀπολυταρχικῆς παπικῆς αὐθεντίας. Διὰ τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς συνόδου Φερράρας-Φλωρεντίας ἐνισχυθῆ καὶ πάλιν ἡ κλονισθεῖσα παπικὴ αὐθεντία χωρὶς νὰ ἀποκατασταθῆ ἡ ἐνότης τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως καὶ χωρὶς νὰ πραγματοποιηθοῦν αἱ ἀναζητούμεναι εἰς τὴν Δύσιν ἐκκλησιαστικαὶ μεταρρυθμίσεις. Ἡ ὑπὸ τοῦ παπικοῦ θρόνου ἐνεργοποίησις τῆς «Οὐνίας» καὶ ἡ προτεσταντικὴ μεταρρυθμιστικὴ ὑπῆρξαν δύο διάφοροι τρόποι ἀξιολογήσεως τῶν ἀποφάσεων τῆς συνόδου τῆς Φλωρεντίας μὲ κοινὴν συνέπειαν τὴν περαιτέρω διάσπασιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος τόσο εἰς τὴν Ἀνατολήν, ὅσον καὶ εἰς τὴν Δύσιν.

Ἡ σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας ὑπῆρξε καρπὸς τῆς μακραιῶνος ἀναζητήσεως διὰ τὴν ἄρσιν τῶν συνεπειῶν τοῦ μεγάλου σχίσματος μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως (1054), ἀλλ' ἐπὶ τέσσαρας περίπου αἰῶνας ἀπεφεύγετο συστηματικῶς ὑπὸ τοῦ πάπα καὶ ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος ἡ κινητοποίηση τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ πρὸς συζήτησιν τῶν προβαλλομένων θεολογικῶν διαφορῶν. Ἡ σύγκλησις τῆς συνόδου Φερράρας-Φλωρεντίας ὡς Οἰκουμενικῆς κατὰ τὸν τύπον τῶν πρὸ τοῦ σχίσματος Οἰκουμενικῶν συνόδων, 650 περίπου ἔτη μετὰ τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴν σύνοδον, δημιουργεῖ εὐλόγα ἐρωτήματα ὡς πρὸς τὴν αὐθεντικότητα τῆς ἐν τῇ συνόδῳ ἐκφρασθείσης συνοδικῆς συνειδήσεως καὶ ὡς πρὸς τὴν μεθόδου τῶν συνοδικῶν ἐργασιῶν. Ἡ παρούσα μελέτη ἀποσκοπεῖ νὰ ἐπισημάνῃ τὰς δυσχερείας τῆς συνόδου αὐτῆς διὰ τὴν αὐθεντικὴν προσαρμογὴν εἰς τὸν τύπον καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐργασιῶν τῶν πρὸ τοῦ σχίσματος Οἰκουμενικῶν συνόδων.

1. Κριτήρια τῆς συνοδικῆς παραδόσεως.

Ἡ σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας (1439) ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως πολὺ σημαντικὸν γεγονός εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεξαρτήτως τῆς θετικῆς ἢ τῆς ἀρνητικῆς ἀξιολογήσεως τοῦ ἔργου αὐτῆς. Οἱ ἀποφάσεις τῆς συνόδου ἐπηρεάσαν βαθύτατα ὄχι μόνον τὰς σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐσωτερικὸν ἐκκλησιαστικὸν βίον αὐτῶν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας καὶ μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἡ σημασία τῆς συνόδου δὲν συνδέεται βεβαίως πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ θεολογικοῦ ἔργου ἢ τοῦ θεματολογίου αὐτῆς, ἀλλὰ κυρίως πρὸς τὰς συνεπείας τῆς συγκλήσεως καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς.

Ἡ σύγκλησις τῆς συνόδου δὲν θὰ ἐχρηζεν ἰδιαίτερας ἀξιολογήσεως, ἂν δὲν προὔπηρχε τὸ μέγα σχίσμα μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως (1054). Ὅμως ἡ ἐπὶ τέσσαρας περίπου ἑκατονταετίας διακοπὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας αὐτῶν διαιώνιζε καὶ διηύρνε τὸ χάσμα τῆς διαιρέσεως τοῦ Χριστιανικοῦ Κόσμου καὶ ἐβιοῦτο ὡς πραγματικὴ ἐμπειρία εἰς τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν¹. Ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος ἦτο δυνατὴ μόνον διὰ τῆς ἄρσεως τῶν αἰτίων τῆς διαιρέσεως, ἰδίᾳ δὲ διὰ τῆς ἀπαλείψεως τῆς προσθήκης τοῦ filioque εἰς τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως. Ἡ μόνη ὁμως κανονικὴ ὁδὸς διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος συνεδέετο πρὸς τὴν κινητοποίησιν τοῦ συνοδικοῦ συστήματος τῆς Ἐκκλησίας. Αἱ κατὰ καιροὺς ἀναληφθεῖσαι ἐνωτικαὶ πρωτοβουλίαι διὰ θεολογικῶν συζητήσεων ἢ διαπραγματεύσεων δὲν ἠδύνατο νὰ προωθήσουν λύσιν τοῦ προβλήματος, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν προεκλήθησαν ἐκ περιστασιακῶν πρωτοβουλιῶν ἢ σκοπιμοτήτων τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος, ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν εἶχον τὴν ἀναγκαίαν ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσιοδότησιν διὰ τὴν ἀναζήτησιν συγκεκριμένων λύσεων τοῦ προβλήματος².

Ἡ μόνη μὴ συνοδικὴ ὁδὸς ἦτο ἡ μονομερὴς ἀπάλειψις τῆς προσθήκης τοῦ filioque ὑπὸ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς διὰ συνοδικοῦ γράμματος μὲ τὴν πρότασιν τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς

1. Διὰ τὸ μέγα σχίσμα καὶ τὰς ἐνωτικὰς ἀποπειράς ἰδὲ πλείονα ἐν Β. Ι. ΦΕΙΔΑ, Θεολογικὸς Διάλογος Ὀρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ σχίσματος μέχρι τῆς ἀλώσεως (1054-1453), Ἀθῆναι 1977, ἐνθα καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

2. Διὰ τὸ θεματολόγιον, τὴν θεολογικὴν μεθοδολογίαν καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν μετὰ τὸ μέγα σχίσμα ἐνωτικῶν πρωτοβουλιῶν καὶ συζητήσεων ἰδὲ πλείονα ἐν Β. Ι. ΦΕΙΔΑ, Ὁ Θεολογικὸς Διάλογος, 24 κέξ.

κοινωνίας. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ κατανοεῖται τὸ γεγονός ὅτι πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἐνωτικαὶ πρωτοβουλίαὶ ἢ διαπραγματεύσεις εἶχον ὡς ἐπίκεντρον τὴν ἀνάγκην ἀπαλείψεως τῆς προσθήκης τοῦ *filioque* ὡς ἀντικανονικῶς γενομένης καὶ ὡς παντελῶς ξένης πρὸς τὴν πατερικὴν παράδοσιν τῆς πρώτης χιλιετίας. Ἡ ἀποτυχία τῶν ἐνωτικῶν αὐτῶν πρωτοβουλιῶν ὄχι μόνον δὲν προώθησε λύσεις, ἀλλὰ καὶ διηύρυνε τὸ χάσμα μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν διὰ τῆς συνεχοῦς θεολογικῆς φορτίσεως τῶν παραδεδομένων καὶ τῶν νεωτέρων διαφορῶν.

Ἡ μόνη συνοδικὴ ὁδὸς ἦτο ἡ σύγκλησις Οἰκουμενικῆς συνόδου διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ συζήτησιν τῶν ὑφισταμένων θεολογικῶν διαφορῶν καὶ διὰ τὴν λήψιν τῶν ἀναγκαίων συνοδικῶν ἀποφάσεων πρὸς ἄρσιν τοῦ σχίσματος. Ἡ συνοδικὴ αὐτὴ ὁδὸς ἀπετέλει τὴν σταθερὰν πρότασιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς εἰς πᾶσαν ἀνακίνησιν τοῦ θέματος, ἀλλ' ἡ σύγκλησις Οἰκουμενικῆς συνόδου δὲν ἠνυεῖτο ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος καὶ δὲν ἐθεωρεῖτο ἀναγκαία ὑπὸ τοῦ παπικοῦ θρόνου μέχρι τὴν σύγκλησιν τῆς συνόδου τῆς Φλωρεντίας, ἡ ὁποία κατέστη δυνατὴ διὰ τῆς ἀφωπνίσεως τῆς συνοδικῆς συνειδήσεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Δύσεως, ἰδίᾳ διὰ τῶν μεταρρυθμιστικῶν συνόδων τῆς Κωνσταντίας (1414-1418)³ καὶ τῆς Βασιλείας (1431-1439)⁴. Εἶναι ἐν προκειμένῳ πολὺ χαρακτηριστικοὶ οἱ λόγοι τοῦ μητροπολίτου Νικαίας Βησσαρίωνος συμφώνως πρὸς τοὺς ὁποίους... «εἰκότως τῆς τῶν Λατίνων ἀπέστημεν κοινωνίας, μὴ ἀνεχόμενοι πρὸς ἔνωσιν αὐτοῖς συνελθεῖν, πρὶν ὑποπεσεῖν Οἰκουμενικῆ κρίσει τὸ παρ' αὐτῶν εἰσαχθέν. Καὶ διχῆ διετελοῦμεν ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς· τὸ μὲν τι δίχα τῆς καὶ ἡμῶν αὐτῶν γνώμης εἰσαγαγοῦσιν εἰς τὴν κοινὴν Ἐκκλησίαν, τὸ δὲ μὴδ' ἀνεχομένοις συστήσασθαι Σύνοδον κατὰ τὰς ἀρχαίας ἐκείνας τὰς πρὸς ἡμῶν...»⁵.

Ἡ ἀρνητικὴ αὐτὴ τοποθέτησις τοῦ παπικοῦ θρόνου εἰς τὴν σταθερὰν πρότασιν τῶν Ἀνατολικῶν διὰ τὴν σύγκλησιν Οἰκουμενικῆς συνόδου ἀπεδυναμώθη ὅπωςδῆποτε διὰ τῆς προβολῆς τῆς συνοδικῆς θεωρίας ὑπὸ τῶν μεταρρυθμιστικῶν συνόδων τῆς Δύσεως. Οὕτως, ἡ ὑπαναχώρησις συνέπεσε πρὸς τὰς διακηρύξεις αὐτῶν περὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς αὐθεντίας τῆς Οἰκουμενικῆς συνόδου ἐναντι τῆς παπικῆς αὐθεντίας, ἡ δὲ πρόσκλησις τῆς συνόδου τῆς Βασιλείας πρὸς τὴν Ἀνατολὴν ἀπετέλει ἱκανὸν κίνητρον διὰ τὸν παπικὸν θρόνον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀρνητικὴν στάσιν καὶ νὰ διαπραγματευθῇ τὴν ἰδέαν τῆς συγκλήσεως τῆς ἐνωτικῆς συνόδου. Πράγματι ὁ κίνδυνος ἐκ τῆς τυχόν μεταβάσεως τῶν Ἀνατολικῶν εἰς τὴν σύνοδον τῆς Βασιλείας

ἦτο μέγας διὰ τὸν παπικὸν θρόνον ὡς ἄλλως τε ἦτο μέγας ὁ κίνδυνος καὶ διὰ τὸ κύρος τῆς συνόδου τῆς Βασιλείας ἢ τυχὸν συμφωνία τῶν Ἀνατολικῶν νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ πάπα προτεινομένην Οἰκουμενικὴν σύνοδον.

Ἡ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἐσφαλμένη ἀντιμετώπισις τῆς τουρκικῆς ἀπειλῆς μετὰ τὴν συντριπτικὴν ἤττα τῶν Τούρκων ἀπὸ τὰ μογγολικὰ στρατεύματα τοῦ Ταμερλάνου (1402) καὶ ἡ σύνδεσις τῶν ἐλπίδων διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς αὐτοκρατορίας πρὸς τὴν βοήθειαν ἐκ τῆς Δύσεως ἐπέσπευσαν τὴν διάλυσιν τῶν μηχανισμῶν ἀμύνης τῆς. Ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἐθεωρεῖτο ἀναγκαία διὰ τὴν γεφύρωσιν τοῦ χάσματος καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς οἰκονομικῆς ἢ στρατιωτικῆς συμπαραστάσεως τῶν ἡγεμόνων τῆς Δύσεως, παρὰ τὰς ἀντιδράσεις τῆς παρατάξεως τῶν «ἀνωθενωτικῶν». Ἡ σύνοδος Φερράρας-Φλωρεντίας ἀπετέλει ἀναμφιβόλως τὴν ἐπιλογὴν τῆς «ἐνωτικῆς» πολιτικῆς τοῦ αὐτοκράτορος, ἡ ὁποία ὑπεστηρίζετο ὑπὸ τῆς παρατάξεως τῶν συνειδητῶν καὶ τῶν καιροσκοπῶν «ἐνωτικῶν». Αἱ μακρὰ διαπραγματεύσεις διὰ τὴν συμμετοχὴν τῶν Βυζαντινῶν εἰς μίαν ἐνωτικὴν σύνοδον ἐν τῇ Δύσει, ἢ καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, προσέλαβεν συγκεκριμένον περιεχόμενον διὰ τῆς συγκλήσεως τῆς μεταρρυθμιστικῆς συνόδου τῆς Βασιλείας, ἡ ὁποία κατέστη προοδευτικῶς ὀξύτερον πρόβλημα διὰ τὸν παπικὸν θρόνον⁶.

Ἡ ὑπὸ τῆς συνόδου τῆς Βασιλείας ἀπόρριψις τῆς ἀπολυτότητος τῆς παπικῆς αὐθεντίας, ἡ δυναμικὴ ἀξίωσις ἀμέσων μεταρρυθμίσεων διὰ τὴν μείωσιν τῶν ἐξουσιῶν τοῦ πάπα καὶ ἡ θαρραλέα διακήρυξις τῆς ὑπεροχῆς τῆς Οἰκουμενικῆς συνόδου ἐναντι τοῦ πάπα ἀπετέλουν τὴν προοδευτικὴν ἐξέλιξιν τῆς αὐτοσυνειδησίας τῆς μεταρρυθμιστικῆς συνόδου καὶ προεκάλεσαν τὴν ρῆξιν αὐτῆς πρὸς τὸν παπικὸν θρόνον. Αἱ προηγηθεῖσαι διαπραγματεύσεις τοῦ παπικοῦ θρόνου διὰ τὴν συμμετοχὴν ἐκπροσώπων τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν σύνοδον τῆς Βασιλείας ἀπέκτησαν μετὰ τὴν ρῆξιν αὐτὴν ἰδιάζουσαν σπουδαιότητα, διότι ὁ μὲν πάπας, ἀπεφάσισε τὴν μεταφορὰν τῆς συνόδου εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἡ δὲ σύνοδος τῆς Βασιλείας, ἀδιαφορήσασα διὰ τὴν παπικὴν ἀπόφασιν, συνέχισε τὰς διαπραγματεύσεις διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς αὐτὴν τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς. Τελικῶς ὁ βυζαντινὸς αὐτοκράτωρ, μετὰ μακρὰς διαπραγματεύσεις μὲ τὴν παπικὴν ἀντιπροσωπείαν καὶ μετὰ σύμφωνον γνώμη τῶν ἐιδικῶν συμβούλων του, ἀπεφάσισε τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ πάπα ἐπιλεγείσαν διὰ τὴν μεταφορὰν τῆς συνόδου τῆς Βασιλείας ἰταλικὴν πόλιν Φερράραν.

(Συνεχίζεται)

Καθηγητῆς ΒΛΑΣΙΟΣ Ι. ΦΕΙΔΑΣ

3. Περὶ τῆς μεταρρυθμιστικῆς συνόδου τῆς Κωνσταντίας ἰδὲ πλεονα ἐν J. GILL, *The Council of Florence*, Cambridge 1961, 16 κέξ., ἔνθα καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

4. Περὶ τῆς μεταρρυθμιστικῆς συνόδου τῆς Βασιλείας ἰδὲ πλεονα ἐν J. GILL, *The Council of Florence*, 46 κέξ., ἔνθα καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

5. MANSI, XXXI, 898-900.

6. Περὶ τῶν προκαταρκτικῶν διαπραγματεύσεων καὶ τῶν κατ' αὐτὰς ἀναληφθεισῶν ἐκατέρωθεν δεσμεύσεων ἰδὲ πλεονα ἐν J. GILL, *The Council of Florence*, 46 κέξ., ἔνθα καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

Ο ΛΑΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΥΡΝΑΒΟΥ ΣΕΡΑΦΕΙΜ(†) (1931—13.9.1989)

Χιλιάδες λαοῦ πέρασαν μπρὸς ἀπὸ τὴ σορὸ τοῦ ἀείμνηστου Μητροπολίτη Λαρίσης κυροῦ Σεραφεῖμ, ποῦ εἶχε ἐκτεθεῖ σὲ λαϊκὸ προσκύνημα ἐπὶ τριήμερο στὸν Καθεδρικὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἀχιλλίου Λάρισας καὶ ἀπέτισαν τὸν ὑστατο φόρο τιμῆς στὸν Ποιμενάρχη τους. Τρισάγια τέλεσαν μὲντες ἔφτασαν ἐκεῖ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ καὶ Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Λαρίσης καὶ Τυρνάβου (†)

Ὁ σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπαντώντας σὲ ἐρώτηση τῆς ἐφημερίδος τῆς Λάρισας («Ἐλευθερία») δήλωσε:

«Τὸ αἰφνίδιο τοῦ θανάτου του μᾶς κατέπληξε

καὶ μᾶς αἰφνιδίασε, διότι μέχρι σήμερα δὲν εἶχαμε κἂν γνώση ὅτι ἐπασχε ἀπὸ κάτι καὶ οὐδέποτε ὁ ἴδιος παραπονέθηκε γι' αὐτό.

Ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ νέου στὴν ἡλικία ἱεράρχη στερεῖ τὴν Ἐκκλησία καὶ ἰδιαίτερα τὴν Μητρόπολιν ταύτην ἑνὸς στελέχους ἱκανοῦ καὶ ἀξίου.

Τὰ χαρακτηριστικὰ προσόντα του φανέρωναν καὶ τὸ ἰδιαίτερο τοῦ χαρακτήρος, ποῦ ἦτο τὸ ἀκέραιον αὐτοῦ καὶ ἡ εὐθύτης τοῦ ἀνδρός, διότι οὐδέποτε ἔδειξε ὅτι ἔχει δύο πρόσωπα ὡς συνήθως συμβαίνει εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους.

Εἶχε σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐπηξημένον τὸ αἶσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης, πράγμα καὶ αὐτὸ ὄχι τόσον εὐκόλον γιὰ πολλοὺς».

Πάνδημη ἐξ ἄλλου, ὑπῆρξε ἡ κηδεῖα τοῦ αἰοδίμου Μητροπολίτη καὶ ἡ λιτάνευση τῆς σοροῦ του διὰ τῆς κεντρικῆς λεωφόρου τῆς πόλεως μὲ τὴν τιμητικὴ συνοδία στρατιωτικοῦ ἀγήματος, τῶν φιλαρμονικῶν τῆς στρατιᾶς καὶ τοῦ δήμου, ἱεραρχῶν, κληρικῶν, μοναχῶν καὶ πολλῶν ἐπισήμων. Στὴν ἐξόδιο ἀκολουθία προέστη ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονύσιο, Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννη, Ἐλασσόνας κ. Σεβαστιανό, Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἀθανάσιο, Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος κ. Βαρθολομαῖο, Θεσσαλιώτιδος κ. Κλεόπα, Νέας Σμύρνης κ. Ἀγαθάγγελο, Παραμυθίας κ. Τίτο, Περιστερίου κ. Χρυσόστομο, Κεφαλληνίας κ. Σπυρίδωνα, Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Ἀλέξιο, Χίου κ. Διονύσιο, Κυθήρων κ. Ἰάκωβο, Ἱερισσοῦ, Ἀρδαμερίου καὶ Ἁγίου Ὄρους κ. Νικόδημο, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Ἱερώνυμο, Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Μάξιμο, Μηθύμνης κ. Χρυσόστομο, Καστορίας κ. Γρηγόριο, Κίτρους καὶ Κατερίνης κ. Ἀγαθόνικο, Φακίδος κ. Ἀθηναγόρα καὶ τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπο Δωδώνης κ. Χρυσόστομο. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἐπροσώπησε ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μιλήτου κ. Ἀπόστολος καὶ τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀζώμης κ. Πέτρος.

Τὴν Πολιτεία ἐπροσώπησε ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κ. Σουφλιᾶς. Παρέστησαν ἐπίσης ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν, ἀντιπροσωπεῖες τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονα, Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονυσίου, Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου καὶ Χαλκίδος κ. Χρυσοστόμου, πολλοὶ κληρικοί καὶ μοναχοὶ καὶ πλῆθος κόσμου. Στὴν προσωπικότητα τοῦ ἐκλιπόντος ἱεράρχη ἀναφέρθηκε ὁ Μακαριώτατος καὶ ἐπικηδεῖους ἐξεφώνησαν ὁ Σεβ. Τοποτηρητῆς

Μητροπολίτης Ἐλασσόνας κ. Σεβαστιανός, ὁ ὁποῖος ἐξήρα τὴν προσφορά του καὶ ὁ ἐντεταλμένος ἀπὸ τὴν Ἱ. Σύνοδο Ἀρχιμανδρίτης π. Ἰάκωβος Παπαθανασίου-Γκίνης. Παραθέτομε στὴ συνέχεια τὸν ἐπικήδειο πού ἐξεφώνησε ὁ Πανοσιολογιώτατος:

ΕΠΙΚΗΛΕΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

(Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, Ἐντιμ. ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν τῆς πατρίδος καὶ τῆς Λαοῖσης, περιούσιε λαὸ τοῦ Θεοῦ.

Πένθιμες καὶ βαρεῖς οἱ καμπάνες τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Μητροπόλεως Λαοῖσης δύνουν ἀπ' ἄκρον εἰς ἄκρον τὸ καταθλιπτικὸν ἄγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς καὶ Ποιμενάρχου τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς Μητροπολίτου Λαοῖσης καὶ Τυρνάβου κυροῦ Σεραφεῖμ. Καὶ τὸ μήνυμα αὐτὸ ἔπεσεν ὡς ἀερανόδεν ἐν αἰθρία) καθ' ἣν στιγμήν οὐδεὶς ἀνέμενεν ὁ σφαιρηλὸς αὐτὸς καὶ ὑγιέστατος ἄνδρας νὰ καταβληθῆ, εἰς τὰ 58 χρόνια του, ὑπὸ τοῦ θανάτου.

Καὶ τώρα ἕνας φωτοβόλος λόγχος μετακινεῖται ἀπὸ τὸν παρόντα αἰῶνα εἰς τὴν αἰωνιότητα, ζῶν εἰς τὴν σφαιρὰν τῆς ὀγδόης ἡμέρας, ἐνῶ ἐπὶ 37 ὀλόκληρα χρόνια εἰργάσθη φιλοτίμως ὡς κληρικὸς εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου.

Σήμερα χάνει ἡ ποιμνὴ τὸν ποιμένα της καὶ ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας τὸν ἐκλεκτὸν καὶ διακεκριμένον Ἱεράρχην, φύλακα τῆς πίστεως καὶ πρόμαχον τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως.

Ὁ Σεραφεῖμ, κατὰ κόσμον Πασίον Ὁρφανὸς ἦτο υἱὸς τοῦ Βασιλείου καὶ τῆς Παγώνας Ὁρφανοῦ· ἐγεννήθη τῷ 1931 εἰς τὰ Μέγαρα - Ἀττικῆς, ὅπου καὶ ἐτελείωσε τὴν στοιχειώδη καὶ μέσην ἐκπαίδευσιν. Ἀκολούθως εἰσάγεται εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπεφοίτησε τῷ 1955.

Εἶχε δύο ἀδελφούς καὶ μίαν ἀδελφὴν, ἡ ὁποία τὸν ἠκολούθη πιστῶς καὶ συμπαρίστατο ἀποδοτικῶς εἰς ὅλας τὰς στιγμὰς τῆς ζωῆς του.

Ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια ἐφοίτησε παρὰ τοὺς πόδας ἱκανοῦ πνευματικοῦ πατρὸς τοῦ τότε πρωθυερέως τῶν Μεγάρων Ἀρχιμανδρίτου Κλεόπα Θωμοπούλου, νῦν Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐδιδάχθη τὴν Ἱερατικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ψαλτικὴν τέχνην.

Ἀπὸ ζῆλον κινούμενος ἱερὸν εἰσέρχεται ἐνωρὶς εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱ. Κλήρου, χειροτονηθεὶς διάκονος 21 μῶλις ἐτῶν. Τῷ 1952 καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτὴν διεκόνησεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῶν Μεγάρων καὶ τῆς Ζωοδ. Πηγῆς Ἀθηνῶν, ἐνῶ παραλλήλως, ὑπὸ τὴν ἐμπνευσμένην ποδηγεσίαν τοῦ ἀειμνήστου π. Ἀγγέλου Νησιώτου, διεκοιθῆ εἰς τὸν Κηρυκτικὸν καὶ Κατηχητικὸν τομέα. Διετέλεσεν ἐπὶ διετίαν στρατιωτικὸς Ἱεροκήρυξ εἰς τὸ 43ον Γεν. Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον καὶ εἰς τὴν Σχολὴν ἀδελφῶν Νοσοκόμων «Βασ. Φρειδερίκη».

Εἰς τὰς 26.6.1958 χειροτονεῖται Προεσβύτερος-Ἀρχιμανδρίτης, ἀναλαμβάνων τὰ καθήκοντα προ-

ισταμένου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Παύλου Κορίνθου καὶ καθηγητοῦ εἰς τὴν ἐκεῖ Ἐκκλ. Σχολὴν. Ταυτοχρόνως ἀναπτύσσει πλουσίαν φιλανθρωπικὴν καὶ Ἱεραποστολικὴν δραστηριότητα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐβάπτισε, εἰσαγαγὼν εἰς τὴν κιβωτὸν τῆς Ἐκκλησίας, πολλοὺς ἀλλοθρήσκους.

Τῷ 1962 μὲ κρατικὴν ὑποτροφίαν ἐσπούδασεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λυὸν-Γαλλίας Παιδαγωγικὴν, Κοινωνιολογίαν καὶ Πρακτικὴν Θεολογίαν.

Τῷ 1965 μετετάγη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν εἰς τὴν Μέσην Ἐκπαίδευσιν ἐξελιχθεὶς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Βοηθοῦ Γυμνασιάρχου, ἔπειτα ἀπὸ εὐδόκιμον ὄπηρεσίαν εἰς τὰ Γυμνάσια Μεγάρων Ἀθηνῶν καὶ Μαραθῶνος.

Κατὰ τὰ ἔτη 1964 ἕως 1971 ὑπηρέτησεν ὡς ἐφημέριος εἰς Μαραθῶνα Ἀττικῆς, Λοκρίδα Φθιώτιδος καὶ Ἱ. Ν. Ἀγ. Θωμᾶ Ἀθηνῶν. Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1974 ὑπηρέτησε εἰς τὸν παρὰ τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν τομέα Χριστιανικῆς Νεότητος καὶ ὡς ἰδιαίτερος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, τὰς ἀρετὰς τοῦ ὁποῖου ἐν πολλοῖς ἐμιμεῖτο. Εἰς τὰς 13 Ἰουλίῳ 1974 ἐξελέγη καὶ στίς 16 τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λαοῖσης καὶ Τυρνάβου. Εἰς τὰ πρῶτα Ἀρχιερατικὰ βήματα συνήτησε δοκιμασίας, τὰς ὁποίας ἀντιμετώπισε μὲ σύνεσι καὶ ὑπομονή. Ἀπὸ τὴν στιγμήν πὸν ἀνέλαβε τὴν διαποίμανσιν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως του παρατηρεῖται ἕνας μεγάλος ὀργανισμὸς ἀνεγέρσεως, ἀποπερατώσεως καὶ ἐξωραϊσμοῦ πολλῶν Ναῶν. Σὲ ἰδικὴν του ἐμπνευσιν καὶ πρωτοβουλίαν ὀφείλεται ἡ ἀνεγερσις καὶ διακόσμησις τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου, τὸ ὁποῖον κοσμεῖ τὴν Λαοῖσα.

Εἰς τὰς ἰδικὰς του ἐνεργείας ὀφείλεται ἡ ἐπιστροφή τῶν λειψάνων τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Μονεμβασιώτου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Λαοῖσης Ἁγίου Ἀχιλλίου μὲ πάνδημον καὶ πανθεσσαλικὸν ἔορτασμόν, τὸν ὁποῖον ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας του ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ πολλοὶ ἱεράρχαι. Εἰς τὸ διάστημα τῆς 15ετοῦς ποιμαντορίας του ἐπληρώθησαν ὅλα τὰ ἐφημεριακὰ κενά, τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ συνόλου τῶν Κληρικῶν τῆς Μητροπόλεως εἶναι χειροτονημένο ἀπὸ τὸ χέρι του. Ἰδρυσε Βυζαντινὸ Μουσεῖο καὶ Σχολὴ Βυζ. Μουσικῆς, καθιέρωσε ἐτησίαν ἀπονομὴν Βιβλιαρίων τραπεζικῶν καταθέσεων δι' ἄπορα παιδιὰ πολύτεκνων οἰκογενειῶν, ὅπου διὰ τὴν χειρονομίαν του αὐτῆν ὁ Σύλλογος Πολυτέκνων Λαοῖσης τὸν ἀνεκίρηνξε ἐπίτιμον Πρόεδρον.

Μακαριώτατε, δύσκολος ὁ ρόλος πὸν μοῦ ἀναθέσατε νὰ ὀμιλήσω στὴν ἄχαρι αὐτὴν σὺνάξιν καὶ καταθέτω τὴν ἀδυναμίαν νὰ σκιαγραφῆσω τὸν Ἐπίσκοπον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐπίγειος ἄγγελος καὶ οὐράνιος ἄνθρωπος. Θὰ κάμω τὸ τόλμημα! ὄχι γιὰ τὸν Σεραφεῖμ, διότι δὲν μᾶς ἀκούει πλέον, ἀλλὰ γιὰ τὸν λαὸ, δίδοντας ἔτσι μιὰ μαρτυρία στὸ σύγχρονον κόσμον.

Ὁ Μητροπολίτης Σεραφεῖμ ἦταν μιὰ δυναμικὴ καὶ ἀσυνήθιστη προσωπικότης. Δυναμικὸς στὴ θε-

λῆσι και πληθωρικὸς στὴ δρᾶσι. Ἡ δύναμις του χειμαρρῶς, πραγματικὸ λιοντάρι. Ἡ τόλμη του ξεπερνῶσε τὰ ὅρια τοῦ μέτρου και ἤγγιζε τὰ σύνορα τῆς βιασύνης· ἤθελε νὰ τὰ προλαμβάνει ὅλα, σὰν κάτι νὰ τοῦ ἔλεγε ὅτι ὁ δρόμος τῆς ζωῆς του θὰ ἦταν πολὺ σύντομος. Ὅταν ἀγαποῦσε ἔδινε ὅλο του τὸν ἑαυτό και ἡ στοργὴ του ἦταν μιὰ δυναμικὴ παρουσία. Εἰς ἐκείνους ὅμως ποὺ δὲν τὸν ἀγαποῦσαν ἀπαντοῦσε μὲ ἀδιαφορία, ποτὲ ὅμως μὲ ἐκδίκησι και συνήθιζε νὰ λέγει τὸ τῆς Γραφῆς: «ἐμοὶ ἢ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω λέγει Κύριος».

Εἰς τὴν συμπεριφορὰν του ἦταν ἀπλοῦς, εἰλικρινής, εὐθὺς και ἀνυπόκριτος. Ἐὰν ἔδιδε ἐξετάσεις εἰς τὴν Διπλωματίαν, δὲν θὰ ἔπαιρνε προαγωγίμων βαθμόν.

Ἦταν σύγχρονος ἄνθρωπος μὲ μοντέρνα σκέψιν, ἀλλὰ εἰς τὰ πιστεύματά του ὀρθόδοξος και στὴν πράξιν παραδοσιακός.

Ὅταν ἐχρειάζετο ἦταν βαρὺς και ἀσπληρὸς ἀλλὰ ἡ ἀπλότης του ἔφθανε εἰς τὸ σημεῖον νὰ κατεβαίῃ μὲ τὸ ποιμνίό του εἰς τὰ συλλαλητήρια διὰ τὴν διεκδίκησιν πολιτιστικῶν - ἀθλητικῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ του.

Ὁ Θεὸς τὸν εἶχε προικίσει μὲ δξύνουια τέτοια, ἀνωτέρα κατὰ πολὺ τοῦ μετρίου. Εἶχε τὴν ἰκανότητα νὰ ἐπιλέγῃ ἐκλεκτοὺς και ἱκανοὺς συνεργάτας και νὰ τοὺς ἀξιοποιῇ καταλλήλως, διὰ τοῦτο και ἡ ἐπαρχία του εἶναι ἐπληρωμένη ἀπὸ ἀξιολόγους πνευματικοὺς ἐργάτας.

Πρὸς τοὺς κληρικούς του ἐνεργοῦσε μᾶλλον μὲ πατρικὴν ἐξουσίαν, δημιουργώντας μιαν σχέσιν ἀμοιβαίας ἀγάπης διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ἰσχυρᾶς του προσωπικότητος, ποὺ εὗρισκεν ἀνταπόκρισιν μὲ τὴν ὑπακοήν, και εἰς τὰ τοχὸν λάθη ἀπαντοῦσε μὲ ποιμαντορικὴν σύνεσιν, χωρὶς νὰ μεταχειρίζεται ἀκρατεῖς λύσεις και τὴν ἀσπληρὰν γραμμὴν τῶν καθιερωμένων ὑπηρεσιακῶν διατάξεων. Δι' αὐτὸ εἶναι δικαιολογημένο ὁ ἰ. Κλήρος τῆς Λαρίσης σήμερα νὰ θρηγῇ τὸν Πατέρα και ἀδελφὸ του.

Ἐπῆρξεν ἀριστος τελετουργὸς μὲ ζωντάνια και μὲ τὴν μελωδικὴν του φωνή, φορμαρισμένη ἀπὸ τὴν μουσικὴν του κατάρτιση μετέτρεπε τὴν κάθε του λειτουργία σὲ πραγματικὸ πανηγύρι.

Εἶχε τὴν ἱερὰ προσδοκία τοῦ λειτουργοῦ, ποὺ ἀγαποῦσε τὸν ἄμβωνα και προσπαθοῦσε νὰ δώσῃ σ' αὐτὸν ὅ,τι πιὸ δυνατὸ εἶχε μέσα του. Φλογερὸ τὸ κήρυγμά του και ἐνθουσιαστικὸ, πρακτικὸ, χωρὶς πελαγοδρόμηση σὲ φιλοσοφικὰς θεωρίες.

Διηκόνησε μὲ πατερικὸ ζῆλο και μὲ προφητικὴν δύναμη στὸ ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ τοῦ λαοῦ, πρὸς καταρτισμόν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ (Ἐφεσ. δ' 11-12). Ἐκαλλιέργησε τὸ χωράφι τοῦ Θεοῦ, τὸ ἐθέρωσε και μάζεψε τὸν καρπὸ στὴς ἀποθήκες τῆς αἰωνιότητος.

Ὅλα τὰ ἐσχεδιάζε στὸν καμβὰ τῆς ἐπιτυχίας,

ὅλα τὰ ἐπρογραμματίζε μὲ σύντροφο τὴν αἰσιοδοξία. Σταθερὰ βήματα, δυναμικοὶ δραματισμοί. Καὶ ἔρχεται ἡ πραγματικότης σὰν σεισμός, σὰν καταγίδα και μαραίνει τοὺς ἄνθους τῶν ὀνείρων και γκρεμίζει τίς κατασκευὲς και τσακίζει τὴν ἐλπίδα!

Ὁ Σεραφεῖμ τώρα εἶναι νεκρὸς γιὰ τὸν παρόντα κόσμον. Εἶναι ἀλήθεια πὼς ἐμεῖς ζαλιζόμεστε μέσα στὴν ταραχὴ και τὴν καταπίεσι τοῦ πλάνου αἰῶνα μας· ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἀγκαλιάζει τὴν αἰωνιότητα και μᾶς δίδει τὰ σήματα τῆς σωτηρίας και τὰ δείγματα τῆς ἀκατάπαυστης παρουσίας Του μέσα στὴ δίνη τῶν γεγονότων. Σ' αὐτὸν τὸ συλλογισμό και μόνο μποροῦμε νὰ συναντήσωμε τὴν παρηγορία.

Πρόσελθε, λοιπόν, λαὸ τοῦ Κυρίου νὰ ἀσπασθῆς γιὰ τελευταία φορὰ τὸ χεῖρι τοῦ ποιμενάρχου σου, ποὺ τὸ ὕψωνε στὸν οὐρανὸ γιὰ νὰ κατεβάσῃ τὴν ἁγιαστικὴ χάρι τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Ζητήσατέ του συγγνώμη ἐὰν ποτὲ τὸν ἐπικράνατε και λάβετε τὴν τελευταία του εὐλογία. Πρόσελθετε Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι και ἀποδώσατε τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο λείψανο, τοῦ ὁποῖου ἐθαυμάζατε τὰς ποιμαντορικὰς ἰκανότητάς. Καὶ σὺ Μακαριώτατε κήδευσεν μὲ βαρυνθμία και πατρικὴ στοργὴ τὸ σκῆνωμα τοῦ πνευματικοῦ σου ἀναστήματος και δώσε τὴν τελευταία σου εὐλογία, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἐφύλαξε τὴν παρακαταθήκη ποὺ τοῦ ἔδωσες.

Σήμερα δικαιούται νὰ κλαίῃ ἡ Ἐκκλησία τῆς Λαρίσης, διότι ἀποχωρίζεται τὸν πνευματικὸ της πατέρα, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὀφείλει νὰ προσεύχεται μαζί μας, ὁ Κύριος νὰ κατατάξῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν χώρα ζώντων και ἐν σκηναῖς δικαίων».

Ἄρχιμ. ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ - ΓΚΙΝΗΣ

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

- ★ Ἐπισκόπου Ἀρχελώου Εὐθυμίου, ΑΘΩΟΣ (ἀπάντησιν σὲ 56 ἐρείσματα τῆς ἀπιστίας).
- ★ Πρωτοπρ. Γ. Μεταλληνῶ, Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.
- ★ Καθηγ. Βλασίου Φειδᾶ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ (988 - 1988).
- ★ Ἐπικ. Καθηγ. Γ. Ἀντουράκη, Ο ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ.

Ἐ π α ν ε κ δ ὀ σ ε ι ς

- ★ Ἄρχιμ. Ἐπιφ. Θεοδωροπούλου, ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ἘΒΔΟΜΑΣ (μὲ ἐρμηνεία, Ε' ἔκδοσις).
- ★ Καθηγ. Στυλ. Παπαδοπούλου, Η ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΜΕΓΑΛΟΥ: Βασίλειος Καισαρείας (Β' ἔκδοσις).
- ★ Ἄρχιμ. Ν. Πρωτοπαπᾶ, ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΜΑΓΙΑ (Γ' ἔκδοσις).

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ *

1. Πάρα πολύς λόγος γίνεται στις μέρες μας από Κυβερνήσεις, πολιτικούς, δημοσιογράφους, ραδιοσχολιαστές, τηλεοπτικούς αναλυτές, κοινωνιολόγους κ.λπ. για το πολυπόθητο αγαθό τής ειρήνης, για φλέγοντα κοινωνικά προβλήματα-μάστιγες, όπως τα ναρκωτικά, το Aids, και ιδιαίτερα για το οικολογικό πρόβλημα. Παρά ταύτα, ο πόλεμος κατά τόπους μαινεται, ώστε εύστοχα να παρατηρηθεί ότι, αν και επίσημα δεν έχει κηρυχθεί, ο Τρίτος Παγκόσμιος Πόλεμος διεξάγεται ήδη σε διαστήματα και σε διάφορες περιοχές, όπως εδώ κοντά μας στη μέση 'Ανατολή, με συνεπακόλουθα φαινόμενα τη βία και την τρομοκρατία, τα ναρκωτικά γνωρίζουν όλοένα και μεγαλύτερη εξάπλωση, το Aids κάνει θραύση, το περιβάλλον μας συνεχώς καταστρέφεται, η ατμόσφαιρα μολύνεται, τα δάση καίγονται, η πανίδα εξαφανίζεται, τα ψάρια σκοτώνονται κατά χιλιάδες, δηλητηριασμένα φύκια αναδίνουν δυσώδεις όσμες, απόβλητα και λύματα απειλούν την ίδια τη ζωή μας, το νέφος θροιάστηκε για τα καλά πάνω από την ελληνική πρωτεύουσα δημιουργώντας σοβαρότατα αναπνευστικά προβλήματα και σκεπάζοντας τον άλλοτε καταγάλανο άττικο ούρανό.

2. Συνθήκες για ειρήνη υπογράφονται μεταξύ των κρατών, διαφώτιση γίνεται στα σχολεία για τα ναρκωτικά, εκστρατεία κατά του Aids, ιδρύονται νοσηλευτικά κέντρα, μέτρα λαμβάνονται για το περιβάλλον, και μόνο επίδειξη των φαινομένων σημειώνεται. Αυτό δεν είναι παράξενο, γιατί στην αντιμετώπιση όλων αυτών των προβλημάτων δεν λαμβάνεται διόλου υπ' όψη η πνευματική-ηθική πλευρά, από όλες τις μελέτες λείπει ο Χριστός, ή αναφορά στον Θεό-Πατέρα, τον δημιουργό τής Κτίσεως και των πλασμάτων. 'Αλλά πώς είναι δυνατό να διασφαλισθεί η ειρήνη του κόσμου, αν δεν παγιωθεί προηγουμένως η έσωτερική ειρήνη, ή «άνωθεν ειρήνη», που είναι ο ίδιος ο Χριστός; Πώς θα καταπολεμηθούν τα ναρκωτικά κ.λπ. αν δεν ανακαινισθεί πρώτα πνευματικά ο άνθρωπος; Πώς θα αγαπήσουμε τη φύση, αν δεν αγαπήσουμε πριν τον δημιουργό της και δεν του κάνουμε χώρο να σκηνώσει μέσα στις καρδιές μας; Πώς θα απαλλαγούμε από το Aids χωρίς τον νόμο του Χριστού, χωρίς τη χριστιανική ζωή; 'Αν δεν συνειδητοποιηθεί εύρύτατα ότι, μακριά από τον Θεό-Πατέρα, δεν υπάρχει ζωή, αλλά καθημερινός θάνατος, τότε στα παραπάνω προβλήματα θα προστεθούν και άλλα.

3. 'Η 'Εκκλησία έχοντας πνευματική ευθύνη σε όλους αυτούς τους τομείς διαδραματίζει πάντοτε καθοδηγητικό ρόλο με ιδιαίτερα σοβαρές και αξιολογικές ενέργειες.

Συγκεκριμένα, για το οικολογικό πρόβλημα, με βάση την 'Αγία Γραφή και τη διδασκαλία των Πατέρων, προτείνει την όρθοπραξία ως την ασφαλή διέξοδο και θεραπεία. «'Η θεραπεία τής ασθενούς Φύσεως, γράφει ο Καθηγητής 'Η λ ί α ς Β. Ο ί κ ο ν ό μ ο υ, απαιτεί όρθή έρμηνεία τής βαθύτερας αίτίας τής νοσηράς και θανατηφόρου καταστάσεως. Και εδώ, πλέον, δύναται να όμιλήση μετά λόγου ή 'Ορθόδοξη Θεολογία, έρευνώσα την πίστι και την ζωή του θεοσδότου θεσμού τής 'Εκκλησίας. Προσωπικώς, θεωρώ ότι το οικολογικό πρόβλημα είναι εις το βάθος απολύτως θεολογικό και θρησκευτικό, θέμα δηλαδή θρησκευτικής πίστεως και πράξεως, ή άλλως, 'Ορθοδοξίας και 'Ορθοπραξίας». Διόλου δεν πρόκειται για ύπερβολικό λόγο. "Αλλωστε, για να δοθεί λύση σε ένα πρόβλημα, απαραίτητο είναι κατ' αρχήν να διαπιστωθούν τὰ αίτια, που όδηγήσαν στη δημιουργία του και έν προκειμένω πρωταρχική αίτία υπήρξε ή κατάχρηση τής έντολής του Θεού προς τους άνθρωπους «κατακυριεύσατε τής γής», καθώς σημειώνει ο 'Επίσκοπος 'Α χ ε λ ώ ο υ Ε υ θ ύ μ ι ο ς: «'Η κακή χρήση τής έλευθερίας από τον άνθρωπο κατέστησε άμφίβολη και τη στάση του έναντι του φυσικού κόσμου»¹.

4. 'Εξετάζοντας τη στάση τής 'Εκκλησίας άπέναντι στο σύγχρονο οικολογικό πρόβλημα πρέπει να αναδράμουμε στον περασμένο αιώνα, όποτε και τοποθετείται ή άπαρχή του στο νεοελληνικό κράτος. Είναι πολύ σημαντικό να αναφέρουμε ότι από την εποχή εκείνη εκδηλώθηκε ή μέριμνα τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος για την προστασία του περιβάλλοντος με την εξαπόλυση στα μέσα του ΙΘ' αι. ('Απρίλιος 1845) τής πρώτης έγκυκλίου «κατά των καιόντων και καταστρεφόντων τὰ δάση»². Βέβαια το πρόβλημα τότε δεν είχε πάρει τη σημερινή άπειλητική μορφή, άφου δεν κυκλοφορούσαν αυτοκίνητα, δεν έκαιγαν πετρέλαιο τὰ «καλοριφέρ» των πολυκατοικιών, τὰ έργαστάσια δεν υπήρχαν για να μολύνουν την ατμόσφαιρα με τους καπνούς τους. Μήπως όμως εξέλιπε ή καταστροφή των δασών; Δεν έχουμε σκοπό να παρακολουθήσουμε την επίδειξη και διόγκωση του οικολογικού προβλήματος, άφου μπορεί κανείς εύκολα ανατρέχοντας σε όποιοδήποτε έγχειρίδιο οικολογίας να πληροφορηθεί ότι ή άστυφιλία, ή εκβιομηχανοποίηση,

1. Πρβλ. 'Η λ ί α Β. Ο ί κ ο ν ό μ ο υ: «'Ορθοδοξία και Οικολογία», 'Εκκλησία, έτος ΕΣΤ', τεύχ. Α', άρ. 5, 15 Μαρτίου 1989, σελ. 189.

2. Πρβλ. 'Επισκόπου 'Α χ ε λ ώ ο υ Ε υ θ υ μ ί ο υ (Κ. Στύλιου): «'Ανθρωπος και φυσικό περιβάλλον, ['Αθήνα 1989], σελ. 49.

3. Πληροφορία π. Γ. Δ. Μεταλληνοϋ. Βλ. 'Αρχιμ. Στεφάνου Γιαννοπούλου: Συλλογή των έγκυκλίων τής 'Ιεράς Συνόδου τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος από του 1833 μέχρι σήμερα, έν 'Αθήναις 1902, σσ. 372-373.

*Εϊσήγηση στο Δ' 'Επιστημονικό Θεολογικό Συνέδριο τής 'Ενώσεως Θεολόγων Βορείου 'Ελλάδος, Πνευματικό Κέντρο 'Ι. Μ. Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου, Κ α β ά λ α, 4-6 Μ α ί ο υ 1989.

οί έξοπλισμοί κ.λπ., όπως αλόγιστα αναπτύχθηκαν, δδήγησαν τόν κόσμο στό σημερινό φαινόμενο. Καί ή μικρή μας πατρίδα, ή όμορφη Έλλάδα, στό μεταπολεμική κυρίως περίοδο είδε χρόνο τό χρόνο νά καταστρέφεται τό φυσικό της περιβάλλον, νά μολύνονται οί θάλασσες και τά ποτάμια της, νά εξαφανίζεται τό πράσινο... Προδρομική φωνή ό Φώτης Κόντογλου είχε έγκαιρα έπισημάνει για τήν καταστροφική μανία του άνθρώπου του καιρού μας:

«...Αισθάνομαι τή φύση, φύση άγιασμένη, ίερο έργο του παντοδύναμου Θεού, που δημιουργώντας την, έχουσε τήν άγάπη του μέσα σε κάθε πλάσμα, στις φλέβες τής γής, στις φλέβες τής θάλασσας, στις φλέβες τών ζώνων και τών ανθρώπων. Κάθουμαι στό μικρό περιβολάκι μας και μέσα στην ήσυχία που είναι γύρω μου, νοιώθω μυριάδες πλάσματα, φωνές που δέν ακούγονται, και που έρχονται όχι μόνο από τά ζωντανά που βρίσκονται μακριά, αλλά κι από τά χρωματιστά λουλούδια, από τά χλωρά και καινούρια φύλλα τών δεντρών... Ωστόσο, λίγο παραπέρα από τούτο τό μικρό περιβολάκι, που είναι τρυπωμένο ανάμεσα σε μικρά σπίτια και σε μαντρότοιχους, ούρλιάζει τό άνύσταχτο τέρας που λέγεται ζωή, κοινωνία και πολιτισμός, ή σατανική τούτη μηχανή που τήν έκανε ή πονηρή διάνοια τ' άνθρώπου... Ο ήλιος έλειψε. Ο άγέρας βρώμισε. Άπορείς πώς αλλάζανε όλα μέσα σε λίγα χρόνια, και δέν έμεινε τίποτε που νά θυμίζει πώς βρισκεσαι στην Έλλάδα»⁴.

5. Με έντολή του Μακ. Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ. Σεραφείμ κατά τόν έσπερινό του Άποστόλου Παύλου στόν ίερο βράχο του Άρείου Πάγου, από τόν όποιο κήρυξε στους Άθηναίους τόν άληθινό θεό, στις 29 Ιουνίου 1987 ό Διευθυντής Υπηρεσιών και του Θεολογικού Οικοτροφείου τής Άποστολικής Διακονίας Άρχιμ. π. Νικόλαος Πρωτοπαπās ανέπτυξε τό θέμα «Ο Άπόστολος Παύλος και τό οικολογικό πρόβλημα». Είναι γνωστό ότι πρόκειται για έπιστημότατη εκδήλωση τής Αρχιεπισκοπής Άθηνών σε συνεργασία με τόν Δήμο Άθηναίων, που άναμεταδίδεται ραδιοφωνικά ή και τηλεοπτικά σε όλη τήν Έλλάδα⁵. Τό θέμα εκλέχτηκε βέβαια στα πλαίσια του έτους προστασίας του περιβάλλοντος, όπως είχα όνομασθεί τό 1987, αλλά άποτελούσε εκδήλωση χαρακτηριστική τής μέριμνας, που ή Έκκλησία σάν φιλόστοργη Μητέρα του λαού, συμμεριζόμενη τήν άγωνία του για τήν καθημερινά όγκούμενη περιβαλλοντολογική άπειλή», αναπτύσσει⁶. «Ο-

πως σωστά ό π. Πρωτοπαπās παρατηρεί στην όμιλία του αυτή, που άνατυπώθηκε και άυτοτελώς, «ό μοναδικός χώρος, όπου βιώνει ή συμφιλίωση άνθρώπου και φυσικού κόσμου, είναι ή Έκκλησία. Η Έκκλησία προσλαμβάνει τήν ύλη, τήν μεταμορφώνει και διά μέσου αυτής διαβαίνει στό πνεύμα. Εύλογεί και άγιάζει τά ύλικά άγαθά, τό νερό, τόν άέρα, τή θάλασσα και τή στεριά, τά δένδρα και τά ζώα. Στην Έκκλησία συνεχίζεται τό έργο τής οικονομίας, δηλ. τό σχέδιο του Θεού για τόν κόσμο και τόν άνθρωπο, τό σχέδιο του Θεού για τόν οίκο Του»⁷.

Τό Σάββατο 30 Άπριλίου 1988 ή Έερά Μονή Πεντέλης σε συνεργασία με τήν «Έκκληση για τήν Άκρόπολη» και τήν «Έλληνική Έπιστημονική Έταιρία Προστασίας Περιβάλλοντος» όργανωσε στην άθουσα διαλέξεων του Διορθόδοξου Κέντρου ήμερίδα με θέμα «Περιβάλλον και Ειρήνη». Τήν εύλογία του Μακ. Άρχιεπισκόπου κ. Σεραφείμ μετέφερε ό Καθηγούμενος τής Έ. Μονής Θεοφ. Επίσκοπος Δωδώνης κ. Χρυσόστομος, ό όποιος άπευθύνοντας χαιρετισμό προς τούς άκροατές ύπογράμμισε: «Σās εύχαριστώ και σās καλωσορίζω όλους εκ μέρους τής αδελφότητας του ιστορικού αυτού μοναστηριού τής Πεντέλης. Τήν άποτελούν τήν αδελφότητα αυτή, άπλοι ιερομόναχοι και μοναχοί, που ή πίστη τους στόν Χριστό τούς κάνει νά έχουν ένα κοινό σημείο μαζί σας: τό ενδιαφέρον για τά μεγάλα προβλήματα τών ανθρώπων και ιδιαίτερα για τό «πρόβλημα τών προβλημάτων», (που είναι τό οικολογικό στις διεθνείς και ελληνικές διαστάσεις του)⁸. Στην ήμερίδα αυτή έκαναν εισηγήσεις Πανεπιστημιακοί, ειδικοί έπιστήμονες κ.λπ. Ο Παν. Άρχιμ. π. Ιωάννης Σακελλαρίου, Διδάκτωρ τής Θεολογίας και άδελφός τής Έ. Μονής ανέπτυξε τό θέμα «Έκκλησία, Περιβάλλον και Ειρήνη» τονίζοντας ότι «ή ειρηνοποιός Έκκλησία έχει τή δύναμη νά δηγήσει τόν άνθρωπο στη συμφιλίωση του και στην ειρηνοποίησή του με τή φύση, με τό περιβάλλον που διαλέγει νά ζήσει. Έχει τρόπους συγκεκριμένους νά πείσει τούς ανθρώπους νά άγαπήσουν, όχι νά λατρεύσουν, και νά σεβασθούν τό φυσικό περιβάλλον»⁹.

6. «Όρθοδοξία και Οικολογία» ήταν τό θέμα στην κοινή σύσκεψη τής Έερας Συνόδου και τής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνών κατά τόν έορτασμό τής μνήμης του ίερού Φωτίου στις 6 Φεβρουαρίου 1989 στό Διορθόδοξο Κέντρο τής Έ. Μονής Πεντέλης. Εισηγήηση έκανε ό Καθηγητής Ηλίας Β. Οικονόμου, ό όποιος και άλλοτε είχα άσχοληθεί με τό θέμα προβαίνοντας σε «Θεολογική θεώρηση τών προβλημάτων του περιβάλλοντος»¹⁰.

4. Πρβλ. Φώτης Κόντογλου: Έργα στ' — Μυστικά Άνθη, έκδ. «Άστέρος» σσ. 194-196.

5. Βλ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσόστομου: Τό Χρονικό του Έσπερινού επί του ίερού βράχου του Άρείου Πάγου (1921-1986), Άθήνα 1986 (άνάτ. από τό π. «Έκκλησία»).

6. Πρβλ. Άρχιμ. Νικόλαου Πρωτοπαπās: «Ο Άπόστολος Παύλος και τό Οικολογικό Πρόβλημα», Έκκλησία, έτος ΕΔ', τεύχ. Α', άρ. 11, 1/15 Ιουλίου 1987, σελ. 454.

7. Πρβλ. Πρωτοπαπās, ό.π., άρ. 12, 1/15 Αυγούστου 1987, σελ. 493.

8. Πρβλ. έφημ. «Έκκλησιαστική Άλήθεια», 1-16 Ιουνίου 1988.

9. Πρβλ. σημ. 8.

10. Έκδοση Έλληνικής Άνθρωπιστικής Έταιρίας, Άθήνα 1973.

Συσχετίζοντας τὸ θέμα τῆς εἰσηγήσεώς του με τὴ μνήμη τοῦ ἱεροῦ Φωτίου ὁ Καθηγητῆς Οἰκονόμου διευκρίνισε ὅτι ἀπὸ θέμα αὐτὸ δὲν κεῖται ἐκτὸς τῆς θεολογικῆς σκέψεως τοῦ τιμωμένου σήμερα ἱεροῦ Φωτίου· εὐρίσκεται, ὡς θὰ δειχθῆ, στὶς νόμιμες θεολογικῶς ἐπεκτάσεις τῆς θεολογικῆς του προσφορᾶς. Καὶ δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ συμβαίῃ τὸ ἀντίθετο, ἀφοῦ τὸ θέμα τῆς οἰκολογίας τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἀδαμάντινη βιβλικὴ θεμελίωση καί, κατὰ συνέπειαν, συνυφαίνεται στὸ θεολογικὸ ἔργο κάθε μεγάλου ἐκκλησιαστικοῦ Πατρὸς, ποῦ ἐκδηλώνει τὴν ἀλήθεια τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Καί, ναί μὲν, δὲν ὑπάρχει στὸ ἔργο τοῦ Φωτίου εὐθεῖα ἀναφορὰ στὸ πρόβλημα τῆς σημερινῆς καταστροφῆς τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἀλλὰ ὑπάρχει ἡ ἔρμηνεῖα τῆς συγκροτήσεως τοῦ ἀνθρώπου «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» καὶ ἡ σχέση τῆς με τὴν ἀνθρώπινη δημιουργικὴ δραστηριότητα. Τὸ πρόβλημα θεωρεῖται ἀπὸ τίς ἐπιστῆμες καὶ τὴν θεολογία νέο· τὸ περιβάλλον ὡς θέμα δὲν εἶναι νέο. Οἱ ρίζες του εἶναι βαθύτατες καὶ ἄπτονται τῶν κεφαλαίων τῆς Θεολογίας, τῆς Κοσμολογίας, τῆς Ἀνθρωπολογίας, τῆς Χριστολογίας καὶ τῆς Σωτηριολογίας»¹¹.

Στὴ συζήτηση ποὺ ἀκολούθησε ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφεῖμ, ἔλαβαν μέρος οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Κορίνθου κ. Παντελεήμων, Περιστερίου κ. Χρυσόστομος, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀχελώου κ. Εὐθύμιος καὶ οἱ Καθηγητῆς Μάρκος Σιώτης, Βλάσιος Φειδᾶς, Χρήστος Βούλγαρης, Εὐάγγελος Θεοδώρου, Καραγιώργος καὶ ὁ Σύμβουλος Ἐπικρατείας Ἀναστάσιος Μαρῖνος. Στὸ τέλος τῆς συζήτησεως ὁ Καθηγ. Οἰκονόμου πρότεινε τὴ σύσταση τριμελοῦς ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ὑποβολὴ στὴν Ἱερά Σύνοδο προτάσεων γιὰ τὴν περαιτέρω δραστηριοποίησιν τῆς Ἐκκλησίας στὸ οἰκολογικὸ πρόβλημα. Ἡ πρόταση ἔγινε δεκτὴ ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο¹².

7. Ὁ ἐκδοτικὸς φορέας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συμμετέχοντας τὸ 1987 στὸν ἐφορτασμὸ τοῦ παγκοσμίου ἔτους τοῦ περιβάλλοντος ἐξέδωσε καὶ κυκλοφόρησε δυὸ καλαίσθητα φυλλάδια. Τὸ πρῶτο ὑπογράφει ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀχελώου Εὐθύμιος Κ. Στύλιος καὶ ἔχει ὡς θέμα «Ἀνθρώπος καὶ φυσικὸ περιβάλλον. (Ἡ χριστιανικὴ ἀποψὴ γιὰ τὸ οἰκολογικὸ πρόβλημα)». Στὸ μελέτημά του αὐτὸ ὁ Ἐπίσκοπος Ἀχελώου ἐξετάζει τὸ θέμα του κατὰ τὴν Ἀγία Γραφή καὶ τὴν ὀρθόδοξή παράδοση, τὸ οἰκολογικὸ πρόβλημα τῆς ἐποχῆς μας, προβαίνει σὲ χριστιανικὴ θεώρηση ὀρισμένων οἰκολογικῶν θέσεων, ἐκθέτει τίς βασικὲς χριστιανικὲς ἀρχές καὶ καθορίζει τὴ στάση τοῦ Χριστιανοῦ ἀπέναντι στὸ φυσικὸ περιβάλλον. Με τὸν ἴδιο τίτλο καὶ ὑπότιτλο

«ἱστορικὴ, φιλοσοφικὴ καὶ θεολογικὴ θεώρηση τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος» ὁ Θεοφιλέστατος ἐξέδωσε τὸ 1988 σὲ μεγάλο (40) σχῆμα ἐκτενέστερη εἰκονογραφημένη ἀνάπτυξη τοῦ μελετήματος. Τὸ δεύτερο φυλλάδιο ὑπογράφει ὁ θεολόγος Ἀπόστολος Β. Νικολαΐδης καὶ ἔχει ὡς θέμα «Οἰκολογία καὶ εἰρήνη». «Οἰκολογία με εἰρήνη», γράφει ὁ Νικολαΐδης, σημαίνει πρῶτα καὶ κύρια ὅτι ὁ φυσικὸς κόσμος γίνεται ὁ τόπος τῆς ἐπανασυνάντησης ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ, καὶ ὕστερα ὅτι ὁ φυσικὸς κόσμος γίνεται τὸ σπῆτι τῆς συναδέλφωσης τῶν ἀνθρώπων μεταξύ τους καὶ φυσικὰ τὸ σπῆτι, ὅπου θὰ συνυπάρχουν εἰρηνικὰ ἄνθρωπος καὶ φύση. Οἰκολογία με εἰρήνη δὲν μπορεῖ νὰ σημαίνει τίποτε ἄλλο, παρά μιὰ ἁρμονικὴ συμβίωση τοῦ κοινοῦ, τοῦ ἀτομικοῦ καὶ τοῦ οἰκολογικοῦ καλοῦ»¹³. Ὁ ἴδιος σὲ νεώτερο μελέτημά του, ποῦ δόθηκε στὶς 25 Φεβρουαρίου 1989 ὡς διάλεξη ὀργανωμένη ἀπὸ τὴν «Πανελλήνια Ἐνωσὴ Θεολόγων» στὴν αἴθουσα τῆς Ἐταιρίας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ ἀναπτύσσει περαιτέρω τὴ θέση αὐτὴ προβάλλοντας τὴν «Ἀσκήση ὡς πρόταση οἰκολογικῆς διεξόδου». «Ὡς ἄσκηση καὶ νηστεία, γράφει, λιτότητα καὶ αὐταρξία, ἀνένδεια καὶ ὀλιγάρκεια, ὀρίζονται συγκεκριμένα ὡς μιὰ στάση συμμετρικῆς χρήσης τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ τοῦ κόσμου, ποῦ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴ σχέση πρὸς τὸν Θεό, τὸν συνάνθρωπο, τὸν φυσικὸ κόσμο καὶ πρὸς τὸν ἴδιο τὸν ἄνθρωπο. Με ἄλλα λόγια ἡ ἄσκηση εἶναι καρπὸς τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ Θεό, τὸν πλησίον, τὴ φύση, καὶ δεῖγμα τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. Με ἄλλα λόγια: Ἡ ἄσκηση στοχεύει στὴν ἄρνηση τῆς ἀνεξαρτοποίησε ἀπὸ τὸν Θεό, τὸν πλησίον καὶ τὸν κόσμο, καὶ στὴν ὑποταγὴ τῆς γνώσεως στὴν πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Εἶναι τέλος, μιὰ εἰκόνα ἄρσης τῆς κρίσεως τῆς πολυσχιδοῦς ἀλλοτριώσεως καὶ συμφιλίωσης τῶν σημερινῶν ἀντιθέσεων»¹⁴. Ὁ Νικολαΐδης τεκμηριώνει τὴν ἐργασία του με ἀφθονες ἀναφορὲς στοὺς Πατέρες, ὅπως ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεῖας, ὁ Μάξιμος ὁ Ὁμολογητῆς, ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁ Μ. Βασίλειος, ὁ Διάδοχος Φωτικῆς κλπ.

(Συνεχίζεται)

I. M. XATZHΦΩΤΗΣ

Διευθυντῆς τοῦ Γραφείου Τύπου
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

13. Πρβλ. Ἀ. π. Β. Νικολαΐδης: Οἰκολογία καὶ Εἰρήνη, Ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, σελ. 20.

14. Πρβλ. Ἀ. π. Β. Νικολαΐδης: «Ἡ Ἀσκήση ὡς πρόταση οἰκολογικῆς διεξόδου», Κοινωνία, ἔτος ΛΒ', τευχ. 1, Ἰανουάριον - Μάρτιος 1989, σελ. 85.

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὲς ἐπιταγὲς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώσουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

11. Πρβλ. σὴμ. 1, σελ. 188.

12. Βλ. Γ. Θ. Πρίντζιπα, ἐφ. «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», 16 Φεβρουαρίου 1989.

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ Δ' ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ Ε.ΘΕ.Β.Ε.* 4-6 Μαΐου 1989

I. Στὴ διεσπασμένη καὶ διηρημένη ἀνθρωπότητα ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ διὰ μέσου τῶν αἰῶνων τὴν κατ' ἐξοχὴν ἀληθινὴ Κοινωνία.

Τὰ μέλη Της ὡς θεανθρωποποιούμενες ὑπάρξεις προικίζονται μὲ τὸ χάρισμα τῆς ἀγάπης καὶ ἔτσι κοινωνοῦν ἐλεύθερα μὲ τὸν Τριαδικὸ Θεὸ καὶ μεταξύ τους. Ἡ κοινωνικὴ δομὴ καὶ λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας, ὡς σώματος τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, τὴν καθιστᾷ στὴν ἀνθρώπινη ἱστορία ἀναντικατάστατο ἐνοποιητικὸ τῶν ἀνθρώπων παράγοντα, διότι καταξιώνει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὡς εἰκόνες τοῦ Θεοῦ καὶ ἀξιολογεῖ ἀσκητικὰ καὶ ἐσχατολογικὰ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ. Ὁ ἐνοποιητικὸς ρόλος τῆς Ἐκκλησίας ἀποδεικνύεται στὴν παραδειγματικὴ σύμπνοια τῶν πρώτων χριστιανῶν καὶ τῶν Ἁγίων ὄλων τῶν ἐποχῶν, στὴν ἐπιτευχθεῖσα ἐντυπωσιακὴ ἐνότητα τῆς πολυεθνικῆς Ρωμαϊκῆς Βυζαντινῆς λεγομένης αὐτοκρατορίας, στὴν οἰκοδομηθεῖσα ἐνότητα τῶν βαρβάρων λαῶν καὶ ἰδίως τοῦ Ρωσικοῦ ἔθνους, στὴν δημιουργία καὶ λειτουργία τῶν ἐλληνικῶν κοινοτήτων τῆς τουρκοκρατίας καὶ τῆς διασπορᾶς, στὴν ὑπαρξὴ τῶν ὑποδειγματικῶν μοναχικῶν κοινοβίων κλπ.

II. Ἡ Ὁρθόδοξη Λατρεία μὲ κεντρικὴ ἐκφρασὴ τῆς τὴν γύρω ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο εὐχαριστηριακὴ συναξὴ ἐνσαρκώνει αἰσθητὰ τὴν ὑπάρχουσα διατοπικὴ καὶ διαχρονικὴ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξάλλου ἡ Ὁρθόδοξη Λατρεία ὡς ἡ ἐκκλησιαστικὴ διαδικασία πού, μετὰ τὴν κατήχησιν καὶ τὸ Βάπτισμα, θεανθρωποποιεῖ τοὺς μετέχοντας σ' αὐτὴν ἐλευθέρως, συντελεῖ περισσότερο ἀπὸ ὅτιδήποτε ἄλλο στὸ νὰ κοινωνικοποιῶνται οἱ ἀνθρωποὶ χωρὶς τὸν κίνδυνο τῆς μαζικοποίησης καὶ τοῦ ἀφανισμοῦ τοῦ προσώπου τους.

III. Ἡ ἀμαρτία ὡς χωρισμὸς ἀπὸ τὸ Θεὸ διασπᾷ τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ τὴν κοινωνία του μὲ τὸ Θεὸ καὶ τοὺς συνανθρώπους καὶ τὸν καταντᾷ ἀπλῶς βιολογικὸ ἄτομο. Ἡ κατάστασις αὕτη προκαλεῖ στὸ ἄτομο ψυχικὸ διχασμὸ, πού ἔχει καὶ ὀδυνηρὰ ὀργανικὰ συμπτώματα, μὲ σαφεῖς βιολογικὰς ἐπιπτώσεις αἱ ὁποῖαι καθίστανται ἀντιληπτὰ ἐπὶ μορφολογικοῦ καὶ νευροχημικοῦ ἐπιπέδου. Ἡ πύδ ἀποτελεσματικὴ θεραπεία στὶς περιπτώσεις αὐτὲς γίνεται μὲ τὴν διαρκῆ μετάνοιαν, πού ἐπαναφέρει τὸν ἀνθρώπο στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπομένως στὴν φυσιολογικὴ κοινωνία του μὲ τὸ Θεὸ καὶ τοὺς ἀνθρώπους.

IV. Μὲ τὴν Χριστοκεντρικὴ καὶ Ἁγιοπνευμα-

τικὴ δόμησις καὶ ὀργάνωσίν Της ἡ Ἐκκλησία διασώζει καὶ διαιώνίζει στὰ πρόσωπα καὶ στὴν κοινωνία τῶν Ἁγίων (καὶ τῶν σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις πορευομένων πιστῶν) τὸ θεόνομον ἦθος καὶ τὴν καθολικὴ ἐνότητά Της, ἡ ὁποία ἐξασφαλίζει τὴν ἀρμονικὴ σύνδεση τοπικότητος καὶ οἰκουμενικότητος (συνοδικὸ σύστημα-μητροπολιτικὴ ἀποκέντρωσις) στὸ ἓνα σῶμα. Ἐξάλλου ἡ διακονικότης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας ἐπηρέασε καὶ ἐπηρεάζει βαθύτατα τὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ὀργάνωσις ἀκόμη καὶ τῶν μὴ χριστιανικῶν λαῶν τῆς γῆς.

V. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μὲ τὸ σκεπτικὸ τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου «εἰς ποιητῆς ἀνδρὸς καὶ γυναικός, εἰς χοῦς ἀμφότεροι, εἰκὼν μία, νόμος εἷς, θάνατος εἷς, ἀνάστασις μία», δὲν διακρίνει τὸν ἀνδρα ἀπὸ τὴ γυναίκα στὸ θέμα τῆς Σωτηρίας. Διακηρύσσει τὴν διατύπωσιν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ «Μία ἀρετὴ ἀνδρὸς καὶ γυναικός ἐπεὶ καὶ ἡ κτίσις ὁμότιμος». Ἡ γυναίκα συμμετέχει στὴν ὅλη ζωὴ τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἰσοτίμως μὲ τὸν ἀνδρα, μὲ μοναδικὴ ἐξαιρέσις τὴν ἀνάληψιν ἐκ μέρους τῆς ἱερατικῶν ἀξιωματῶν. Τὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν δίνει στὴ γυναίκα ἱερωσύνην δὲν θεωρεῖται ὑποτίμησις τῆς γυναικός, ὅπως δὲν εἶναι ὑποτίμησις τοῦ ἀνδρα τὸ ὅτι δὲν ἀξιώνεται μητρότητα. Ἐξάλλου ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔδωσε ἱερωσύνην οὔτε στὴν Παναγία, παρότι τὴν τιμᾷ περισσότερο ἀπὸ ὅποιοδήποτε ἄλλο πρόσωπο μετὰ τὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος.

VI. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία θεωρεῖ (Γεν. Β, 18) μαζὶ μὲ τὶς κοινωνικὰς ἐπιστῆμες ὡς πηγαία αἰτία τοῦ Γάμου τὴν ἀνάγκην πνευματικῆς, συναισθηματικῆς καὶ βιολογικῆς συναντήσεως τῶν δύο ἑτεροτήτων μὲ σκοπὸ τὴν ἀμοιβαιότητα, τὴν ἀλληλοσυμπλήρωσιν καὶ ὀλοκλήρωσίν τους.

Ἡ ἱερολογία τοῦ Γάμου ὡς μυστηρίου στὴν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησίαν εἶναι ἐκκλησιαστικὴ διαδικασία, κατὰ τὴν ὁποία ἡ θεία χάρις ἀνταποκρίνεται στὸ αἵτημα τῶν μελονύμφων νὰ συγκροτήσουν κοινωνία ἀγάπης μεταξύ τους καὶ μὲ τὸν Θεάνθρωπο Χριστό, κατὰ τὰ πρότυπα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἡ Χριστιανικὴ οἰκογένεια, ὡς προέκτασις τοῦ χριστιανικοῦ γάμου, εἶναι ἡ «κατ' οἶκον ἐκκλησία», πού ἀποτελεῖ τὸν ἰδεώδη χῶρον γιὰ τὴν ἀληθινὴ ἀγωγή καὶ τὴ σωστὴ κοινωνικότητα τῶν ἀνθρώπων.

VII. Ἡ διάστασις τοῦ ὀρθόδοξου μοναχισμοῦ κατὰ βάθος εἶναι κυρίως κοινωνικὴ, διότι ἰδανικὸ τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ ἐν ἀγάπῃ κοινωνία μὲ τὸν Θεὸ καὶ

(* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 551 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13 τεύχους.

τούς συνανθρώπους του. Ἡ ὀρθόδοξη ἀσκητική στοχεύοντας στὴν ἀπαλλαγὴ τοῦ μοναχοῦ ἀπὸ τὰ πάθη τῆς φιλαυτίας, τὸν ἀναδεικνύει σὲ κατ' ἐξοχὴν πρόσωπο, πὺ μπορεῖ ἐλεύθερα νὰ κοινωνεῖ μὲ τὸν Θεὸ καὶ τοὺς συνανθρώπους. Γι' αὐτὸ οἱ ἀξίες ὅπως ἡ κοινοκτημοσύνη, ἡ ἰσότητα, ἡ μὴ ὑποδούλωση τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου σὲ σκοπιμότητες, ἐπιδιώκονται καὶ πραγματοποιοῦνται, σὲ μέγιστο βαθμὸ, στὰ ὀρθόδοξα μοναστήρια. Ἐξάλλου ἡ διαρκὴς προσευχὴ τῶν μοναχῶν ὑπὲρ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἡ φιλοξενία πὺ ἀσκεῖται στὰ ὀρθόδοξα μοναστήρια, τὸ ἱεραποστολικό, παιδευτικὸ καὶ ἐθνικὸ ἔργο τῶν ὀρθοδόξων μοναχῶν σὲ κρίσιμες στιγμὲς, δείχνουν τὴν ἀληθινὴ κοινωνικὴ διάσταση τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ.

VIII. Ἡ θεολογικὴ θεμελίωση καὶ ἡ ἱστορικὴ ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβάλλουν τὴν ἀσκηση τῆς φιλανθρωπίας (ἀγάπης στὸν ἄνθρωπο) σὲ κάθε μορφῇ, ἀπὸ τὴν καθημερινὴ διανομὴ ὑλικῶν ἀγαθῶν ὡς τὴν ἰδρυση καὶ συντήρηση φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων. Ἡ οἰκουμενικὴ ἀποστολὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπαγορεύει τὴν ἀσκηση τῆς φιλανθρωπίας σὲ οἰκουμενικὸ ἐπίπεδο. Ἡ Ἐκκλησία τὸν ὑλικὸ καὶ πνευματικὸ πλοῦτο Τῆς, τὸν μοιράζεται καὶ μὲ ἐκείνους πὺ ἀναζητοῦν τὴν ἀλήθεια καὶ μὲ ἐκείνους πὺ ἀπαιτοῦνται στὸ περιθώριο τῆς ζωῆς. Φυσικὰ ἡ ἀσκηση τῆς φιλανθρωπίας ὡς ἐκδήλωση τοῦ χαρισματος τῆς ἀγάπης τοποθετεῖ σὲ πρώτη προτεραιότητα τὴν ὑπόθεση τῆς Σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου.

IX. Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία συνεπῆς στὴν ἐπιταγὴ τοῦ Κυρίου ἀσχεῖ ἀνάκαθεν τὴν ἱεραποστολὴ ὡς καθῆκον καὶ ἀποστολὴ Τῆς.

Ἐξάλλου στοχεύοντας ἡ ὀρθόδοξη ἱεραποστολὴ στὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων γίνεται κατ' ἐξοχὴν κοινωνικὸ ἔργο, διότι ἡ σωτηρία πὺ κατεργάζεται μεταμορφώνει τοὺς ἀνθρώπους σὲ ἐλεύθερα πρόσωπα πὺ κοινωνοῦν μὲ τὸ Θεὸ καὶ τοὺς συνανθρώπους τους.

X. Κύριος στόχος τοῦ παιδευτικοῦ ἔργου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι νὰ «μορφωθῇ» στοὺς ἀνθρώπους ὁ Χριστός. Πρὸς τοῦτο ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία φωτίζει τὴν παιδαγωγικὴ σχέψη καὶ πράξη, συμφιλιώνει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸν ἑαυτὸ του, μὲ τὸν Θεὸ καὶ μὲ τὸν πλησίον, συμβάλλει στὴν κατάργηση τῶν κάθε λογῆς διακρίσεων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀδελφοποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐτσι ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία προσφέρει στὴν ἀνθρωπότητα ἔργο ὑψίστης κοινωνικῆς ἐμβέλειας.

XI. Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (κλήρου καὶ λαοῦ) στοὺς κατὰ καιροὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνες εἶναι πυκνὴ καὶ ποικίλη. Πηγάζει ἀπὸ τὴν πίστη τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἀξία, τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἰσότητα τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἐλευθέρων προσώπων καὶ εἰκόνων τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν ἡ Ἐκκλησία ἀγωνίζεται κατὰ τῶν ποικίλων κατακτητῶν, δὲν ἐπιδιώκει τὴν ἐξολόθρευση

τους, ἀλλὰ τὴν ἀπαλλαγὴ τους ἀπὸ τὴν δαιμονικὴ μανία νὰ καταπατοῦν τὰ ἐλεύθερα πρόσωπα τῶν συνανθρώπων τους.

Οἱ ἐθνικοὶ ἀγῶνες τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπελευθερώνοντας σκλάβους ἀπὸ δουλεία καὶ κατακτητὰς ἀπὸ κατοχικὴ μανία, ἀποτελοῦν σημαντικὴ κοινωνικὴ προσφορὰ στὴν ἀνθρωπότητα.

XII. Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία θεωρώντας ὑπὸ ὄντολογικὴ ἔννοια τὸν κόσμο, τὸν ἀξιολογεῖ ὡς «καλὸν λίαν». Ὁ κόσμος γιὰ τὴν Ἐκκλησία εἶναι τὸ ἐργαστήριον στὸ ὁποῖο γίνεται ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι φυγόκοσμος. Οἱ περιπτώσεις πὺ ἅγιοι ἄνδρες τῆς Ἐκκλησίας ἐπιποθοῦν τὸν ἄλλο κόσμον δὲν δείχνουν ὑποτίμηση καὶ βδελυγμία πρὸς τὸν παρόντα κόσμον, ἀλλὰ ἐπιπόθηση τῆς «ἄλλης βιοτῆς», πὺ ἀσφαλῶς εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ τὸν παρόντα κόσμον.

Ὅταν ἡ Ἐκκλησία θεωρώντας τὸν κόσμον ὑπὸ ἠθικὴ ἔννοια ἐπισημαίνει ὅτι ὁ κόσμος βρίσκεται σὲ παρακμὴ, τότε ἡ Ἐκκλησία οὔτε καταργεῖ οὔτε συσχηματίζεται μὲ τὸν κόσμον, ἀλλὰ ἀγωνίζεται νὰ τὸν μεταμορφώσει καὶ νὰ τὸν καταστήσει ἀντάξιο πλαίσιο τῆς καινῆς κτίσης.

XIII. Ἡ ὑλιστικὴ καὶ θεϊστικὴ θεώρηση τοῦ κόσμου, πὺ ἐπικράτησε στὸν λεγόμενον πολιτισμένον κόσμον, θεωρεῖ τὸν κόσμον ἀδέσποτο καὶ ἀπροστάτευτο. Ἐτσι ἡ κτίση ἐγκαταλείφθηκε στὴν ἀκέρεστη φιλαυτία τοῦ ἀνθρώπου, μὲ συνέπεια νὰ γίνεῖ ἡ ἀπρογραμμάτιστη ἐκμετάλλευση καὶ ὁ βιασμός τῆς φύσης, πὺ δημιούργησε τὸ κρίσιμο οἰκολογικὸ πρόβλημα. Οἱ προσπάθειες ἐπιλύσεως τοῦ προβλήματος αὐτοῦ ἀποτυγχάνουν, διότι γίνονται συνήθως χωρὶς ἀναφορὰ στὸ Θεὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία.

Ἐν τούτοις ὑπάρχει πλουσία ὀρθόδοξη βιβλιογραφία καὶ πρακτικὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, πὺ ἀναφέρεται στὴν οἰκολογία καὶ ἐπικεντρώνει τὴν λύση τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος στὸ συσχετισμὸ του μὲ τὸν σεβασμὸ τῆς κτήσης ὡς ἰδιοκτησίας τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν προοπτικὴ τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ κόσμου μὲ τὸν ἁγιασμὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἀνάσταση τῶν σωμάτων, μὲ τὸ ἀσκητικὸ ἰδεῶδες τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

XIV. Στὴν ἐποχὴ μας ὑπάρχει ἐπισώρευση ποικίλων προβλημάτων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν ὁποίων ἡ Ἐκκλησία ἔχει εὐθύνη καὶ λόγον, διότι ὅλα τὰ προβλήματα ἔχουν καὶ θρησκευτικὸ χαρακτήρα.

Ἐξάλλου ἡ Ἐκκλησία ὡς φορέας τοῦ κηρύγματος τῆς ἀγάπης διαθέτει τὴν δυνατότητα ἀνθρωπιστικῆς ἀντιμετώπισης τῶν ἀλύτνων προβλημάτων. Γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει ἀποτελεσματικὰ ἡ Ἐκκλησία τὰ ἀνθρώπινα προβλήματα πρέπει νὰ εἶναι ἐνωμένη, νὰ χρησιμοποιεῖ τὴν πεῖρα Τῆς, νὰ συνεργάζεται μὲ εἰδικούς, νὰ ἐκσυγχρονίζει τὶς μεθόδους Τῆς.

XV. Ὅλα τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, πὺ προβάλλονται ἰδιαίτερα στὴν ἐποχὴ μας, οὐσιαστικὰ θε-

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΩΣ ΕΝΟΠΙΟΥΣ ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

(Κατὰ τὸν Σπυρίδωνα Ζαμπέλιο)*

Ὁ ἱστορικός θεωρεῖ παρεκτροπὴ καὶ βεβαίω-
τητα ἐπερχόμενης πτώσης τῆς Βυζαντινῆς Αὐτο-
κρατορίας, τῆ σύγκληση τῆς Συνόδου τῆς Φερράρας-
Φλωρεντίας, πού συνέρχεται γιὰ πρώτη φορά σὲ γῆ
ὄχι ἑλληνική¹⁰⁴. Στὴ Σύνοδο αὐτὴ ὑπερασπιστὴς τῆς
ἀκεραιότητος τοῦ ἑλληνικοῦ γένους καὶ τῆς Ὁρθο-
δοξίας, ἀναφαίνεται ὁ Μάρκος Ἐφέσου ὁ Εὐγενι-
κός¹⁰⁵, πού ὁ ἱστορικός τὸν ὀνομάζει «ἡγὼ τῆς τοῦ
Ἑλληνικοῦ γένους φωνῆς»¹⁰⁶ καὶ τὸν κατατάσσει
μαζὶ μὲ τὸ Φώτιο, τὸν Κηρουλάριο καὶ τὸν μετέπειτα
Πατριάρχη Γεννάδιο Σχολάριο στὶς μεγάλες μορφές
τοῦ Ἑλληνισμοῦ¹⁰⁷.

Ἡ Ὁρθοδοξία πού ἐπικρατεῖ στὸ Βυζάντιο,
μέσα ἀπ' τὶς διαμάχες μὲ τοὺς Δυτικούς κλπ., κατα-
δεικνύει ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς στὴν ἱστορικὴ πορεία
του ἔχει λάβει «μορφήν καὶ στολήν ἑλληνικήν»¹⁰⁸.
Στοὺς κόλπους αὐτῆς τῆς Ὁρθοδοξίας λαμβάνει τὴν
πρῶτη κοινωνικὴ καὶ γραμματολογικὴ διατύπωση
τὸ ἑλληνικὸ Ἐγὼ¹⁰⁹, ἡ ἑλληνικὴ ταυτότητα. Καὶ

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 545 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13 τεύχους

104. Ἄσματα δημοτικά, σ. 520.

105. Ἄσματα δημοτικά, σ. 504.

106. Ἄσματα δημοτικά, σ. 533.

107. Ἄσματα δημοτικά, σ. 412.

108. Βυζαντινὰ μελέται, σ. 128. Πρβλ. Δ. Χαντσερῆ, ὁ.π.
σ. 84.

109. Βυζαντινὰ μελέται, σ. 129. Πρβλ. Δ. Χαντσερῆ, ὁ.π.
σ. 84.

πολὺ περισσότερο ὑπὸ τὸ πέπλο τῆς ὀρθόδοξης αὐ-
κουμενικότητος, διατηρήθηκε «τὸ μύχιον καὶ συγκε-
χυμένον τῆς ἑλληνικῆς ἐθνότητος αἰσθημα»¹¹⁰.

Γιὰ τὸν Ἐπισκοπικὸ Θρόνο τῆς Κωνσταντινου-
πολης, ὁ Ζαμπέλιος, σημειώνει ὅτι ἡ ἀναγόρευσὴ του
σὲ Πατριαρχικὸ ἐπὶ αὐτοκράτορα Θεοδοσίου καὶ
Νεκταρίου ἐπισκόπου, ὠφελεῖ τὸν Ἑλληνισμό, γιὰτὶ
ὁ Θρόνος αὐτὸς γίνεται πυξίδα τοῦ γένους κατὰ τὴν
Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορία, κέντρο στὸ ὁποῖο συνέρ-
χονται ὅλες οἱ ἀκτίνες τοῦ Ἑλληνισμοῦ¹¹¹. Ἀρχικὰ
τὸ Πατριαρχεῖο ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν Ἑλλη-
νισμό στὴν ἀρχαιοπρεπὴ ἔκφρασή του. Ὅμως, ἡ
πρόθεσή του εἶναι νὰ ἐπαναφέρει τὸ γένος στὸν πρό-
τερο Ἑλληνισμό, ἀλλὰ μὲ ὀμαλὸ τρόπο. Γι' αὐτὸ
(κρουπτὴ χεὶρ ἀριστερὰ συνάγει καὶ διασώζει τοῦ
πρώην οἴκου τὰ πολύτιμα λείψανα, ἐνῶ κατὰ τὸ φαι-
νόμενον ἡ δεξιὰ καταθραύει αὐτά)¹¹². Στὸ πλαίσιο
αὐτό, ὁ ἐθνισμὸς ἀναθεματίζεται ἀπ' τὸ Πατριαρ-
χεῖο, ἡ κοσμικὴ ἱστορία ἐπικαλύπτεται ἀπ' τὴν ἱερὴ
τὸ ὄνομα τὸ Ἑλληνικὸν κηρύσσεται ταυτοσήμαντον
ἀμαρτίας καὶ προπατορικῆς ἀπάτης¹¹³. Ὁ Ζαμπέ-
λιος διόλου — γράφει — δὲν ἐξαπατᾶται ἀπ' τὰ φαι-

110. Βυζαντινὰ μελέται, σ. 112. Πρβλ. Δ. Χαντσερῆ, ὁ.π.
σ. 84.

111. Ἄσματα δημοτικά, σ. 206.

112. Ἄσματα δημοτικά, σ. 208.

113. Ἄσματα δημοτικά, σ. 207.

μελιώθηκαν μὲ τὸ κήρυγμα, τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση
τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ Πατέρες τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας μὲ
ἀπαράμιλλη σαφήνεια θεμελίωσαν θεωρητικὰ, μὲ πύ-
ρην κηρύγματα πρόβαλλαν κοινωνικὰ καὶ μὲ ἀκατα-
μάχητους ἀγῶνες ἐφάρμοσαν πρακτικὰ ὅλα, ὅσα λέμε
σήμερα δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι γεγονὸς
ἀναμφισβήτητο, ὅτι καὶ στὴν ἐποχὴ μας ὁποῦδήποτε
ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει ἀντίσταση στοὺς ποικίλους
ὀλοκληρωτισμοὺς πού καταπατοῦν τὰ ἀνθρώπινα
δικαιώματα, ἐκπορεύεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ
Χριστοῦ. Καὶ ἡ διεθνὴς πρακτικὴ δείχνει ὅτι στὸν
τομέα αὐτὸ πρωτοστατεῖ ἡ ἀδούλωτη ἀγωνιστικὴ
τῆς Ὁρθόδοξίας.

Ἡ ἐλευθερία ἡ ἰσότητα, ἡ ἀδελφότητα, ἡ κα-
τάρχηση τῶν διακρίσεων, ἡ ἐξίσωση τῶν φύλων,
τὰ δικαιώματα τῆς ζωῆς, τῆς ἐργασίας κλπ., εἶναι
θέματα γιὰ τὰ ὁποῖα ἀνέκαθεν ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλη-
σία προμαχεῖ μὲ τὸ κήρυγμα καὶ τοὺς ἀνυποχώρητους
ἀγῶνες Τῆς.

Δυστυχῶς στὴν ἐποχὴ μας ὁ χώρος ὅπου παρα-

βιάζονται τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα περισσότερο
ἀπὸ ὁποῦδήποτε ἄλλοῦ, εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ Βόρειος
Ἡπειρος. Τὸ ἀλβανικὸ καθεστὼς κατήργησε τὴν
Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας (γκρέμισε τοὺς
ναοὺς, ἐξώττωσε τοὺς κληρικούς, ἀπαγόρευσε κάθε
ἐκκλησιαστικὴ τελετὴ), ἀπαγόρευσε τὴν ἑλληνικὴ
παιδεία στοὺς Ἕλληνες τῆς Βορείου Ἡπείρου, ἀπα-
γόρευσε τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, καταδιώκει τὴν ἑλ-
ληνικὴ οἰκογένεια, ἐπιβάλλοντας τοὺς μικτοὺς γά-
μους, ἐπιβάλλει ὑποχρεωτικὴ ἀλλαγὴ ὀνομάτων τῶν
ἐλλήνων, ἀπαγορεύει τὴν ἐπικοινωνία στὸ ἐσωτερικὸ
τῆς Ἀλβανίας καὶ πολὺ περισσότερο μὲ τὴν Ἑλλάδα,
ἐγκλείει σὲ φυλακὲς καὶ στρατόπεδα συγκεντρώσεως
περισσότερους ἀπὸ τριάντα χιλιάδες ὀρθόδοξους ἀδελ-
φοὺς μας.

Ἐπὲρτατο χρέος, ἐθνικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ,
εἶναι ἡ συμπαράταξη ὅλων στὸν ἱερὸ ἀγῶνα γιὰ τὴν
προστασία τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν ἀδελ-
φῶν μας ἐλλήνων ὀρθόδοξων τῆς Βορείου Ἡπείρου.

(Τέλος)

νόμωνα και γι' αυτό προτρέπει και τόν αναγνώστη του να μην σταματήσει στις παραπάνω φραστικές διατυπώσεις¹¹⁴, αλλά αν μπορεί να διεισδύσει στην ουσία των πραγμάτων για να ανακαλύψει τόν ουσιαστικό και εθνοσωτήριο για τόν Έλληνισμό, ρόλο του Πατριαρχείου. Είναι τόσο ένδοξη και συνάμα τραγική ή ιστορία του Πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης, ώστε «τις Έλληνική ψυχή δέν σκιρτά και δέν συγκινείται έν τῷ αναπολεῖν τās τραγικάς και ύπερυνδόξους τύχας του Οικουμενικού Θρόνου από Νεκταρίου μέχρι Γρηγορίου του πρωτομάρτυρος και μεγαλομάρτυρος της Έλληνικής Έπαναστάσεως;»¹¹⁵. Στα τελευταία χρόνια του Βυζαντίου, ο Πατριαρχικός Θρόνος αποβαίνει ελληνικότατος και λαοπρόβλητος¹¹⁶.

Ο Ζαμπέλιος καλεί τούς «Έλληνες της εποχής του να αναλογιστούν τὸ μεγαλεῖο του Πατριαρχείου και τούς νουθετεῖ με διαχρονική προτροπή: «Η ύποχειρότης του Οικουμενικού Θρόνου πρέπει μάλιστα να ἦναι πρὸς τούς σήμεραν καλουμένους ἐλευθέρους Έλληνας σύμβολον μελλόντων ἀγώνων, μήνυμα προσεχούς καταρτισμοῦ, σκοπὸς και τέρμα πάσης εὐσεβοῦς και πατριωτικῆς προσπαθείας»¹¹⁷.

Ο ιστορικός διαπιστώνει ὠφέλεια του Έλληνισμού, ἀπ' ὅτι ἔχει σχέση με τὴν Ἐκκλησία. Ἔτσι για τὸ ναὸ της Ἀγίας Σοφίας ἀναφέρει ὅτι ὁ πρῶτος θεμέλιος λίθος της εἶναι ταυτόχρονα και θεμέλιο του Χριστιανισμοῦ και ἀκρογωνιαῖος λίθος της μεσαιωνικῆς Ἑλλάδας¹¹⁸.

Τὸ Κανονικὸ Δίκαιο της Ἐκκλησίας, ὑποστηρίζει ὁ Ζαμπέλιος, συνιστᾶ νόμιμο και ἀδιαφιλονίκητο πολίτευμα της Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, εἶναι ἡ φωνή του γένους, ἡ ὁποία ἐξέρχεται ἀπ' τὴν πατρώα γῆ¹¹⁹, πού πάνω της συνέρχονται οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι. Είναι ἀπόλυτα βέβαιο, γράφει, «ὅτι τὸ Κανονικὸν Δίκαιον τελειοποιεῖται ἀναλόγως της ἐπὶ τὸ ἐθνικώτερον αὐξήσεως του μοναρχικοῦ στοιχείου, και της ἐξασθενίσεως του λαϊκοῦ»¹²⁰.

Ἡ ὀρθόδοξη Θεολογία εἶναι τὸ κατοικητήριο της Ἑλλάδας στὸ Βυζάντιο¹²¹. Ο Ζαμπέλιος σημειώνει ὅτι «ἡμεῖς οἱ Έλληνες εἰς τούς Θεολόγους του Μεσαιῶνος ὀφειλομεν τὴν ἀκεραιότητα της πίστεως και τὴν ἀχωρισίαν της πατρίδος»¹²².

Σὲ βαθμὸ ἀνάλογο πρὸς τὴν πρὸς αἰσθητότερες μορφὲς τρεπομένη λατρεία της ἐκκλησίας, ἀναπτύσσεται ἡ ἑλληνική ἐθνότητα¹²³. Ἡ λατρεία ἐκτὸς ἀπ' τὸ θεολογικὸ της μέρος, περιλαμβάνει και κοσμικὸ

μέρος, τὸ ὁποῖο ἀναφέρεται στὴν ἑλληνική ιστορία. Ὅπως ἡ θρησκεία ἐκτυπώνει και ζωγραφίζει με πολλή τέχνη και ἀκρίβεια τὲς κινήσεις του ἔθνους¹²⁴, ἡ ἐκκλησία μαρτυρᾷ σὰν ἀκύμβαλον ἱερὸν πιστῶς... πάντα της ἡμετέρας φυλῆς τὰ πολυόδυνα παθήματα»¹²⁵, ἔτσι και ἡ λειτουργία της ἐκκλησίας μνημονεύει τούς κινδύνους και τὲς συμφορὲς του Έλληνισμοῦ¹²⁶. Μάλιστα τὸ μυστήριο της Θείας Εὐχαριστίας θεωρεῖται ἀπ' τὸ Ζαμπέλιο, ὡς «θεοφανῆς παράστασις» του ἀρχαίου δράματος¹²⁷.

Ἡ ἐνότητα του Έλληνισμοῦ σφυρηλατεῖται και με τὸ μαρτύριο. Ἐνα διαρκὲς μαρτύριο εἶναι ἡ συνεχῆς ιστορική πορεία του: «Ἐνθρονίζεται ὁ Χριστιανισμὸς με χύσιν ἀφθονον αἵματος, ἀκολουθοῦσιν οἱ της δογματοθεσίας ἀγῶνες, κατόπιν ἔρχονται της Εἰκονομαχίας τὰ καλλιστέφανα ἄθλα· μετ' ὀλίγον ἤκουσι της Σταυροφορίας οἱ πόλεμοι, και ἔκτοτε αἶμα, διηνεκῶς αἶμα και μάρτυρες, ἀπὸ Ὀτμάννου μέχρι της σήμεραν!»¹²⁸.

Ἡ σωτηρία και ἡ ἀσφάλεια της ἐθνικότητας στερεώνονται στις καρδιὲς των Ἑλλήνων, ὅταν θέτουν ἑαυτοὺς ὑπὸ τὴ σκέπη της Θεοτόκου¹²⁹.

Ο Σπυρ. Ζαμπέλιος ἀν και θιασώτης και θαυμαστής του HEGEL και της φιλοσοφίας του της ιστορίας, κατηγορεῖ αὐτὸν ὅτι σφάλει στὴν ἀποψη πού διατυπώνει για τὴν ἐκκλησία κατὰ τὴ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία. Συγκεκριμένα γράφει ὁ Ζαμπέλιος ὅτι ὁ HEGEL «παρεξήγει τὸν εὐγλωττον ιστοριονομικὸν χαρακτήρα της Θεολογίας, παραμορφοῖ της ὀρθοδοξίας τὴν ἀποστολήν, και τέλος, ἀποδίδει εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἱερατεῖον ἐλαττώματα και ἀδυναμίας τὰ ὁποῖα, ὁμολογουμένως, οὐδ' ἔσχον πώποτε, οὐδὲ σήμεραν ἔτι συμμερίζονται μετὰ των Δυτικῶν οἱ ἱερωμένοι της πίστεως ἡμῶν και πατρίδος ὑπερμαχοῦ»¹³⁰. Τὲς ἀπόψεις του γερμανοῦ φιλοσόφου¹³¹, ὁ Ζαμπέλιος τὲς ὀνομάζει «ἀβάσιστα φρονήματα» και δὲν προχωρεῖ σὲ ἄμεση ἀνασκευὴ τους, γιατί αὐτὴ γίνεται με ἔμμεσο τρόπο στὸ σύνολο του ἔργου του.

Ἀπορρίπτει και τὸν ἰσχυρισμὸ κάποιων ξένων ὅτι ἄλλο ἐκκλησία και ἄλλο πατρίδα, ὁ Ζαμπέλιος, και τονίζει: «Ἡμεῖς οὐδὲ ἤξεύρομεν, οὐδὲ ἠδυνάμεθα να τὰ διακρίνωμεν. Ἡ μία μετὰ της ἄλλης ἦσαν ἀδιασπᾶστος ἐντὸς της ἡμετέρας καρδιάς συνηρμοσμένα»¹³². Και ἄλλοῦ γράφει: «Τὸ στοιχεῖον της πατρίδος ἐμψυχον ἐγκατοικεῖ και ζωηρὸν ὑπὸ τὴν

114. Ἄσματα δημοτικά, σ. 207.

115. Ἄσματα δημοτικά, σ. 206.

116. Ἄσματα δημοτικά, σ. 551.

117. Ἄσματα δημοτικά, σ. 551 - 552.

118. Ἄσματα δημοτικά, σ. 274.

119. Ἄσματα δημοτικά, σ. 300.

120. Ἄσματα δημοτικά, σ. 351.

121. Ἄσματα δημοτικά, σ. 142-143.

122. Λόγιοι και γλώσσα, σ. 151.

123. Βυζαντινὰ μελέται, σ. 127.

124. Ἄσματα δημοτικά, σ. 155.

125. Ἄσματα δημοτικά, σ. 138.

126. Ἄσματα δημοτικά, σ. 137-138.

127. Ἄσματα δημοτικά, σ. 133-134.

128. Ἄσματα δημοτικά, σ. 201.

129. Ἄσματα δημοτικά, σ. 166-170. Βλ. τὴν ἐπίκριση του Ἄ. Παπαδόπουλου - Βρεττοῦ, ΠΑΝΔΩΡΑ, τόμ. Γ', σ. 403-406.

130. Ἄσματα δημοτικά, σ. 141.

131. Τὲς ἀπόψεις του HEGEL βλ. Γ. Χέγκελ, Φιλοσοφία της Ἰστορίας, ἐκδ. Ἀναγνωστίδη, χ.χ. σ. 348-349 κ.ά.

132. Ἄσματα δημοτικά, σ. 75.

στέγγη τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως»¹³³.

Διαρκῶς τονίζει ὁ ἱστορικὸς τὴ μεγάλη προσφορά τῆς ἐκκλησίας στὸν ἑλληνισμό. Ἀναρωτιέται ποιά θὰ ἦταν ἡ τύχη τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ ἂν «ἢ κατὰ πᾶσαν ἀλήθειαν Ἑλληνοσώτεια Ἐκκλησία δὲν εἶχεν ἐκ προοιμίων καὶ μετὰ θυσιῶν ἀνεκδιηγήτων, συναθροίσει κύκλω αὐτῆς, καὶ περιθάψει τὰς ἐθνικὰς ἐκείνας ιδιότητες, αἵτινες κατὰ τῆ Ὁ' ἑκατονταετηρίδι μέλλουσι νὰ ἀνασχηματίσωσι τὴν Ἑλληνικὴν τοῦ γένους πατρίδα;»¹³⁴.

Ἀκόμα ἐκτενέστερα ἀναφέρει: «Ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία διερμηνεύει κατὰ τὸν μεσαιῶνα τὰς ἀνάγκας, τὰς εὐχὰς, τὰς ἀνασχοπὰς τῆς ἑλληνικῆς ὁμάδος· ἕάν, ὡς εἰκόσ, θεωρήσωμεν τὸ καθίδρυμα αὐτὸ ὡς ὄργανον, καθ' ὑπέρτατον τινα νόμον διωρισμένον εἰς τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς ἐθνικῆς προσωπικότητος, ὡς τρόπον ἀναγκαῖον εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος πρὸς τὸν νεώτερον κόσμον μεταπολίτευσιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἐγῶ, δέον κατὰ λογικὴν συνέπειαν νὰ ὁμολογήσωμεν ὡσαύτως, ὅτι πάντα τὰ μέσα ὅσα ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ ἀσυνειδότως πολλάκις μετεχειρίσθη, ἀπορρέουσιν ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ νόμου τῆς παλιγγενεσίας μας»¹³⁵. Τὴν προσφορά τῆς ἐκκλησίας σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ πολιτικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ γενικὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ δημόσιου βίου τῶν βυζαντινῶν, τὴ θεωρεῖ φυσικὴ ἀπόρροια τῆς ταύτισής της μετὸν Ἑλληνισμό». Ὑπὸ τὴν σκέπη ταύτης (σ.σ. τῆς ἐκκλησίας) συγκροτοῦνται οἱ πολυχρόνιοι ἐκείνοι ὑπὲρ ἐθνεγερείας ἀγῶνες...»¹³⁶. Καὶ ἡ διάδοσις τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, σημειώνει ὁ Ζαμπέλιος, ὀφείλεται κατὰ πολὺ στὴν ἐκκλησία: «Τίς ἄλλος εἰμὴ τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, διὰ μέσου τῆς Ἐκκλησίας του, προητοίμασε καὶ προηυτρέπισε τοῦτον τὸν νῦν πολιτισμόν, κηρύξας τὸν λόγον τῆς ἀληθείας εἰς γένη βάρβαρα καὶ πολυάριθμα, τὰ ὁποῖα, ἕάν εἶχον μείνει ἀκατήχητα καὶ ἀβάπτιστα καὶ ἐχθρικά πρὸς τοὺς Χριστιανούς, ἴσως, συμμαχοῦντα, ἤθελον ἐκ δευτέρου ἀνατρέψει τὸ πρόσωπον τῆς Εὐρώπης»¹³⁷.

Μετὰ τὴν ἐκθεση ὧν ἀναφέρει ὁ Ζαμπέλιος γιὰ τὴν ἐκκλησία κατὰ τὴ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία, τὸ τελικὸ συμπέρασμα ποὺ προκύπτει εἶναι ὅτι «ἢ Ἑλληνικὴ ἐθνικότης ἀνέζησεν ἐν τῷ σημείῳ τοῦ Σταυροῦ»¹³⁸, ὁ Ἑλληνισμὸς ἐπέζησε καὶ χάρις στὴν οὐσιαστικὴ βοήθεια ποὺ τοῦ πρόσφερε ἡ Ἐκκλησία.

Ὁ Ζαμπέλιος θεωρεῖ τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινούπολης ἀπ' τοὺς Τούρκους, ὡς σημαντικώτατο γεγονός, γιὰ τὸ ὁποῖο ἀπαιτεῖται «ἐμβριθεστέρη διασπούδασι»¹³⁹, γιὰ νὰ διαφανεῖ ἡ πραγματικὴ θέσις ποὺ κατέχει αὐτὴ στὴν ἱστορικὴ πορεία τοῦ Ἑλλη-

νισμοῦ. Ἡ ἀποψη τοῦ ἱστορικοῦ εἶναι ὅτι μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινούπολης ἔχουμε μετὰβασις ἀπὸ ἓνα στάδιο τοῦ βίου τοῦ Ἑλληνισμοῦ, σὲ ἄλλο στάδιο. Δὲν ὑφίσταται καμμιά πτώσις¹⁴⁰. «Τὸ Γένος αἰχμαλωτίζεται, τὸ ἔθνος μένει ἕρβιον»¹⁴¹.

Ἡ Τὸν μέλλοντα ἱστορικὸ ποὺ θὰ θελήσει νὰ ἐνασχοληθεῖ μετὰ τὸ ζήτημα τῆς ἄλωσης, ὁ Ζαμπέλιος τὸν παραπέμπει μόνο α) «Εἰς τὴν βίβλον τῶν παραδόσεων τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ» καὶ β) «Εἰς τὸν διοργανισμόν καὶ τὴν ἱστορικὴν πορείαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας»¹⁴², ἐνῶ τὸν ἀποτρέπει ἀπ' τὴ μελέτη τῶν συγγραμμάτων τῶν βυζαντινῶν χρονολόγων, τῶν Δυτικῶν θεολόγων, τῶν νεωτέρων ἱστορικών καὶ τῶν δημοσιογράφων¹⁴³. Ὁ Ζαμπέλιος ἐξάγει τὴν ἐκκλησία στὴν τουρκοκρατία, ἐπειδὴ αὐτὴ οὐσιαστικὰ συνέβαλε στὴ διατήρησις τῆς ταυτότητος καὶ τῆς ἰδιοπροσωπίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ καθ' ὅλη τὴν περίοδο τῆς τουρκικῆς κατὰκτησις¹⁴⁴.

Δύο ἀνάγκαις ὑποκινούσιν τὸ ἔθνος ὕστερα ἀπ' τὴν ἄλωση: α) Ἡ ἀνάγκη νὰ συσφιχτοῦν οἱ θρησκευτικοὶ δεσμοί, διαμέσου τῆς πολιτικῆς ἀποκατάστασις, καὶ β) Ἡ ἀνάγκη τῆς πολιτικῆς ἀποκατάστασις μετὰ τὴ σύμπραξις τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐκκλησίας¹⁴⁵. Ἡ Ἐπανάστασις προετοιμάζεται σαράντα μετὰ πενήντα χρόνια πρὶν τὴν ἐκρηξίς της ἀπὸ λογίους λαϊκοὺς καὶ κληρικοὺς¹⁴⁶. Τὸ κύριο ἐνδιαφέρον αὐτῶν ἐπικεντρώνεται στὴ γλώσσα καὶ τὴν παιδεία τοῦ ἔθνους¹⁴⁷. Οἱ προσπάθειαι τῶν λογίων νὰ ἀφυπνίσουν διαμέσου τῆς παιδείας τὸν ὑπόδουλο Ἑλληνισμό καρποφοροῦν μετὰ τὴν Ἐπανάστασις, ὅπου ἡ πνευματικὴ παράδοσις συμπλέκεται μετὰ τὴν ἱστορικὴ. Καὶ «ἢ ὀρθόδοξος ἐκκλησία περιπτύσσεται ἀδελφικῶς τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν»¹⁴⁸.

Τὴν ἐπανάστασις ὁ Ζαμπέλιος τὴ θεωρεῖ παράδοξο καὶ μοναδικὸ θαῦμα τοῦ Θεοῦ φύλακα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους¹⁴⁹. Ἡ ἱστορικὴ παράδοσις, ἢ θρησκευτικὴ καὶ ἢ γλωσσικὴ, συντάσσονται στὸν ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας. Αὐτὴ ἡ σύνταξις καταφαίνεται στὸν Ἱερὸ Λόχο, ὁ ὁποῖος φέρει «εἰς μὲν τὸν κόλπον... τὸν Ὀμηρον, εἰς δὲ τὸ στήθος τὸν Σταυρόν»¹⁵⁰ καὶ στὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία, ἢ ὁποῖα ἀκράμα μυστηρίου ἑλληνικοῦ καὶ χριστιανικοῦ, μίγμα σχεδίων πολιτικῶν καὶ τελετῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἐκτυποῖ θαυμασιώτερον ἔτι τὴν κροτηθεῖσαν τότε συμβολὴν τῆς Ἰστορικῆς

140. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 17, 500-501.

141. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 575-576 καὶ πρβλ. σ. 499-500 καὶ Φ. Μιχαλόπουλου ὁ.π. σ. 42.

142. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 24, 29.

143. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 29.

144. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 585-586.

145. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 20.

146. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 366-367. Βυζαντινὰ μελέται 29-30.

147. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 367.

148. Βυζαντινὰ μελέται σ. 30, 32-33.

149. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 450-451.

150. Βυζαντινὰ μελέται σ. 30.

133. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 165.

134. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 121.

135. Βυζαντινὰ μελέται σ. 132-133.

136. Βυζαντινὰ μελέται σ. 129.

137. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 393.

138. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 586. Πρβλ. Ἀνόνημου ὁ.π. σ. 401.

139. Ἀσματα δημοτικὰ σ. 24.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀναγκαιότητας τῆς Θρησκείας.

Τὸ ὑπὸ τῆς Ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου ἐκδιδόμενον περιοδικὸν («Ἀπόστολος Βασιλέως») κατέστησεν ἐνδύτατα γνωστὸν, ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Γ. Βασιλείου, ἀπευθύνων χαιρετισμὸν εἰς συνέδριον τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Κυπρίων Ἐπιστημόνων», ἐτόνισε, μεταξὺ ἄλλων, καὶ τὰ ἑξῆς:

«Πρὶν ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια, καὶ ἰδιαίτερα στὸν προηγούμενον αἰῶνα, ἡ σχέση τῆς ἐπιστήμης μὲ τὴν θρησκεία ἐθεωρεῖτο ἀπὸ πολλοὺς ὡς ἀντιφατικὴ. Σήμερα ὁμως, ἡ ἐπιστήμη ἔχει ἀναγνωρίσει τὴν ἀδυναμία της νὰ διεισδύσει πλήρως μέσα στὸ θαῦμα τῆς δημιουργίας ἢ νὰ βρεῖ τὴν ἀρχὴν ἢ τὸ τέλος τῶν πραγμάτων. Ἡ ἐπιστήμη σήμερα, εἴτε ἀσχολεῖται μὲ τίς ἰδιότητες τῶν μικροσκοπικῶν κβάντων εἴτε μὲ τίς μαζοὺς ὁπῆς τοῦ σύμπαντος ἢ ἀκόμα μὲ τίς πηγὲς τῆς ἀνθρώπινης σκέψης καὶ βούλησης, μᾶς ὁδηγεῖ νὰ αἰσθανόμαστε πῶς ἔντονα τὸ μυστήριον τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς.

»Δὲν ὑπάρχει ἀγεφύρωτο χάσμα μεταξὺ θρησκείας καὶ ἐπιστήμης. Ἡ ἁρμονικὴ συμβίωσή τους εἶναι καὶ δυνατὴ καὶ ἀπαραίτητη... Ὅσο καὶ ἂν προχωρήσει ἡ ἐπιστήμη, θὰ παραμείνει πάντα ἀκοιτῆς καὶ πολὺ σημαντικὸς χώρος γιὰ μεταφυσικὰ ἀνησυχίες καὶ γιὰ θρησκευτικὰ βιώματα.

»Ἐξ ἄλλου, ὁ ρόλος τῆς θρησκείας στὴν ἠθικὴ σφαῖρα, στὸν ἀγῶνα γιὰ κοινωνικὴ δικαιοσύνη, γιὰ τὴν συναδέλφωση τῶν ἀνθρώπων, γιὰ τὴν ἐξάλειψη τῶν μέσων μαζικῆς καταστροφῆς καὶ γενικὰ τῆς βίας καὶ τῶν πολέμων ὡς μέσων ἐπίλυσης διαφορῶν

γίνεται συνεχῶς πῶς φανερός καὶ πῶς ἀναγκαῖος. Ἡ δύναμη τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς προόδου πρέπει νὰ δαμάζεται καὶ νὰ κατευθύνεται ἀπὸ τίς ἀρχὲς τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

»Ἡ χριστιανικὴ παράδοση τῆς ἀγάπης, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς ἰσότητας καὶ τῆς συναδέλφωσης τῶν λαῶν καὶ τῶν ἀτόμων μπορεῖ νὰ προσφέρει πολλὰ στὸ σημερινὸ ἄνθρωπο, πού, παρὰ τὴν τεράστια ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνολογικὴ του πρόοδο, βλέπει τὰ προβλήματά του νὰ ἀξάνονται καὶ νὰ γίνονται πῶς δυσεπίλυτα.

Εἶναι τόσον σαφεῖς καὶ εὐστοχοὶ οἱ λόγοι οὗτοι, ὥστε τὰ σχόλια περιττεύουν. Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον, ἂν πάντες οἱ ἠγέται τῶν λαῶν εἶχον τοιαύτας ἀποφεις περὶ τῶν σχέσεων τῆς Θρησκείας πρὸς τὴν Ἐπιστήμην καὶ τὴν Ἠθικὴν.

Ἡ Ἀγία Γραφή ἀποδεικνύει τὴν Ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζιγῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Σπυρίδων, διὰ τῆς σπονδαιοτάτης μελέτης αὐτοῦ, ἥτις ἤρχισε νὰ δημοσιεύεται ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας», ἐπισημαίνει, ὅτι ἡ Ἑλληνικότης τῆς Μακεδονίας ἀποδεικνύεται οὐ μόνον διὰ τῶν κατὰ καιροὺς προβαλλομένων σχετικῶν ἱστορικῶν, φιλολογικῶν, ἐθνολογικῶν, ἀρχαιολογικῶν καὶ λοιπῶν ἐπιχειρημάτων, ἀλλὰ καὶ διὰ πολλῶν χωρίων τῆς Ἀγίας Γραφῆς (Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης), τὰ ὁποῖα ἱστορικῶς, ἐθνικῶς, πολιτιστικῶς καὶ γλωσσικῶς ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ ὑπ' αὐτῶν ἀναφερομένη Ἑλληνικὴ Μακεδονία ἀνήκει ὀργανικῶς εἰς τὴν ὁλόκληρη ἐκείνην, ἢ ὁποῖα ἐμψυχῶται ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης τῆς Μεταφράσεως τῶν Ὁ' καὶ τῆς Καινῆς

καὶ τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως»¹⁵¹. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀναλαμβάνει ὅλο σχεδὸν τὸ βᾶρος τῆς Ἐπανάστασης. «Δεξιόθεν μὲν τοῦ Λαοῦ, ὁ λόγιος Ῥήγας, ἀριστερόθεν δὲ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Γερμανός!»¹⁵², γράφει ὁ Ζαμπέλιος. Μάλιστα ὁ ἱστορικὸς θεωρεῖ διαδόχους τοῦ Ἰω. Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Μ. Βασιλείου «τὰ ἱερωμένα τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, πρόσωπα»¹⁵³.

Ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἐκκλησία τῶν ἡμερῶν του, ἔχει ἄποψη ὁ Ζαμπέλιος. Συγκεκριμένα ἀναφέρει ὅτι αὐτὴ ἀπαρτίζεται ἀπὸ «Ἑλληνες ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἀλλὰ μόνον τοῦ νῦν αἰῶνος, ἀλλὰ καὶ τῆς μέσης ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρχαίας ἔτι. Ἑλληνες τοῦ ἐνὸς καὶ ἀδιαίρετου, τοῦ συνόλου ἡμῶν πολιτισμοῦ»¹⁵⁴.

Ἀναμφισβήτητα θέλοντας νὰ καταδείξει τὴν ἐνότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ ἱστορικὸς, τονίζει ὅτι τίς δεήσεις τῆς ἐκκλησίας, τίς ἀκροάζονται ὅλα τὰ ἔνδοξα πρόσωπα τῆς Ἑλλάδας: οἱ πολεμιστὲς τῆς Τροίας καὶ τοῦ Μαραθῶνα, οἱ ὑπερασπιστὲς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰ παλληκάρια τοῦ Μεσολογίου!¹⁵⁵.

Γίνεται φανερὸ πλέον ὅτι ὁ Ζαμπέλιος ὑποστηρίζει ἀκράδαντα (καὶ) ἀνατρέχοντας στὴν ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴν μεγάλη συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἐνότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὑποστηρίζει ἀκράδαντα ὅτι ἡ ἐκκλησία ὑπῆρξε — καὶ εἶναι — ἐνοποιὸς δύναμη τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

(Τέλος)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΑΧ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

151. Βυζαντινὰ μελέται σ. 30-31.

152. Βυζαντινὰ μελέται σ. 694.

153. Ἄσματα δημοτικὰ σ. 99.

154. Ἄσματα δημοτικὰ σ. 118.

155. Ἄσματα δημοτικὰ σ. 161-162.

Διαθήκης, ὑπὸ τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ πνεύματος τοῦ Ἑλληνος Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὑπὸ τῆς ἀκραιφῶς ἐλληνικῆς ζωῆς τῶν πόλεων τῆς Μακεδονίας, πρὸς τὰς ὁποίας ἐλληνιστὶ ὀμιλεῖ καὶ γράφει ὁ Ἀπ. Παῦλος κ.τ.τ.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ζιχνῶν κ. Σπυρίδωνος ἐπιμελῆς συγκέντρωσις τῶν σχετικῶν χωρίων τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἡ ἐν καλλιτεχνικῷ παπύρω παρουσίαις αὐτῶν προσφέροντι σπουδαιότατην ἐθνικὴν ὑπηρεσίαν, διότι αὐτὴ ἡ Ἁγία Γραφή, ἥτις κέκτηται αἰώνιον κύρος καὶ εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν ἱερὸν βιβλίον ὀλοκλήρου τῆς Χριστιανικῆς Οἰκουμένης, προσφέρει ἀποδείξεις καθολικοῦ κύρους περὶ τῆς Ἑλληνικότητος τῆς Μακεδονίας. Ἡ ἀξία συγχαρητηρίων προσφορὰ αὐτῆ τοῦ Σεβασμιωτάτου πρέπει νὰ ἀξιοποιηθῆ καὶ καταστῆ εὐρύτατα γνωστὴ ὑπὸ τῶν ἐλληνικῶν διπλωματικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ὑπὸ πάντων, ὅσοι μετέχουν καὶ θὰ μετέχουν τοῦ ἀγῶνος ἐναντίον τῶν παραχαρακτῶν τῆς Ἱστορίας, οἱ ὅποιοι ἐπιδιώκουν τὴν συρρίκνωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ τοῦ Ἐθνομάρτυρος Αἰμιλιανοῦ.

Ἡ Ἱ. Μητρόπολις Γρεβενῶν εἶχε τὴν λαμπρὰν πρωτοβουλίαν νὰ οργανώσῃ προσφάτως ἐορταστικὰς ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ καὶ τοῖς ἀποκαλυπτηρίοις τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Γρεβενῶν Αἰμιλιανοῦ.

Ὡς ἐτόνισεν ἐν σχετικῷ μηνύματι ὁ οργανώσας τὰς ἐκδηλώσεις ταύτας Σεβ. Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Σέργιος, «τὸ γεγονός τῆς ἡρωικῆς θυσίας τοῦ Ἐθνομάρτυρος Αἰμιλιανοῦ προβάλλει ἐνώπιόν μας τὰς ἠθικὰς ἀξίας τῆς πίστεως εἰς τὸν Θεὸν καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Πατρίδα, ἀξίας δηλαδή, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν μακρόχρονον περιπέτειαν τοῦ Γένους μας τὴν περίοδον τῆς τουρκοκρατίας ἔθρεψαν τὴν ἐλληνικὴν διακρίσιν καὶ ὑψώθησαν ὡς ἀδιαπέραστα καὶ ἀκαταμάχητα τείχη ἀντιστάσεως εἰς τὰς ἀπανθρώπους βαρβαρικὰς πιέσεις.

Ἡ Ἐθνη ζοῦν, δημιουργοῦν καὶ μεγαλοφυοῦν μόνον ὅταν γνωρίζουν ὄχι ἀπλῶς νὰ κερδίσουν μὲ τὴν ἀνδρείαν τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν διαφυλάττουν καὶ ἀπολαμβάνουν μὲ τὴν ἀρετήν.

Ἀὐτὸ τὸ μήνυμα ἔρχεται ὡς ἀπαλή αὔρα ἀπὸ τὴν θυσίαν τῆς σφαγῆς τοῦ Ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Γρεβενῶν Αἰμιλιανοῦ. Εἶναι τὸ μήνυμα, τὸ ὁποῖον — ὅπως τότε — καὶ σήμερον ἀλλὰ καὶ πάντοτε ἠμπορεῖ νὰ στηρίξῃ τὸ Ἔθνος μας».

Ὁ Σεβασμιώτατος, ἀναφερόμενος ἐν τῷ αὐτῷ μηνύματι εἰς τὴν καθ' ὅλον σημασίαν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων καὶ τῆς ἱστορικῆς μνήμης, ὑπογραμμίζει, ὅτι «τὰ ἱστορικὰ γεγονότα εἶναι δηλωτικὰ ὀρόσημα τῆς πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς ὑποδομῆς ἐκάστου λαοῦ. Ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν καὶ μελέτην αὐτῶν τῶν ἐμπειριῶν ὀδηγούμεθα εἰς τὰς βαθύτερας ρίζας τῶν ἠθῶν καὶ τῶν παραδόσεων, ἀνακαλύπτουμεν τὰς δομὰς ἐνός Ἐθνους. Ἡ ἀλήθεια αὐτὴ ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς τοὺς Νεοέλληνας μοναδικὴν εὐκαιρίαν ἀναβαπτισμοῦ

καὶ ἀναθεωρήσεως τῆς ἀτομικῆς καὶ ἐθνικῆς μας πορείας, ἐνῶ ἡ παλαιότερα καὶ ἡ πρόσφατος μνήμη, μᾶς βοηθοῦν νὰ γνωρίσωμεν τὸν χαρακτήρα, τὴν ποιότητα καὶ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τῆς φυλῆς μας».

Ἀνέγερσις Ὁρθοδόξων Ἑλληνικῶν Ἱ. Ναῶν ἐν Δυτικῇ Γερμανίᾳ.

Πλήθῃ Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων συνεκεντρώθησαν τὴν Κυριακὴν 8ην Ὀκτωβρίου ἐ.ε. ἐν Λυντεσάιντ (Lüdenscheid) τῆς Δυτικῆς Γερμανίας, ἵνα μετασχόν τῆς τελετῆς τῆς θεμελιώσεως τόσον τοῦ νέου Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ὅσον καὶ τοῦ παρακειμένου τεραστίου Πνευματικοῦ Κέντρον, ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ πραγματοποιῶνται αἱ πνευματικαί, κοινωνικαὶ καὶ ψυχαγωγικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς Ἑλληνορθοδόξου Ἐνορίας τῆς πόλεως.

Ἀμφότερα τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα, ἅτινα ἀνεγείρονται μερίμνῃ τοῦ δραστηρίου αἰδεσιμολ. πρωτοπρεσβυτέρου καὶ καθηγητοῦ κ. Πολυεὐκτου Γεωργακάκη, θεμελιώθησαν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γερμανίας καὶ Ἐξάρχου Κεντρῶς Ἐυρώπης κ. Ἀύγουστίνου, ὁ ὁποῖος καταβάλλει, ὡς γνωστόν, σημαντικὰς προσπάθειαις διὰ τὴν προβολὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῇ Δύσει, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων τῆς Δ. Γερμανίας καὶ διὰ τὴν ἀνάγερσιν ἐν αὐτῇ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῶν Ναῶν. Ὁ Σεβασμιώτατος ἔχει διακηρύξει χαρακτηριστικῶς τὰ ἑξῆς: «Βοηθεῖστε νὰ χτίσωμε τὶς Νέες Πατριδες, τοὺς Νέους Παρθενῶνες, τὶς Νέες Ἀκροπόλεις. Οἱ Ἐκκλησίαι καὶ τὰ Πνευματικὰ Κέντρα στὴν Ἱερά μας Μητρόπολιν θὰ βάλουν φρόνον στὸν κατήφορον τῆς ἀνηθικότητος. Μέσα στὶς Ἐκκλησίας μας θὰ μέינוμε γιὰ πάντα Ἑλληνας καὶ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί».

Ἐυχόμενοι διὰ τὴν εὐδόωσιν τῆς ὥραίας αὐτῆς προσπάθειας, ἐκφράζομεν συγχρόνως τὴν χαρὰν μας διότι καὶ ἐκτὸς Ἑλλάδος, εἰς διαφόρους Ἑλληνορθοδόξους κοινότητας τῆς Διασπορᾶς (ἐν Ἐυρώπῃ, Ἀμερικῇ κ.λπ.) ἀνεγείρονται ἱεροὶ Ναοὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, τοῦ Ἁγίου αὐτοῦ τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

Τιμητικὴ διάκρισις διὰ πολῦτιμον προσφορὰν.

Ὁ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης κ. Σεβαστιανοῦ προεδρευόμενος «Πανελλήνιος Σύνδεσμος Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος» ἐτίμησε πρό τιμῶν μηνῶν διὰ τιμητικοῦ διπλώματος καὶ ἀνηγόρευσε εἰς ἐπίτιμον μέλος του τὸν διακριθέντα εἰς ἐθνικοὺς ἀγῶνας πολὺν Στρατηγὸν Ἀναστάσιον Χομπίτην διὰ τὴν πολῦτιμον προσφορὰν του ὡς Ὀπλαρχηγοῦ εἰς τὸν πρὸ 75 ἐτῶν γενόμενον Ἀυτονομιακὸν Ἀγῶνα τῆς Βορείου Ἡπείρου. Τὸ γεγονός τοῦτο ὑπομνησθεταί

ἐν πολυσελίδῳ καλλιτεχνικῷ βιβλίῳ, ἐκδοθέντι ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου τούτου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Βόρειος Ἡπειρος μάχεται — Ἐκδηλώσεις γιὰ τὰ 75 χρόνια ἀπ' τὴν ἀνακήρυξη τῆς αὐτονομίας».

Ἡ πρὸς τὸν στρατηγὸν Χομπίτην τιμητικὴ διάκρισις ἐπραγματοποιήθη κατὰ τὴν διάρκειαν ἐκδηλώσεως ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ «Παρουσός» (εἰς ἔνδειξιν τιμῆς, σεβασμοῦ καὶ βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης διὰ τοὺς ἐθνικούς του ἀγῶνας — καὶ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ, πρὸς ὄλους τοὺς ἡρωϊκούς Ἱερολοχίτας τοῦ αὐτοῦ ἀγῶνος, τοὺς τυχὸν ἐπιζῶντας) (σελ. 42).

Συγχρόνως, ὁ «Πανελλήνιος Σύνδεσμος Βορειο-ἠπειρωτικοῦ Ἀγῶνος» «καλεῖ τοὺς μὲν νέους νὰ διαχθοῦν ἀπὸ τὴν γνησίαν φιλοπατριάν καὶ τὸ ἀπαράμιλλον ἐθνικὸν ἦθος τοῦ Στρατηγοῦ, τὴν δὲ Πολιτείαν νὰ προσφέρῃ τοιαῦτα ὑποδείγματα καὶ ἰδανικά εἰς τὴν σημερινὴν παραπαίονσαν νεότητα, ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ δημιουργηθῇ νεότης ὑψηλοῦ ἐθνικοῦ, ἠθικοῦ καὶ χριστιανικοῦ φρονήματος, ἀνταξία τῶν ἡρωϊκῶν προγόνων τῆς φυλῆς μας καὶ ἐλπίς τοῦ μέλλοντος τῆς πατρίδος μας».

Ἐνδιαφέρον διὰ τὴν διοίκησιν τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ὁρθῶς καὶ εὐστόχως ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Γ. Μαντζαρίδης ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὴν «Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν» ἐξαιρεῖ τὰ ἐν αὐτῇ δημοσιευόμενα ἄρθρα τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. Μακαρίου Βασιλά, τὰ ὅποια ἀναφέρονται «σὲ σημερινούς καὶ κρισίμους τομεῖς τῆς συγχρόνου κοινωνίας, ὅπως εἶναι αὐτὸς τῆς Διοικήσεως τῶν Ἐπιχειρήσεων. Οἱ ἐπαναστατικὲς ἀλλαγές καὶ ἀναδιαρθρώσεις, πὸν σημειώθηκαν καὶ σημειῶνονται στὴ σύγχρονη κοινωνικὴ ζωὴ, ἀπαιτοῦν ὄχι ἀπλῶς κάποιον ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ ἔντονη καὶ συστηματικὴ ποιμαντικὴ φροντίδα ἀπὸ τοὺς λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας».

Ἐκ τῆς ἐπόψεως ταύτης τὰ μνημονευθέντα ἄρθρα, ὡς προσθέτει ὁ Καθηγητὴς κ. Γ. Μαντζαρίδης, «ἀποτελοῦν σημαντικὴ συμβολή, ἀλλὰ καὶ πρόκληση γιὰ μιὰ εὐρύτερη προσέγγιση τῆς σύγχρονης κοινωνικῆς προβληματικῆς. Ὁ οικονομικὸς ἄνθρωπος πὸν βασιζέται κυρίως στοὺς μισθοὺς καὶ στὰ σχετικὰ οικονομικὰ κίνητρα, ἀποτελεῖ γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἕνα μοναδικὸ καὶ ἀνεπανάληπτο πρόσωπο 'κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν' τοῦ Θεοῦ, πὸν πρέπει νὰ βρεῖ τὴν καταξίωση καὶ τὴν ἐλευθερίαν του μέσα ἀπὸ τίς ποιμιλομορφες ἀλλοτριώσεις καὶ δεσμεύσεις τῆς κοινωνίας».

Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν, ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἄρθρα, τὰ ὅποια μαρτυροῦν τὰς εἰδικὰς γνώσεις καὶ σπουδὰς τοῦ πατρὸς Μακαρίου Βασιλά, ἀποδεικνύουν ὅτι πάντες οἱ τομεῖς τοῦ πολιτισμοῦ, ἀκόμη καὶ ὁ οικονομικοτεχνικός, πρέπει νὰ ἐμφυώνονται ὑπὸ τῶν χριστιανικῶν κοινωνικῶν ἀρχῶν.

Ταπεινώνουν τὴν γυναικεῖαν προσωπικότητα.

Ὁ τ. Ὑπουργὸς Προεδρίας κ. Ἀθ. Κανελλόπουλος, παρουσιάσας τὰς προτάσεις του περὶ τῆς λειτουργίας τῆς κρατικῆς τηλεόρασεως, κατήγγειλε, πρὸς τοὺς ἄλλοις, τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον εἰς τὰς διαφόρους διαφημίσεις ὑποβιβάζονται ἢ προσωπικότης καὶ ἢ ἀξιοπρέπεια τῆς γυναικός. «Εἶναι ἀναμφισβήτητο γεγονός, — τονίζει — ὅτι ἡ διαφήμιση στὴ σημερινὴ τηλεόραση πλήττει κατ' ἐξοχὴν τὴ γυναῖκα. Ὁ καταναλωτισμὸς, ἡ θέση τῆς στήν παραγωγή καὶ τὴν κοινωνία, οἱ διακρίσεις στὴν ἐργασία, ἡ χρησιμοποίηση τοῦ σώματός της ὡς μέσου ἔλξης τῆς προσοχῆς, ἡ μεταχείρισή της ὡς ἀντικειμένου... Ἀλλὰ τὸ πιὸ ἐξοργιστικὸ στὴ μεταχείριση τῆς γυναίκας εἶναι ἡ σεξουαλικὴ ἐκμετάλλευση στὴ διαφήμιση... Νὰ διαφημίζεις πορτοκαλάδες, κρασιά, ποτὰ... κ.λπ. καὶ νὰ ντύνεις τὴ διαφημιστρία γυμνή; εἶναι ἀνεξήγητο. Ἡ σαρκικὴ πρόκληση συγκεντρώνει τὴν προσοχὴν στὸ ἐνδιαφέρον σημεῖο καὶ ὄχι στὸ ἀντικείμενο πώλησης. Πρόκειται γιὰ ἕνα ταπεινωτικὸ - σιωπηρὸ ἐμπόριο σώσας, ὅπου ἡ γυναῖκα γίνεται ἡ ἀνεκπλήρωτη ὑπόσχεση ἡδονῆς γιὰ τὴν ἔλξη τῶν ἀφελῶν...».

Τὸ καταγγελλόμενον ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου πολιτικοῦ, ὅπερ ἔχει ἐπισημανθῆ καὶ ἄλλοτε κατὰ τὸ παρελθόν, θὰ ἔπρεπε νὰ συνενώσῃ πάσας τὰς «φεμινιστικὰς» κινήσεις εἰς ἀληθὴ ἐκστρατείαν ἐναντίον τῶν ἀπαραδέκτων αὐτῶν διαφημίσεων, αἱ ὁποῖαι ταπεινώνουν καὶ προσβάλλουν τὴν γυναικεῖαν προσωπικότητα. Ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ μερικὰ «φεμινιστικὰ» σωματεῖα ἀσχολοῦνται, ὡς μὴ ὄφειλε, περὶ τὴν καταπολέμησιν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι τονίζουν ὅτι ἡ ἔκτρωσις εἶναι φόνος καὶ βλάπτει ἀνεπανορθώτως τὴν γυναῖκα.

«ΠΑΝΤΑ ΤΑ ἘΘΝΗ»

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία μὲ τὸ εἰδικὸ ἱεραποστολικὸ περιοδικὸ «Πάντα τὰ Ἐθνη»

* πληροφροεῖ ὑπεύθυνα γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο πὸν ἀσκεῖ σήμερα ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία,

* περιγράφει τὸ περιβάλλον μέσα στὸ ὁποῖο ἀσκεῖται ἡ ἱεραποστολή.

Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομητὲς μποροῦν νὰ στείλουν τὴν ἐτήσια συνδρομὴ τους (300 δρχ.) στὴ διεύθυνση:

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος — «Πάντα τὰ Ἐθνη», Ἰω. Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. 7212.112.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών

Ο Αρχιμ. Αλέξιος Βρυώνης νέος Πρωτοσύγκελλος τής Αρχιεπισκοπής Αθηνών.

Με απόφαση του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ τοποθετήθηκε νέος Πρωτοσύγκελλος τής Αρχιεπισκοπής Αθηνών ο Πανος. Αρχιμ. Αλέξιος Βρυώνης.

Ο Αρχιμ. Αλέξιος γεννήθηκε το 1944 στον Πειραιά και είναι κεφαλληνιακής καταγωγής. Σπούδασε θεολογία στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, από την οποία αποφοίτησε το 1972. Το 1967 έκαρθε μοναχός από τον Σεβ. Μητροπολίτη Κορίνθου κ. Παντελεήμονα, το 1967 χειροτονήθηκε διάκονος από τον άείμνηστο Μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως κυρό Χριστοφόρο και το 1972 πρεσβύτερος και προχειρίστηκε σέ άρχιμανδρίτη από τον άείμνηστο Μητροπολίτη Πειραιώς κυρό Χρυσόστομο. Υπηρέτησε ως έφημέριος στους Ί. Ναούς Αγίου Νικολάου και Αγίου Σπυρίδωνος Πειραιώς και από τον Μάιο 1984 είναι Προϊστάμενος του Ί. Ναού Αγίου Παντελεήμονος Αχαρνών. Χρημάτισε Γραμματεΰς τής Ί. Μητροπόλεως Πειραιώς κατά την περίοδο 1972 - 1983 και Γραμματεΰς τής Συνοδικής Έπιτροπής έπί τής Κοινωνικής Προνοίας και Ευποιίας κατά τό χρονικό διάστημα 1984 - 1989, ως και Αρχιεπιφύλαξ τής Ί. Συνόδου τήν ίδια περίοδο. Έλαβε μέρος σέ διάφορες εκκλησιαστικές άποστολές στο έξωτερικό και διακρίνεται γιά τήν πραότητα, τήν ίεροπρέπεια, τό όρθόδοξο ήθος, τό εύπροσήγορο και τίσ διοικητικές του ικανότητες.

(Άπό τό Γραφείο Τύπου τής Αρχιεπισκοπής Αθηνών).

Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Μέ τήν εύκαιρία τής μνήμης του άγ. Διονυσίου του Άρεοπαγίτου ή Ί. Μητρόπολις Δημητριάδος ώργάνωσε κι έφέτος τήν έτήσια εκδήλωσή της πρós τμήν του νομικού κόσμου τής περιοχής της. Δικαστικοί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, δικαστικοί έπιμελητές και δικαστικοί υπάλληλοι έδωσαν τό παρών, τόσο στον άρχιερατικό Έσπερινό που τελέσθηκε τήν παραμονή στον άγ. Νικόλαο Βόλου, όσο και στη γενική σύναξη στην αίθουσα του Πνευμ. Κέντρου, όπου κεντρικός όμιλητής ήτο ό άρεοπαγίτης κ. Δημ. Τζούμας. Τόν όμιλητήν παρουσίασε στο άκροατήριο ό Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Χριστόδουλος.

Η όμιλία του κ. Τζούμα περιεστράφη γύρω από τό φαινόμενο τής έπιστροφής εις Χριστόν πολλών σημερινών ανθρώπων, οί όποιοι άπογοητευμένοι από τήν σύγχυση και τά άδιέξοδα τής ζωής, άναζητούν έρείσματα εις τήν πίστιν. Με θάσιν τά θιογραφικά στοιχεία του έορταζόμενου άγίου ό όμιλητής έκανε προεκτάσεις στη σημερινή έποχή, και ανέφερε πολλά παραδείγματα από τόν δικαστικόν κλάδον, όπου παρα-

τηρείται, ιδίως κατά τά τελευταία αυτά χρόνια, μεγάλη στροφή πρós τίσ πνευματικές άξίες τής Όρθοδοξίας. Η όμιλία του κ. Τζούμα ειχε τόν χαρακτήρα μιås όμολογίας Χριστού, που με παρρησίαν και τόλμην έδóθη ένώπιον πάντων.

Έτηκολούθησε διάλογος, τόν όποιον διηύθυνεν ό Σεβ. στην διάρκειαν του όποίου έγινε άναφορά και σέ παρόμοια στροφή και άλλων κλάδων έπιστημόνων και άκολούθησε δεξίωση. Ήταν παρόντες μεταξύ άλλων ό κ. Δανιήλ, Πρόεδρος Πρωτοδικών, ό κ. Εϋ. Άγγελής, Πρόεδρος Διοικητικών Δικαστηρίων, ό κ. Δ. Γιαμούζης, εισαγγελεΰς Βόλου, ό κ. Άγης. Μακρυγιάννης, Πρόεδρος του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου κ.λπ.

Ίερά Μητρόπολις Ίερισσού, Αγίου Όρους και Άρδαμερίου

Μέ έπιτυχία ή Ί. Μητρόπολις Ίερισσού ώργάνωσε τό 1ο Γενικό Συνέδριο Νεότητας, γιά νέους Λυκείου και φοιτητάς, στο Ζαγκλιβέρι τήν Κυριακή 1η Όκτωβρίου, με θέμα: «Στά ίχνη τής άγίας Άκυλίνας».

Τό συνέδριο αυτό ήταν γιά όλη τήν Μητρόπολη. Έίχαν προηγηθί 3 κατά τόπους συνέδρια γιά τούς νέους Γυμνασίου - Λυκείου. Οί συναντήσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια του έτους Νεότητας, που έχει χαρακτηρισθί τό 1989 από τόν Σεβ. Μητροπολίτη μας κ. Νικόδημο.

Τό συνέδριο έγινε στον νεόδημο Ίερό Ναό τής Αγίας Νεομάρτυρος Άκυλίνας Ζαγκλιβερίου. Διαλέχθηκε ό τόπος του μαρτυρίου της, γιά νά προβληθί ή Άγ. Άκυλίνα σαν πρότυπο πρós τούς νέους τής έποχής μας.

Τό πρωτό οί νέοι παρακολούθησαν τήν Θεία Λειτουργία. Στη συνέχεια ό Σεβ. Μητροπολίτης κήρυξε τήν ένάρξη τών εργασιών. Στο συνέδριο άπηύθυνε χαιρετισμό ό πρωτοπρεσβύτερος π. Άναστάσιος Θεολόγου σπουδαίος πνευματικός ό και κτήτορας του Ίερού Ναού Αγίας Άκυλίνας. Στην πρώτη συνεδρίαση ό Ίεροκήρυξ Αρχιμ. Χρυσόστομος Μαϊδώνης εισηγήθηκε τό θέμα: «Η ζωή τής άγίας Άκυλίνας στη ζωή τών νέων». Η συζήτηση στράφηκε σέ δύο θέματα: α) ή καθαρότητα τής ζωής, ως ό άληθινός τρόπος ζωής, β) ή καθοδήγηση τών νέων σήμερα, οί φορείς καθοδήγσεως, ή άνάγκη πνευματικής καθοδηγήσεως.

Τό μεσημέρι όλοι οί νέοι - σύνεδροι κάθισαν σέ κοινό τραπέζι, που έτοίμασαν οί εύσεβείς κυρίες τής ένορίας.

Στην άπογευματινή συνεδρίαση μίλησε ό Θεολόγος καθηγητής κ. Χρ. Μήτσιου με θέμα: «Η μαρτυρία τών χριστιανών νέων στη σύγχρονη έποχή». Συζητήθηκε ή άνάγκη τής μαρτυρίας και ή πνευματική και λειτουργική ζωή σαν προϋπόθεση τής σωστής μαρτυρίας. Έπισημάνθηκαν έπίσης τά αίτια τής δειλίας τών χρι-

σιανών σήμερα και ή ανάγκη νά δώσουν πρώτοι οι κληρικοί και οι χριστιανοί την χριστιανική μαρτυρία τους. Προβλήθηκαν οι "Άγιοι σάν τά άληθινά πρότυπα για την ζωή τους.

Τοῦ συνεδρίου προήδρευσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Νικόδημος, πού άπαντοῦσε εὔστοχα στίς ἐρωτήσεις τῶν νέων. Στό συνέδριο συμμετείχαν 100 νέοι Λυκείου καί Φοιτητάί ἀπό τήν Μητρόπολη Ἱερισσοῦ. Τίς συνεδριάσεις παρηκολούθησαν πολλοί ἱερεῖς, θεολόγοι, καθηγηταί, κατηχηταί, καί ἄλλοι συνεργάτες τῆς Μητροπόλεως.

Μετά τόν Ἑσπερινό στήν πλατεία τοῦ Ζαγκλιβερίου ή χωροδία τῶν κοριτσιῶν τῆς Ἁδελφότητος «Χριστιανική Ἑλπίς», τραγούδησαν χριστιανικά τραγούδια. Με τόν τρόπο αὐτό ἔδωσαν τήν δική τους χριστιανική μαρτυρία, καί ἐνθουσίασαν ὄλους πού τήν παρακολούθησαν.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Όπως κάθε χρόνο, ἔτσι κι ἐφέτος Ἄντιπροσωπεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παραβρέθηκε στή θρονική Ἑορτή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης, μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἑορτῆς τῶν Πρωτοκορυφαίων Ἄποστόλων Πέτρου καί Παύλου.

Ἡ Ἄντιπροσωπεία ἐφέτος ἀπετελεῖτο ἀπό τόν Σεβ. Μητροπολίτη Φιλαδελφείας κ. Βαρθολομαῖο, Διευθυντή τοῦ Ἰδιαίτερου Πατριαρχικοῦ Γραφείου, τόν Θεοφ. Ἐπίσκοπο Ἄπαμείας κ. Σπυρίδωνα πού διακονεῖ στή Ρώμη καί τόν Πανοσ. Μέγα Ἀρχιδιάκονο κ. Δημήτριο.

Τό πρωί τῆς Τετάρτης, 28ης Ἰουνίου, ή Πατριαρχική Ἄντιπροσωπεία συνεργάσθηκε μέ τό Ἰοντιφικό Συμβούλιο (ἄλλοτε Γραμματεία) γιά τήν προώθηση τῆς Χριστιανικῆς Ἐνότητος ἐπάνω σέ θέματα διμεροῦς καί παγγιχριστιανικοῦ ἐνδιαφέροντος καί ἔγινε μεταξύ τῶν δύο πλευρῶν ἀνταλλαγή πληροφοριῶν καί ἐμπειριῶν. Τήν ἴδια μέρα τό μεσημέρι ή Ἄντιπροσωπεία, ἀνταποκρινομένη σέ πρόσκλησι τοῦ Σεβ. Καρδινάλιου Βίλλεμπραντς, Προέδρου τοῦ ὡς ἄνω Συμβουλίου, ὁ ὁποῖος γιόρταζε τήν 25ῆ ἐπέτειο τῆς χειροτονίας του σέ ἐπίσκοπο, παρεκάθησε σέ ἐπίσημο γεῦμα στό Ὀλανδικό Κολλέγιο, παρουσία τοῦ Σεβ. Καρδινάλιου κ. Αὐγουστίνου Καζαρόλι, Πρωθυπουργοῦ τοῦ Βατικανοῦ, ἄλλων Καρδινάλιων, Ἀρχιερέων, τοῦ Πρέσβευος τῆς Ὀλλανδίας παρὰ τῆ Ἁγία Ἐδρα καί πολλῶν ἄλλων προσωπικοτήτων. Στά ἐπιδόρπια μεταξύ ἄλλων μίλησε καί ὁ Μητροπολίτης κ. Βαρθολομαῖος, διαβιθῶσας πρὸς τόν ἑορτάζοντα τὰ συγχαρητήρια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί ἐπιδώσας εἰς αὐτόν Γράμμα καί ἀναμνηστικό δῶρο τοῦ Πατριάρχου.

Τήν Πέμπτη τό πρωί ή Πατριαρχική Ἄντιπροσωπεία παρέστη ἀπό ἰδιαίτερας ἐπισήμου θέσεως στήν πανηγυρική λειτουργία πού τέλεσε ή Α.Α. ὁ Πάπας στόν Ἅγιο Πέτρο, παρουσία πολλῶν Καρδινάλιων, ἄλλων Ἱεραρχῶν, τοῦ παρὰ τῷ Βατικανῷ Διπλωματικοῦ Σώματος, πολλῶν μοναχῶν καί μοναζουσῶν καί χιλιάδων λαοῦ, πού χειροκρότησε ζωηρά ὅταν ὁ Πάπας στήν ὁμιλία του ἀνέφερε τὰ ὀνόματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου καί τοῦ ἐπικεφαλῆς

τῆς Ἄντιπροσωπείας Μητροπολίτου Βαρθολομαίου καί πάλιν ὅταν ἐν συνεχείᾳ εὐχήθηκε νά ἔλθῃ σύντομα ή ἡμέρα τῆς πλήρους κοινωνίας τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν.

Μετά τήν ὁμιλία τοῦ ή Α.Α. ὁ Πάπας ἐπέθεσε τό πάλλιο ἐπὶ τῶν νεωστὶ ὀνομασθέντων 14 Μητροπολιτῶν - Ἀρχιεπισκόπων ἀπό διάφορες χῶρες τοῦ κόσμου, οἱ ὁποῖοι καί συλλειτούργησαν μαζί του.

Τήν κατάλληλη στιγμή ὁ Ἀρχηγός τῆς Πατριαρχικῆς Ἄντιπροσωπείας ὀδηγήθηκε στό περίφημο ἀλτάριο τοῦ ΜΠΕΡΝΙΝΙ, ὅπου ἀντάλλαξε τόν ἀσπασμό τῆς ἀγάπης μέ τόν Πάπα.

Στό τέλος τῆς θείας Λειτουργίας ὁ Πάπας μέ τόν Μητροπολίτη Φιλαδελφείας καί τούς νέους Μητροπολίτας κοτέθηκαν καί προσκύνησαν στόν τάφο τοῦ ἐορταζομένου Ἄποστόλου Πέτρου.

Ὁ Πάπας τόσο κατὰ τήν εἴσοδο ὅσο καί κατὰ τήν ἐξοδό του ἀπό τῆ Βασιλική τοῦ Ἁγίου Πέτρου χαιρέτισε διά κλίσεως τῆς κεφαλῆς τήν παρισταμένη Ἄντιπροσωπεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τό μεσημέρι τῆς ἰδίας ἡμέρας ἔγινε στό Παπικό Ἀνάκτορο ή ἰδιαίτερα ἀκρόασις τῆς Πατριαρχικῆς Ἄντιπροσωπείας, κατὰ τήν ὁποία ἀντηλλάγησαν ἐόρτιοι λόγοι καί ἀναμνηστικά δῶρα μεταξύ τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα καί τῆς Ἄντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὁ Μητροπολίτης Φιλαδελφείας ἐπέδωκε στήν Α. Ἀγιότητα προσωπικό μήνυμα τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καί τοῦ προσέφερεν ἐκ μέρους του ἀντίγραφον εἰκόνας τοῦ ἸΓ' αἰῶνος, πού φυλάσσεται στή Μονή τοῦ Σινᾶ καί πού παριστάνει τούς Πρωτοκορυφαίους Ἄποστόλους ἔχοντας στό μέσον τόν Πρωτόκλητο Ἄποστολο Ἄνδρέα.

Ἐπηκολούθησε ἐόρτιο γεῦμα πού παρέθεσαν ή Α. Α. ὁ Πάπας στήν Πατριαρχική Ἄντιπροσωπεία σπὰ ἰδιαίτερα δῶματά του στό Παπικό Ἀνάκτορο.

Ἡ Ἄντιπροσωπεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπισκέφθηκε κατὰ τήν ἐν Ρώμη παραμονή τῆς καί τόν Ἐξοχ. Πρέσβυ τῆς Τουρκίας παρὰ τῷ Βατικανῷ κ. Σελτσούκ Κορκοῦτ.

(Ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου)

Ἱερά Μητρόπολις Αὐστρίας

Ἐκατόν εἴκοσι ἐκκλησιαστικοί ἡγέται καί θεολόγοι, ἐν οἷς 19 Ὀρθόδοξοι καί 10 Ρωμαιοκαθολικοί, οἵτινες ἀποτελοῦν τήν Ὀλομέλειαν τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καί Τάξις» (Faith and Order) τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, περιστοιχούμενοι ὑπό πενήτηντα συμβούλων ή παρατηρητῶν, συνήλθον ἐν Βουδαπέστη μεταξύ 9ης καί 20ῆς Αὐγούστου 1989 εἰς τήν τακτικήν, ἀνά τετραετία, Γενικήν Συνέλευσίν των.

Κατὰ τήν ἐναρκτήριον συνεδρία τῶν τῆ 10ῆς Αὐγούστου 1989 ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως κ. Μιχαήλ, Βοηθός Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αὐστρίας καί Ἐξαρχίας Ἱταλίας καί Οὐγγαρίας, ἐκπροσωπῶν τόν Σεβ. Μητροπολίτην Αὐστρίας κ. Χρυσόστομον, ἀπήθυνε πρὸς τὰ μέλη τῆς Ὀλομελείας τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καί Τάξις» χαιρετισμόν, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

«Προερχόμενος ἐκ Βιέννης, ἔχω τήν τιμὴν καί τήν χα-

ρὰν νὰ Σᾶς διαβιβάσω τὸν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Αὐστρίας κυρίου Χρυσοστόμου, εἰς τὴν ἀρμοδιότητα καὶ κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου, ὡς Ἐξάρχου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τὴν Οὐγγαρίαν, ὑπάγεται ἢ εἰς τὴν ἱστορικὴν ταύτην χώραν Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία.

»Ἡ Ἐπιτροπὴ «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἀνήκει, ἀσφαλῶς, εἰς τοὺς σκαπανεῖς τῆς συστηματικῆς καὶ συνεποῦς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, μὲ ἐνεργὸν ρόλον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ συνεχῆ συνεργασίαν τῶν ἄλλων ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

»Τὸ θεοφιλὲς ἔργον Σας, ἀγαπητοί, εἶναι μεγάλης σημασίας καὶ ἀξίας διὰ τὴν Θεολογίαν, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ποιμαντικὴν αὐτῆς μέριμναν, διότι ἡ δρᾶσις τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» ἀποτελεῖ σπουδαῖον καὶ ἀξιόλογον παράγοντα προαγωγῆς τοῦ οἰκουμενικοῦ πνεύματος καὶ πραγματοποιήσεως τοῦ θελήματος τοῦ Κυρίου «ἵνα πάντες ἐν ὧσι» (Ἰω. 17,21). Διὰ τοῦτο ἔχετε τὴν εὐγνωμοσύνην ὄλων τῶν ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ἐμφορουμένων χριστιανῶν.

»Ἐξ ὀνόματος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Αὐστρίας καὶ Ἐξάρχου Ἰταλίας καὶ Οὐγγαρίας, καὶ προσωπικῶς, Σᾶς εὐχομαι πλουσίαν τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ πᾶσαν ἐπιτυχίαν ἐνταῦθα καὶ μελλοντικῶς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τὸ μεγαλύτερον σοβιετικὸν περιοδικὸν «NOVIJ MIR» (Νέος Κόσμος) θὰ δημοσιεύσῃ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος ἔργα τῶν ὀρθοδόξων διανοητῶν Σεργίου Μπουλγκάνωφ, Νικολάου Μπερδιάγεφ καὶ ἄλλων. Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐδημοσιεύθησαν τὰ ἔργα τοῦ Βλαδιμήρου Σολόβιεφ καὶ οἱ ἀναγνώσται ζητοῦν νὰ γνωρίσουν εὐρύτερον τὰ ἔργα τῶν ὀρθοδόξων φιλοσόφων ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Ἔχει προγραμματισθῆ καὶ ἡ ἐκτύπωσις τῶν ἔργων τῶν Σολζενίτσιν, Ναμπόκοφ καὶ Μπρόντσκι. Τὸ περιοδικὸν «NOVIJ MIR» ἐκδίδεται εἰς 1.630.000 ἀντίτυπα καὶ, ἐπειδὴ εἶναι πολυσέλιδον, δημοσιεύει καὶ ὀλόκληρα μυθιστορήματα.

— Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ἔστειλεν εἰς τὴν Τεχεράνην τὸν ἱερέα Στέφανον Ἐθνικὸν διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διακονίαν μερικῶν ἑκατοντάδων χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι ζοῦν εἰς τὴν πόλιν καὶ τὰς περὶ αὐτῆς περιοχάς. Εἰς τὴν Τεχεράνην ὑπάρχει ὁ ἱ. ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὁ ὁποῖος θὰ ἀνακαινισθῆ. Εἰς ὀλόκληρον τὸ Ἰράν ἀποκαθίσταται ὁ θρησκευτικὸς βίος τῶν χριστιανῶν, ἐπειδὴ ἐχαλάρωσεν αἰσθητικῶς ἡ πίεσις τῶν μουσουλμάνων.

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ Εἰς τὴν Οὐγγαρίαν

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Οὐγγαρίας ὁ μοναχισμὸς γνωρίζει ἐκ νέου τὴν ἐλευθερίαν μετὰ τὴν κατάργησιν ὑπὸ τῶν οὐγγρικῶν ἀρχῶν νόμου, ὁ ὁποῖος ἀπηγόρευε τὸν μοναχισμὸν. Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ μοναχισμοῦ ἤρχισεν εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὸν Δεύτερον Παγκόσμιον πόλεμον. Σήμερον εἰς τὴν Οὐγγαρίαν θεωρεῖται ὅτι ὁ μοναχισμὸς δύναται νὰ ἔχη θετικὸν ρόλον ὄχι μόνον διὰ τὸν ἐκκλησιαστικόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν κοινωνικὸν βίον.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Κ Λ Η Τ Η Ρ Ι Ο Ν Ε Π Ι Κ Ρ Ι Μ Α

Πρὸς τὸν Πρωτοπρεσβύτερον
Γεώργιον Κατινᾶν τοῦ Πολυχρόνη,
Συντ)χον Κληρικὸν τῆς Ἱ. Ἀρχ)πῆς Ἀθηνῶν
(καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς).

Καλοῦμέν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως, ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς, τοῦ ἀρθρου 13 Ν. 5383)1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας», ὡς τοῦτο ἰσχύει κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἀρθρ. 44 τοῦ Ν. 590)1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου, συνεδριάζοντος ἐν τῷ Μεγάρῳ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κειμένῳ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἰωάννου Γενναδίου 14, τὴν 5ην Δεκεμβρίου 1989, ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 5ην ἀπογευματινὴν ἵνα δικασθῆς, κατηγορούμενος ἐπὶ ὀκτῶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἅτινα λόγῳ τῆς φύσεώς των κρίνεται σκόπιμον κατ' ἀρθρον 110 παραγρ. 3 τοῦ Ν. 5383) 1932, ὅπως μὴ ἀναφερθῶσι ἀναλυτικῶς ἐν τῷ παρόντι Κλητηρίῳ Ἐπικρίματι.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὥσ' ἂνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ὁ Πρόεδρος

τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

Κ Λ Η Τ Η Ρ Ι Ο Ν Ε Π Ι Κ Ρ Ι Μ Α

Πρὸς τὸν Πρεσβύτερον
Παναγιώτην Ζαχαρόπουλον τοῦ Νικολάου
Κληρικὸν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φακίδος
(καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλοῦμέν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως, ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς, τοῦ ἀρθρου 13 Ν. 5383)1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας», ὡς τοῦτο ἰσχύει κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἀρθρ. 44 τοῦ Ν. 590)1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου, συνεδριάζοντος ἐν τῷ Μεγάρῳ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κειμένῳ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἰωάννου Γενναδίου 14, τὴν 5ην Δεκεμβρίου 1989, ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 5ην ἀπογευματινὴν ἵνα δικασθῆς, κατηγορούμενος ἐπὶ τέτταρσι ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἅτινα λόγῳ τῆς φύσεώς των, κρίνεται

σκοπόμενον κατ' ἄρθρον 110 παραγρ. 3 τοῦ Ν. 5383) 1932, ὅπως μὴ ἀναφερθῶσι ἀναλυτικῶς ἐν τῷ παρόντι Κλητηρίῳ Ἐπικρίματι.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ὁ Πρόεδρος

τοῦ Πρωτοθαμίσιου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

Ἱερά Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίας Τριάδος Μουζακίου Τριφυλίας, καλοῦμεν τοὺς θυλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 29ῃ Σεπτεμβρίου 1989

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν κατ' ἐπιλογὴν Ἐκκλησιαστικοῦ Ὑπαλλήλου, ὀδηγοῦ - Κλητήρος, κλάδου ΔΕ 2 τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς θυλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς δεκαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαραίτητα δικαιολογητικὰ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κεφαλληνίας, διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Ἀργοστολίῳ τῇ 2ῃ Ὀκτωβρίου 1989

† Ὁ Κεφαλληνίας ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίου Θωμᾶ Πρεβέζης, καλοῦμεν τοὺς θυλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Πρεβέζῃ τῇ 2ῃ Ὀκτωβρίου 1989

† Ὁ Νικοπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀγ. Ἀθανασίου Γαλατσάδων Ἱστιάας, 2) Ἀγ. Παντελεήμονος Καμματριάδων, 3) Κοιμ. Θεοτόκου Γερακιοῦ Ἱστιάας, 4) Ἀγ. Ἰωάννου Πολυλόφου, 5) Ἀγ. Ζώνης Ἀμελάντων, 6) Ἀγ. Νικολάου Σκεπαστῆς, 7) Ἀγ. Ἀθανασίου Δαφνούσης, 8) Γεν. Θεοτόκου Κούλουρο - Μαροῦλι, 9) Ἀγ. Τριάδος Σίμια καὶ Δ ι α κ ό ν ω ν τῶν Ἱερῶν Ναῶν Ἀγ. Ταξιαρχῶν Χαλκίδος καὶ Ἀγ. Νικολάου Χαλκίδος, καλοῦμεν τοὺς θυλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 2ῃ Ὀκτωβρίου 1989

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίας Ἀναστασίας Περισοῦ Ν. Ἰωνίας, καλοῦμεν τοὺς θυλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ν. Ἰωνίᾳ τῇ 5ῃ Ὀκτωβρίου 1989

† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως λαϊκοῦ ὑπαλλήλου, ἤτοι ὀδηγοῦ αὐτοκινήτου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν κλάδου ΔΕ, παραχωρηθείσης ταύτης διὰ τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Ν. 1476)84 καὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. Φ. 031) 259) Α1)31) 18.1.85 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐργασιαστικῶν καὶ ἔχοντας ὑπ' ὄψιν: 1) Τὸν ὑπ' ἀριθ. 34) 1986 Κανονισμόν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Φ.Ε.Κ. 60)30.4.86 τεύχος Α' καὶ 2) Τὴν ὑπ' ἀριθ. 70) 388) 16.2.88 Ὑπουργικὴν ἀπόφασιν, καλοῦμεν τοὺς θυλομένους καὶ ἔχοντας: α) ὕγιως καὶ ὀρθῶς περὶ τὴν πίστιν τῆς Ἀγιοτάτης τοῦ Χριστοῦ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, β) Βίον ἀδιάβλητον ὡς ὁ Εὐαγγελικὸς Νόμος ἐπιτάττει καὶ

γ) Τὰ ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων καὶ κανονισμῶν προβλεπόμενα οὐσιαστικά καὶ τυπικά προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ὑποβάλλωσι σχετικήν αἴτησιν προκειμένου νὰ καταλάβουν τὴν ὡς ἄνω θέσιν.

Ἐν Τρικάλαις τῆ 5ῃ Ὀκτωβρίου 1989

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις α) τῶν ἄρθρων 38, παραγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν Διακόνων ἐν τοῖς ἰ. ναοῖς α) Μεταμορφώσεως Σωτήρος Βόλου, β) Ἁγίων Θεοδώρων Βόλου, γ) Πέτρου καὶ Παύλου Ν. Ἰωνίας, δ) Ἁγίου Σπυρίδωνος Ν. Ἰωνίας, ε) Ἁγίου Δημητρίου Ἄλμυρου, στ) Ἁγίου Ἀντωνίου Ἀγιάς καὶ ζ) Ἁγίου Γεωργίου Ν. Ἀγχιάλου,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὰς Διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/ιβ' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Βόλῳ τῆ 12ῃ Ὀκτωβρίου 1989

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Πατρῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις α) τῶν ἄρθρων 38, παραγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἰ. ναῷ Ἁγίας Βαρβάρας Πατρῶν,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/ιβ' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Πάτραις τῆ 13ῃ Ὀκτωβρίου 1989

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἔτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἔτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐυαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Ἡ χριστιανική «καταλλαγή» ὡς προϋπόθεσις τῆς ἐθνικῆς συμφιλίωσεως.

Μητροπ. Κορίνθου Παντελεήμονος, Ἐπιστολὴ Ἐσωτάτης Συμβουλῆς.

Προκαταρκτικὸς πίναξ τῶν ὑποψηφίων πρὸς ἔγγραφὴν εἰς τὸν κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν ἐκλογίμων.

Μητροπ. Ζιχνῶν Σπυρίδωνος, Ἡ Ἁγία Γραφή ἀποδεικνύει τὴν ἐλληνικότητα τῆς Μακεδονίας.

Μητροπ. Γρεβενῶν Σεργίου, Ἡ Ἱ. Μονὴ τοῦ Ὁσίου Νικάνωρος καὶ τὸ κειμηλιοφυλάκιον αὐτῆς.

Βλασίου Ἰω. Φειδᾶ, Μεθοδολογικὰ προβλήματα τῆς Συνόδου Φερράρας - Φλωρεντίας.

Ἀρχιμ. Ἰακώβου Παπαθανασίου - Γκίβη, Ὁ Δαρίσης καὶ Τυρνάβου Σεραφεῖμ (†).

Ι. Μ. Χατζηφώτη, Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ οἰκολογικὸ πρόβλημα.

Πορίσματα - συμπεράσματα ἀπὸ τὸ Δ' Θεολογικὸ Συνέδριον τῆς Ε.Θ.Ε.Β.Ε.

Ἰωάννου Ζ. Οἰκονομίδη, Ἡ Ἐκκλησία ὡς ἐνοποιὸς δύναμις τοῦ Ἑλληνισμοῦ (κατὰ τὸν Σπυρ. Ζαμπέλιο).

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα.